

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΧΡΥΣΑΦΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Εισηγητής

ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΑΚΥΛΛΑΣ
ΜΠΑΚΑΜΗΤΣΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ
Σπουδαστές

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2807.4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΑΛΘΗΤΙΣΜΟΣ	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	103
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ	125
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟ ΠΡΟΙΟΝ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	128

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο αθλητισμός συνδέονταν παραδοσιακά περισσότερο με την αναψυχή, τον εθελοντισμό, το αθλητικό θέαμα και λιγότερο με την παραγωγή και την οικονομία.

Τις τελευταίες δεκαετίες όμως ο επαγγελματισμός αναπτύσσεται, η σημασία της οικονομικής οντότητας των αθλητικών δραστηριοτήτων μεγαλώνει και γίνεται αισθητή η ανάγκη εξέτασης των οικονομικών πλευρών των αθλητικών δραστηριοτήτων.

Αποτέλεσμα αυτής της ανάγκης είναι η εργασία αυτή στα πλαίσια της οποίας γίνεται προσπάθεια για την παρουσίαση στοιχείων για τις βασικές διαστάσεις του αθλητισμού, ως κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, για το ρόλο του δηλαδή για το σχηματισμό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, τις θέσεις απασχόλησης που δημιουργεί, τις σχέσεις του με τα δημόσια οικονομικά κ.τ.λ.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν παρουσιάζονται και αναλύονται τα θεσμικά και οικονομικά δεδομένα των ιδιωτικοοικονομικών δραστηριοτήτων που συνδέονται στενά με τον αθλητισμό, τα θεσμικά και οικονομικά δεδομένα του επαγγελματικού αθλητισμού και του ερασιτεχνικού αθλητισμού, τα βασικά θεσμικά και οικονομικά δεδομένα των δημοσίων φορέων στον τομέα του αθλητισμού, τα δεδομένα για τις αθλητικές δαπάνες, οικονομικά δεδομένα και προβληματισμοί για την Ολυμπιάδα του 2004 και τέλος δίνεται μία συνολική εικόνα των συμπερασμάτων που προκύπτουν, σχετικά με τις οικονομικές διαστάσεις των αθλητικών δραστηριοτήτων στη χώρα και ειδικότερα ως προς τη συμμετοχή του αθλητικού κλάδου στην απασχόληση, την παραγωγή και τις επενδύσεις. Παράλληλα με την προσπάθεια προσδιορισμού του προϊόντος και της απασχόλησης, η προσοχή στράφηκε και προς τον προσδιορισμό των χρηματοοικονομικών ροών ανάμεσα στον αθλητικό κλάδο και τον Κρατικό Προϋπολογισμό και τα κρατικά διαθέσιμα γενικότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1.1 Κλάδος αθλητικών ειδών

1.1.1 Εισαγωγή

Παρά τη θετική εξέλιξη που σημειώθηκε στην παραγωγή, στην υποκατάσταση εισαγωγών και στις εξαγωγές, κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο κλάδος αθλητικών ειδών στην χώρα μας βρίσκεται ακόμα σε «νηπιακή» κατάσταση και είναι σχετικά ανοργάνωτος με κύρια χαρακτηριστικά τις ελλείψεις σε ειδικευμένο προσωπικό, προδιαγραφές προϊόντων και στατιστικά στοιχεία, ενώ κυριαρχείται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Για τους παραπάνω λόγους και, επιπλέον, λόγω του ότι υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία αθλητικών ειδών που εντάσσονται σε διαφορετικούς κλάδους μεταποίησης και διαφορετικές κατηγορίες εμπορευματικής ταξινόμησης, όσον αφορά την παραγωγή και το εξωτερικό εμπόριο, αντιμετωπίσαμε σοβαρά προβλήματα στην προσπάθειά μας να συγκεντρώσουμε τα απαραίτητα στοιχεία και πληροφορίες για τη σύνταξη του παρόντος κεφαλαίου.

Για να μετριάσουμε τα παραπάνω προβλήματα, στείλαμε σχετικά ερωτηματολόγια σε 53 βασικές επιχειρήσεις του κλάδου (μεταποιητικές και εμπορικές), αλλά η ανταπόκρισή τους ήταν μικρή (απάντησαν μόνο 5 επιχειρήσεις).

Έτσι, βασιστήκαμε σχεδόν αποκλειστικά σε στοιχεία και πληροφορίες που συγκεντρώσαμε από λίγες συνεντεύξεις με επιχειρηματίες του κλάδου, από την έκδοση του ICAP 1993 (Τόμοι 1 και 2), από την ΕΣΥΕ, καθώς και από την κλαδική μελέτη με τίτλο «Ο κλάδος των Sportswear στην Ελλάδα» (IOBE, 1987). Από την τελευταία αυτή πηγή αντλήσαμε κυρίως κάποιες ποιοτικές πληροφορίες, αφού τα στοιχεία της είναι παλιά (1983-1985).

1.1.2 Η ζήτηση αθλητικών ειδών

Κατά τη δεκαετία 1980-1990, η ζήτηση ειδών σπορ και αθλητικών ειδών ένδυσης, υπόδησης, οργάνων γυμναστικής κλπ. αυξήθηκε με σχετικά ταχείς ρυθμούς (μέσος ετήσιος ρυθμός περίπου 15%). Αυτή η ευνοϊκή εξέλιξη συνεχίζεται και μέχρι σήμερα, με χαμηλότερους βέβαια ρυθμούς, λόγω της οικονομικής ύφεσης που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Οι βασικότεροι παράγοντες που επηρέασαν την εγχώρια ζήτηση αθλητικών ειδών, κατά την τελευταία δεκαετία και μέχρι σήμερα, είναι:

- Οι διαφημιστικές εκστρατείες που γίνονται από το Υφυπουργείο Αθλητισμού και την Τοπική Αυτοδιοίκηση για τα πλεονεκτήματα της άθλησης και της γυμναστικής γενικότερα.
- Τα διάφορα προγράμματα μαζικού αθλητισμού που υλοποιούν οι δήμοι της χώρας.
- Οι επιτυχίες των Εθνικών μας Ομάδων σε διεθνείς διοργανώσεις μπάσκετ, στίβου, κλπ.
- Η τάση για άνετο και περισσότερο λειτουργικό ντύσιμο που έχει επικρατήσει στη χώρα μας, κυρίως τα τελευταία 10-15 χρόνια, η οποία δεν αποτελεί «μόδα» που θα περάσει, αφού εξυπηρετεί βασικές ανάγκες (άνεση, υγεία, κλπ.).

Για τους λόγους αυτούς, κατά την τελευταία δεκαετία ο κλάδος αθλητικών ειδών και ειδών σπορ έχει αναπτυχθεί σημαντικά στη χώρα μας, ενώ διαγράφονται θετικές προοπτικές και για την τρέχουσα δεκαετία.

Τέλος ένα σημείο που θα πρέπει να τονίσουμε είναι οι σχετικά καλύτερες επιδόσεις του υποκλάδου αθλητικών ενδυμάτων και ενδυμάτων σπορ, αφού η χώρα μας είχε ούτως ή άλλως συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή και εξαγωγές ειδών ένδυσης. Μάλιστα, στον τομέα αυτό έχει σημειωθεί (και συνεχίζει να σημειώνεται) σημαντική υποκατάσταση εισαγωγών, αφού με βάση εκτιμήσεις του IOBE (κλαδική μελέτη, 1987) το σχετικό μερίδιο των εισαγωγών στην εγχώρια κατανάλωση είναι σήμερα χαμηλότερο του 20% έναντι του 60%

που ήταν το 1980. Φυσικά, στον ίδιο τομέα σημειώνονται και αξιόλογες εξαγωγές και αυτόνομα αλλά και, κυρίως, με το σύστημα φασόν για γνωστά «επώνυμα» προϊόντα ξένων οίκων.

1.1.3 Η προσφορά αθλητικών ειδών

Τα κύρια σημεία που χαρακτηρίζουν τη δομή του κλάδου παραγωγής αθλητικών ειδών στη χώρα μας είναι τα εξής:

- Ο κλάδος κυριαρχείται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις που στη συντριπτική τους πλειοψηφία απασχολούν προσωπικό κάτω των 100 ατόμων.
- Όσον αφορά την αξία της παραγωγής και των εξαγωγών, ο κλάδος κυριαρχείται από επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά ενδύματα και ενδύματα σπορ, ενώ ακολουθούν με αρκετά μικρότερη σημασία, οι επιχειρήσεις παραγωγής αθλητικών υποδημάτων, αθλητικών οργάνων, οργάνων γυμναστικής, κλπ. Θα πρέπει να σημειώσουμε, επίσης, ότι οι περισσότερες Ελληνικές επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά ενδύματα και υποδήματα δεν είναι αποκλειστικοί παραγωγοί αυτών των ειδών, αλλά παράγουν κυρίως αντίστοιχα είδη μη αθλητικά.
- Η ανάπτυξη του υποκλάδου αθλητικού ενδύματος και υποδήματος κατά την τελευταία δεκαετία στη χώρα μας, στηρίχτηκε βασικά σε τρία πρότυπα επιχειρήσεων. Πρώτο, επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στο φασόν και των οποίων τα προϊόντα φέρουν το όνομα ξένης εταιρείας (στην κατηγορία αυτή υπάγονται σήμερα οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις παραγωγής αθλητικών ενδυμάτων). Δεύτερο, επιχειρήσεις των οποίων τα προϊόντα φέρουν και πάλι το όνομα ξένης εταιρείας, αλλά αυτές δουλεύουν με δική τους παραγωγή και πληρώνουν royalties (στην κατηγορία αυτή ανήκουν ελάχιστες ελληνικές επιχειρήσεις). Τρίτο, επιχειρήσεις με δικά του «επώνυμα» προϊόντα που ανταγωνίζονται, κυρίως μέσω χαμηλότερων τιμών, τα προϊόντα των δύο παραπάνω κατηγοριών επιχειρήσεων.

Γίνεται λοιπόν φανερό γιατί είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η ακριβής παραγωγική δυναμικότητα του κλάδου αθλητικών ειδών. Όπως τονίσαμε άλλωστε και στην Εισαγωγή ο κλάδο αυτός είναι «νεοσύστατος» για τη χώρα μας, γι' αυτό και δεν υπάρχουν ακόμα συστηματικές πηγές συλλογής και καταγραφής των απαραίτητων στοιχείων.

Τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (ποσότητες) που μας δίνει ο Πίνακας 1.1 αποτελούν μόνο μια ενδεικτική εικόνα της παραγωγής του κλάδου. Δυστυχώς, υπάρχει αρκετά μεγάλη χρονική υστέρηση, ενώ η σχετική ονοματολογία προϊόντων της ΕΣΥΕ δεν είναι συγκρίσιμη με τις 5ψήφιες κατηγορίες της ΤΤΔΕ (SITC) που χρησιμοποιήσαμε για τα στοιχεία εισαγωγών - εξαγωγών, οπότε δεν μπορούσαμε να έχουμε χρήσιμους δείκτες για τη σύγκριση παραγωγής, εισαγωγών, εξαγωγών, κλπ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1
Εγχώρια παραγωγή αθλητικών ειδών

Προϊόντα	(Χιλ. ζεύγη)			
	1987	1988	1989	1990
Φόρμες ανδρικές	859	749	657	628
Φόρμες γυναικείες	420	364	369	419
Φόρμες παιδικές	1.107	1.241	1.292	1.390
Φόρμες γενικώς	1.166	1.222	632	591
Σύνολο ενδυμάτων	3.552	3.576	2.952	3.028
Αθλητικά υποδήματα	1.486	1.415	1.336	1.037
Είδη σπορ ελαστικά	1.288	1.461	1.243	1.020
Αθλητικά όργανα	125	120	131	144

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ο πίνακας 1.2 που ακολουθεί μας δίνει μία εικόνα του κλάδου παραγωγής αθλητικών ειδών για το 1991, όσον αφορά τον αριθμό και τη νομική μορφή των μεταποιητικών επιχειρήσεων, το απασχολούμενο προσωπικό, καθώς και το πάγιο κεφάλαιο.

Τα συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα 1.2 προέκυψαν από τα αντίστοιχα στοιχεία των επιμέρους επιχειρήσεων, τις οποίες εντοπίσαμε στον Οδηγό ICAP 1993 με βάση τις κατηγορίες των αθλητικών ειδών, όπως αυτές δίνονται στο ευρετήριο προϊόντων του ICAP καθώς και στην πρώτη στήλη του Πίνακα 1.2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2

Μεταποιητικές επιχειρήσεις αθλητικών ειδών, 1991

Αθλητικά είδη	Αριθμός επιχειρήσεων					Σύνολο	Προσωπικό	Πάγιο κεφάλ. (εκατ. δρχ.)	Εξαγωγή κές επιχειρήσεις	
	ΑΕ	ΕΠΕ	ΕΕ	ΟΕ	Προς/κές					
1. Ενδύματα αθλητικά	7	3	1	4	-	15	(10)	678	1.543	10
2. Ενδύματα σπορ (κουνηγιού, Αλιείας, σκι, κλπ)	2	-	1	1	-	4	(2)	89	117	2
3. Ενδύματα αθλητικά (φόρμες αθλητικές)	16	17	5	3	2	43	(27)	1.350	1.761	25
Σύνολο υποδημάτων	25	20	7	8	2	62	(39)	2.117	3.421	37
4. Υποδήματα αθλητικά	3	1	-	-	-	43	(3)	346	1.772	1
5. Αθλητικά είδη και όργανα	5	1	1	-	-	7	(5)	138	903	4
6. Όργανα γυμναστ. & Παιδικής χαράς	-	3	1	3	-	7	(2)	85	38	1
Σύνολο	33	25	9	11	2	80	(49)	2.686	6.134	43

Σημειώσεις:

1. Από το σύνολο των 80 επιχειρήσεων, οι 75 έχουν προσωπικό κάτω των 100 ατόμων και μόνο 5 επιχειρήσεις έχουν πάνω από 100 άτομα (και πάντως κάτω από 200).
2. Τα στοιχεία του παγίου κεφαλαίου αφορούν μόνο ΑΕ και ΕΠΕ, δηλαδή τις επιχειρήσεις που είναι σε παρένθεση και για τις οποίες δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία ο ICAP.
3. Παρόλο που εντοπίστηκαν επιχειρήσεις (πολύ λίγες) που δεν υπάρχουν στον ICAP ο πίνακας περιλαμβάνει τη συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου (>90%).

Πηγή: ICAP (Τόμος 1, 1993).

Θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι ο Πίνακας 1.2, δεν μας δίνει το πραγματικό συνολικό αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων αθλητικών ειδών, αφού βρήκαμε περιπτώσεις ορισμένων επιχειρήσεων που δεν είναι καταχωρημένες στον ICAP. Επειδή όμως πρόκειται περί σχετικά μικρών επιχειρήσεων (κυρίως ΟΕ), η εικόνα του Πίνακα 1.2, δεν απέχει ουσιαστικά από την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα

συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα 1.2 μας δείχνουν πάνω από το 90% της παραγωγικότητας του κλάδου.

Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία (τελευταία γραμμή του Πίνακα 1.2), από το σύνολο των 80 αυτών επιχειρήσεων παραγωγής αθλητικών ειδών, οι 58 (72,5) έχουν τη μορφή ΑΕ και ΕΠΕ. Όσον αφορά το προσωπικό τους, τούτο ανέρχεται σε 2.686 άτομα, δηλαδή έχουμε μέσο όρο 33 απασχολούμενους ανά επιχείρηση, πράγμα που δείχνει ότι κυριαρχούν οι ΜΜΕ. Το συνολικό πάγιο κεφάλαιο, αφορά μόνο τις 49 επιχειρήσεις, (από το σύνολο των 80) για τις οποίες ο ICAP δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία, είναι 6.134 εκατ. δρχ., δηλαδή έχουμε κατά μέσο όρο 125,2 εκατ. δρχ. πάγιο κεφάλαιο κατά επιχείρηση. Τέλος, από το σύνολο των ογδόντα επιχειρήσεων οι 43 (54%) έχουν εξαγωγική δραστηριότητα.

Όπως τονίσαμε και προηγουμένως, στον κλάδο κυριαρχούν επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά ενδύματα. Αυτό είναι προφανές από τα συγκεντρωτικά στοιχεία που μας δίνει η γραμμή του Πίνακα 1.2. «σύνολο ενδυμάτων», όπου αθροίζονται τα στοιχεία των 3 επιμέρους υποκλάδων αθλητικών ενδυμάτων.

---

1. Πριν σχηματίσουμε τους καταλόγους των επιχειρήσεων που είναι καταχωρημένες στον ICAP με βάση τις συγκεκριμένες κατηγορίες αθλητικών ειδών (βλέπε 1^η στήλη του Πίνακα 1.2), εντοπίσαμε ένα σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων (περίπου 70) στις εξής πηγές:

- Τους δύο καταλόγους των επιχειρήσεων που είναι μέλη των Κλαδικών Οργανώσεων «ΕΝ.Α.ΣΠΟΡ» (Ένωση Κατασκευαστών και Εισαγωγέων Ειδών Σπορ και Ένδυσης) και «ORION ΑΕ» (Εταιρεία Αναπτύξεων του κλάδου αθλητικών ειδών),
- Το «χρυσό οδηγό» του ΟΤΕ

Βέβαια υπάρχει σημαντική επικάλυψη μεταξύ των επιχειρήσεων που είναι καταχωρημένες στον ICAP και εκείνων που βρίσκονται στις δύο άλλες πηγές που αναφέραμε παραπάνω.

Με βάση τα στοιχεία αυτά, οι επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά ενδύματα είναι 62 (77,5 του συνόλου) και το αντίστοιχο προσωπικό τους ανέρχεται σε 2.177 άτομα (78,8% του συνόλου) το συνολικό πάγιο κεφάλαιο των 3.421 εκατ. δρχ. αναφέρεται στις 39 επιχειρήσεις (ΑΕ και ΕΠΕ) αφού μόνο γι' αυτές ο ICAP δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία (79,6% του συνόλου των 49

επιχειρήσεων). Τέλος, οι επιχειρήσεις με εξαγωγική δραστηριότητα είναι 37, δηλαδή το 86% του συνόλου των 43 εξαγωγικών επιχειρήσεων.

1.1.4 Εσωτερικό εμπόριο

Με βάση στοιχεία του 1991 που εντοπίσαμε στον Οδηγό ICAP (Τόμος 2, 1993), οι μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις του κλάδου αθλητικών ειδών είναι 22, έχουν σχεδόν όλες τη μορφή ΑΕ, απασχολούν συνολικά 522 άτομα και έχουν συνολικό τζίρο 18.507 εκατ. δρχ.

Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται στο χονδρεμπόριο, κυρίως αθλητικών ενδυμάτων και υποδημάτων και σε μικρότερη έκταση άλλων αθλητικών ειδών, (μπάλες διαφόρων αγωνισμάτων, όργανα γυμναστικής, κλπ.). Πολλές από αυτές είναι αποκλειστικοί αντιπρόσωποι -εισαγωγείς αθλητικών ειδών, ενώ άλλες πωλούν χονδρικών ελληνικά προϊόντα στην εγχώρια αγορά και στο εξωτερικό.

Τα εγχώρια και εισαγόμενα προϊόντα προωθούνται στους λιανοπωλητές (καταστήματα αθλητικών ειδών) με διάφορους τρόπους. Στην Αθήνα κάθε μεγάλη μεταποιητική ή εμπορική (εισαγωγική) επιχείρηση έχει δικό της χώρο δειγματισμού για τους πελάτες της. Επίσης, οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν δικούς τους πωλητές (πλασιέ) οι οποίοι προωθούν τα προϊόντα τους στην Επαρχία, ενώ οι μικρές επιχειρήσεις έχουν αντιπροσώπους σε διάφορα αστικά κέντρα.

Σύμφωνα με απαντήσεις που έδωσαν στο σχετικό ερώτημά μας 5 ή 6 από τις παραπάνω 22 μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις του κλάδου, και υπολογίζοντας μέσους όρους, εκτιμήσαμε ότι σε ολόκληρη τη χώρα λειτουργούν σήμερα περίπου 1000 καταστήματα λιανικής πώλησης αθλητικών ειδών (400 στην Αττική και 600 στην υπόλοιπη χώρα). Αν υποθέσουμε ότι ο μέσος όρος απασχολούμενων ανά κατάστημα είναι 3 άτομα για την Αττική και 2 άτομα για την υπόλοιπη χώρα, τότε στα καταστήματα όλης της χώρας απασχολούνται 2.400 άτομα (δηλαδή από 1.200 αντίστοιχα).

Έτσι, οι παραπάνω εκτιμήσεις μας δείχνουν ότι το 40% του συνολικού αριθμού των καταστημάτων λιανικής πώλησης αθλητικών ειδών, καθώς και το 50% των απασχολούμενων υπαλλήλων αντίστοιχα, συγκεντρώνονται στην Αττική.

Όπως φάνηκε από τα παραπάνω, στο χονδρικό εμπόριο του κλάδου κυριαρχεί το αθλητικό και το σπορ ένδυμα. Στα συγκεκριμένα αυτά είδη, ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων γίνεται κυρίως μέσω των τιμών, της ποιότητας και του σχεδιασμού, καθώς και των διαφόρων τρόπων διαφήμισης (τηλεόραση, τύπος, περιοδικά, φανέλες αθλητών μεγάλων ομάδων ποδοσφαίρου, μπάσκετ, κλπ.). φαίνεται μάλιστα ότι η τελευταία αυτή μορφή διαφήμισης θεωρείται πολύ αποτελεσματική διεθνώς και γι' αυτό κερδίζει συνεχώς έδαφος με αποτέλεσμα να δαπανώνται τεράστια κονδύλια που άρχισαν να αποτελούν σημαντικότερη πηγή εσόδων για πολλές ομάδες.

Ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών και της διαφήμισης γίνεται κυρίως μεταξύ των προϊόντων που φέρουν ξένα εμπορικά σήματα, ενώ η μορφή αυτή ανταγωνισμού δεν είναι σημαντική για προϊόντα με ελληνικά εμπορικά σήματα.

Υποστηρίζεται (κλαδική μελέτη IOBE, 1987) ότι το μερίδιο αγοράς των αθλητικών και σπορ ενδυμάτων με ελληνικά εμπορικά σήματα είναι περίπου 70% ενώ με ξένα εμπορικά σήματα 30%. Η παραπάνω διαφορά οφείλεται κυρίως στις χαμηλές τιμές των προϊόντων με ελληνικό εμπορικό σήμα.

Με άλλα λόγια, οι μικρές ελληνικές επιχειρήσεις με δικός του εμπορικό σήμα προσπαθούν να ανταγωνιστούν τις μεγάλες εισαγωγικές ή μεταποιητικές (με φασόν ή royalties) επιχειρήσεις που έχουν ξένα εμπορικά σήματα, κυρίως μέσω χαμηλών τιμών, αφού δεν έχουν πετύχει ακόμα ανταγωνιστική ποιότητα, αλλά ούτε μπορούν να δαπανούν τεράστια ποσά για διαφημίσεις (στην τηλεόραση, τον τύπο, τις φανέλες αθλητών, κλπ.), όπως κάνουν οι μεγάλες επιχειρήσεις με ξένα σήματα. Μάλιστα, σε πολλές από τις παραπάνω περιπτώσεις, τη δαπάνη για διαφήμιση την αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου οι αντίστοιχες ξένες πολυεθνικές εταιρείες.

1.1.5 Εξωτερικό εμπόριο

Στην τελευταία δεκαετία το εξωτερικό εμπόριο αθλητικών ειδών σημείωσε σημαντικές αυξητικές τάσεις στη χώρα μας, με έμφαση όμως στο σκέλος των εισαγωγών.

Στον Πίνακα 1.3 που ακολουθεί παρουσιάζουμε τις εισαγωγές και εξαγωγές της Ελλάδας για διάφορα αθλητικά είδη κατά τα έτη 1988 και 1992.

Παρατηρώντας για τα 2 αυτά έτη την εξέλιξη των συνολικών εισαγωγών και εξαγωγών αθλητικών ειδών, βλέπουμε ότι υπάρχει ένα σημαντικό εμπορικό έλλειμμα σε βάρος της Ελλάδος, το οποίο μάλιστα αυξήθηκε από 3.405,8 εκατ. δρχ. το 1992 (δηλαδή 4,5 φορές στην πενταετία 1988-1992). Εκεί που έχουμε εμπορικό πλεόνασμα, και μάλιστα σημαντικό, είναι στις αθλητικές φόρμες (1^η γραμμή Πίνακα 1.3.).

Το περιεχόμενο του Πίνακα 1.3 προέκυψε από επεξεργασία αδημοσίευτων στοιχείων της ΕΣΥΕ κατά 5ψήφους κωδικούς της ΤΤΔΕ (σε πίνακες Η/Υ)1. Συγκεκριμένα, από τις 9 κατηγορίες αθλητικών ειδών που παρουσιάζει ο Πίνακας 1.3, η 1^η κατηγορία (Φόρμες αθλητικές) αναφέρεται σε 8ψήφους κωδικούς εμπορευμάτων, ενώ οι υπόλοιπες 8 κατηγορίες αποτελούν ομαδοποιημένες κατηγορίες που προέκυψαν από 17 5ψήφους κωδικούς της ΤΤΔΕ (SITC). Θα πρέπει να σημειώσουμε τέλος, ότι παρόλο που ο κατάλογος των αθλητικών ειδών του Πίνακα 1.3 δεν είναι εξαντλητικός, σίγουρα μας δίνει πάνω από το 80% της πραγματικής αξίας των συνολικών εισαγωγών και εξαγωγών αθλητικών ειδών αντίστοιχα.

Όπως φαίνεται στο πίνακα 1.3, οι εισαγωγές αυξήθηκαν από 7.297,3 εκατ. δρχ. το 1988 σε 18.930,6 εκατ. δρχ. το 1992 (+ 159,4%). Θα πρέπει να σημειώσουμε επίσης, ότι το ποσοστό των εισαγωγών από χώρες της ΕΟΚ ήταν 44,9% το 1988 και 41,5% το 1992.

1 Στην ΕΣΥΕ αναζητήσαμε και αντίστοιχα στοιχεία εισαγωγών και εξαγωγών για το έτος 1980, αλλά δεν υπήρχαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3

Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας σε αθλητικά είδη, 1988-1992

Περιγραφή ή αθλητικών ειδών	Σύνολο	1988			1992			Σε χιλ. δρχ. σε τρεχ. τιμές) Μεταβολή 1992-88%	
		ΕΟΚ	ΕΟΚ / Σύνολο %	Σύνολο	ΕΟΚ	ΕΟΚ Σύνολο %	Σύνολο	ΕΟΚ	
Εισαγωγές									

Φόρμες αθλητικές	249.670	162.618	65,13	866.863	502.830	58,01	247.2	209.2
Κοστούμια για σκι	47.196	44.690	94,69	255.101	130.685	51,23	440.5	192.4
Μπότες για σκι	438.993	186.155	42,41	135.007	109.516	81,12	(69.2)	(41,2)
Υποδήματα τένις	913.622	227.332	24,88	2.973.487	507.967	17,08	225.5	123.4
Λοιπά υποδήματα για αθλητισμό	3.323.874	1.555.225	46,79	7.516.623	2.928.169	38,96	126.1	88.3
Σύνολο αθλητικών ενδυμάτων - υποδημάτων	4.973.355	2.176.020	43,75	11.747.081	4.179.167	35,58	136.2	92.1
Όπλα και λοιπά για αθλητισμοί	490.884	359.868	73,31	1.654.480	1.185.080	71,63	237,0	229,3
Είδη και εξαρτήματα για μπιλιάρδο	99.439	29.514	29,68	491.862	311.152	63,26	394,6	954,2
Λιάφορα αθλητικά είδη	1.394.674	484.899	34,77	3.789.565	1.630.799	43,03	171,7	236,3
Αθλητικά είδη και εξοπλισμός για γυμναστήρια	338.957	225.371	66,49	1.247.651	540.710	43,34	268,1	139,9
Σύνολο	7.297.309	3.275.672	44,89	18.930.639	7.846.908	41,45	159,4	139,5
Εξαγωγές								
Φόρμες αθλητικές	2.990.329	2.056.891	68,78	2.395.550	1.459.042	60,91	(19,9)	(29,1)
Κοστούμια για σκι	48.787	43.944	90,07	191.563	185.032	96,59	292,6	321,1
Μπότες για σκι	228	100	43,86	-	-	-	-	-
Υποδήματα τένις	5.286	4.132	78,17	64.509	8.658	13,42	1120,4	109,5
Λοιπά υποδήματα για αθλητισμό	789.003	664.110	84,17	766.763	64.645	8,43	(2,8)	(90,3)
Σύνολο αθλητικών ενδυμάτων	3.833.633	2.769.177	72,23	3.418.385	1.717.377	50,24	(10,8)	(38,0)

υ - υποδημάτ ων								
Όπλα και λοιπά για αθλητισμο ί	2.256	2.074	91,93	46.485	7.208	15,51	1960,5	247,5
Είδη και εξαρτήματ α για μπιλιάρδο	16.305	3.035	18,61	30.772	18.635	60,56	88,7	514,0
Διάφορα αθλητικά είδη	36.382	22.858	62,83	219.671	109.086	49,66	503,8	377,2
Αθλητικά είδη και εξοπλισμό ς για γυμναστή ρια	2.906	454	15,62	7.076	2.186	30,89	143,5	381,5
-Σύνολο -	-3.891.482	2.797.598	71,89	3.722.389	1.854.492	49,82	(4,3)	(33,7)

Σημείωση:

1. Τα αθλητικά είδη αναφέρονται σε 8ψήφιους κωδικούς της SITC, εκτός από τις αθλητικές φόρμες που αναφέρονται στους 8ψήφιους κωδικούς εμπορευμάτων.
2. Τα ποσοστά μεταβολής που είναι μέσα σε παρένθεση είναι αρνητικά.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εξωτερικό Εμπόριο της Ελλάδας.

Ένα άλλο σημείο που θα πρέπει να τονίσουμε, και το οποίο προκύπτει από την πληροφόρηση που μας δίνει η γραμμή του Πίνακα «Σύνολο αθλητικών υποδημάτων - ενδυμάτων», είναι ότι στο σύνολο των εισαγωγών κυριαρχούν τα ενδύματα υποδήματα με ποσοστό 68,2% για το 1988 και 62,0% για το 1992.

Παρά την αυξητική τάση των εισαγωγών, σημειώνεται συνεχώς σημαντική υποκατάστασή τους με εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα, κυρίως όσον αφορά το αθλητικό και спор ένδυμα. Έτσι, σύμφωνα με κλαδική μελέτη του ΙΟΒΕ (1987) για την τελευταία αυτή κατηγορία προϊόντων, υπολογίζεται ότι το μερίδιο των εισαγωγών στην εγχώρια κατανάλωση μειώθηκε από 60% το 1980 σε περίπου 20% το 1987. Η κατάσταση προβλέπεται να βελτιώνεται συνεχώς, τόσο λόγω των υψηλών τιμών των ξένων προϊόντων, όσο και της συνεχούς βελτίωσης της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων.

Θα πρέπει να σημειώσουμε, επίσης, ότι κατά την τελευταία δεκαετία σημαντική υποκατάσταση εισαγωγών έχει παρατηρηθεί και στα αθλητικά

όργανα, όργανα γυμναστικής κλπ., όπου έχουμε πολύ λίγες παραγωγικές μονάδες (4-5), αλλά φαίνεται ότι ικανοποιούν ένα συνεχώς αυξανόμενο κομμάτι της εγχώριας μικρής αγοράς.¹

Επειδή ο μεγαλύτερος όγκος των κρατικών προμηθειών σε αθλητικά είδη (που διενεργούνται μέσω της ΓΓΑ) αποτελείται από εισαγόμενα είδη, θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε στοιχεία για την περίοδο 1988-1993, με τη διευκρίνιση ότι αυτά αναφέρονται σε προγραμματισμένες πιστώσεις που εξαντλήθηκαν κατά 100%. Τα στοιχεία αυτά έχουν ως εξής:

---

¹ Αυτό προκύπτει από συνέντευξη που είχαμε με τον Γενικό Γραμματέα του Συλλόγου Ιδιοκτητών Ιδιωτικών Γυμναστηρίων, ο οποίος μας τόνισε ότι όλα τα όργανα γυμναστικής του γυμναστηρίου του είναι ελληνικής παραγωγής, και μάλιστα αγορασμένα σε τιμές πολύ χαμηλότερες των αντίστοιχων εισαγόμενων, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με πολλά άλλα ιδιωτικά γυμναστήρια.

Έτος	Ποσά (χιλ. δρχ.)
1988	1.890.000
1989	3.500
1990	1.480.000
1991	1.480.000
1992	3.500
1993	259.200

Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου (Γεν. Γραμματεία Κρατικών Προμηθειών).

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η εικόνα που μας δίνουν τα παραπάνω στοιχεία δεν είναι εξαντλητική, αφού οι προμήθειες που είναι κάτω του 1.000.000 δρχ. δεν περνούν από το Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών, αλλά γίνονται με ανάθεση.

Τέλος, στα κονδύλια που αναφέραμε παραπάνω κυριαρχούν οι εισαγωγές των εξής 4 βασικών κατηγοριών προϊόντων: ελκυστήρες ειδικής χρήσεως, όργανα αποστάσεων ηλεκτρονικά, χρονόμετρα και πίνακες αθλητικοί ηλεκτρονικούς.

Όσον αφορά τώρα τις ελληνικές εξαγωγές αθλητικών ειδών, ο Πίνακας 1.3 μας δείχνει ότι αυτές μειώθηκαν ελαφρά από 3.891,5 εκατ. δρχ. το 1988 σε 3.722,4 εκατ. δρχ. το 1992 (-4,3%). Παρόλο που δεν διαθέτουμε συγκριτικά στοιχεία, είμαστε βέβαιοι ότι σε σύγκριση με το 1980 οι εξαγωγές μας το 1992 πρέπει να είναι αυξημένες σε σημαντικό βαθμό. Υπολογίζεται ότι από την εγχώρια παραγωγή αθλητικών και σπορ ενδυμάτων, μόνο ένα 20% περίπου εξάγεται.

Όσον αφορά τώρα τη γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών μας σε αθλητικά είδη, ο Πίνακας 1.3 μας δείχνει ότι να μεν ο κύριος όγκος τους κατευθύνεται προς χώρες της ΕΟΚ (κυρίως Ιταλία, Γαλλία), αλλά το σχετικό ποσοστό μειώθηκε σημαντικά (από 72,2% το 1988 σε 50,2% το 1992). Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.3, η παραπάνω μείωση οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη «στροφή» υπέρ τρίτων χωρών (Φορμόζα, Ταϊβάν, Φιλιππίνες, Ν. Κορέα, Χονγκ Κονγκ κλπ.), η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των εξαγωγών μας κυρίως για αθλητικές φόρμες, υποδήματα τένις και λοιπά υποδήματα για αθλητισμό.

Τέλος όπως είδαμε στις εισαγωγές, έτσι και στις εξαγωγές (και μάλιστα με μεγαλύτερη έμφαση) ο κύριος όγκος συγκεντρώνεται στα αθλητικά ενδύματα και υποδήματα. Αυτό προκύπτει και πάλι από την πληροφόρηση που μας δίνει η γραμμή του Πίνακα «Σύνολο αθλητικών ενδυμάτων - υποδημάτων». Βλέπουμε, δηλαδή, ότι στο σύνολο των εξαγωγών κυριαρχούν τα ενδύματα - υποδήματα με ποσοστό 98,5% για το 1988 και 91,8% για το 1992. Αυτή ακριβώς η διαπίστωση για τις εξαγωγές μας απλώς διαβεβαιώνει τις διαπιστώσεις μας κατά την ανάλυση της δομής του κλάδου από πλευράς παραγωγής και παραγωγικής δυναμικότητας (βλέπει Πίνακες 1.1 και 1.2).

1.1.6 Οικονομικά στοιχεία του κλάδου

Ο Πίνακας 1.4 που ακολουθεί μας δίνει μια συγκεντρωτική εικόνα για τα βασικά οικονομικά στοιχεία και την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων των μεταποιητικών επιχειρήσεων αθλητικών ειδών. Με άλλα λόγια, ο πίνακας αντιστοιχεί με τον Πίνακα 1.2, ο οποίος αναφέρεται στην παραγωγική

δυναμικότητα των ίδιων επιχειρήσεων (απασχολούμενο προσωπικό, πάγιο κεφάλαιο κλπ.).

Με βάση τα στοιχεία του 1991, οι 49 μεταποιητικές επιχειρήσεις (από το σύνολο των 80) για τις οποίες ο ICAP δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία, έχουν αθροιστικά κύκλο εργασιών 17.205 εκατ. δρχ., ίδια κεφάλαια 5.600 εκατ. δρχ., καθαρά κέρδη 681 εκατ. δρχ. και αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων 12,16%.

Όπως στον Πίνακα 1.2 (παραγωγική δυναμικότητα επιχειρήσεων), έτσι και στον Πίνακα 1.4 (οικονομικά στοιχεία) θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά ενδύματα και υποδήματα παράγουν ταυτόχρονα και αντίστοιχα προϊόντα μη αθλητικά. Όμως είναι αδύνατο να ξεχωρίσουμε τα δύο σκέλη παραγωγής των επιχειρήσεων αυτών, ώστε να παρουσιάσουμε ξεχωριστά στοιχεία για την παραγωγική δυναμικότητα και την αποδοτικότητα μόνον όσον αφορά τα αθλητικά ενδύματα και υποδήματα. Έτσι λοιπόν κρίναμε σκόπιμο να παρουσιάσουμε τα αντίστοιχα συγκεντρωτικά στοιχεία ξεχωριστά για τις 39 (από τις 62 συνολικά) επιχειρήσεις που παράγουν διαφόρων ειδών αθλητικά ενδύματα, για τις οποίες ο CAP δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4
Οικονομικά στοιχεία των μεταποιητικών επιχειρήσεων
αθλητικών ειδών, 1991

Αθλητικά είδη	Αριθμός επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών	Ίδια κεφάλαια	Καθαρά κέρδη	Αποδοτικότητα (εκατ. δρχ.) %
1. Ενδύματα αθλητικά	15 (10)	4.240	1.162	110	9.48
2. Ενδύματα σπορ (Κυνηγιού, αλιείας, σκι, κλπ.)	4 (2)	153	106	29	27.89
3. Ενδύματα αθλητικά (Φόρμες αθλητικές)	43 (27)	8.534	1.350	117	8.70
Σύνολο ενδυμάτων	62 (39)	12.927	2.618	256	9.78
4. Υποδήματα αθλητικά	4 (3)	3.540	2.341	388	16.59
5. Αθλητικά όργανα	7 (5)	654	598	28	4.68

6. Όργανα γυμναστικής και Παιδικής Χαράς	7	(2)	84	43	9	20.49
Σύνολο	80	(49)	17.205	5.600	681	12.16

Σημείωση: Τα στοιχεία του κύκλου εργασιών, ιδίων κεφαλαίων, καθαρών κερδών και αποδοτικότητας αφορούν μόνο ΑΕ και ΕΠΕ, δηλαδή τις επιχειρήσεις που είναι σε παρένθεση και για τις οποίες δημοσιεύει αναλυτικά στοιχεία ο ICAP.

Πηγή: ICAP (Τόμος 1, 1993).

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 1.4 έχουμε σε απόλυτους αριθμούς (και μέσα σε παρένθεση σε ποσοστά έναντι του συνόλου των 49 επιχειρήσεων) τα εξής στοιχεία για το 1991: Αριθμός επιχειρήσεων 39 (79,6%, κύκλος εργασιών 12.927 εκατ. δρχ. (75,1%), ίδια κεφάλαια 2.618 εκατ. δρχ. (46,8%), καθαρά κέρδη 256 εκατ. δρχ. (37,6%) και αποδοτικότητα 9,78%, δηλαδή μικρότερη από την αντίστοιχη του συνόλου των 49 επιχειρήσεων κατά 2,38 ποσοστιαίες μονάδες.

Τέλος, ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο, που προκύπτει από την πληροφόρηση που μας παρέχει ο Πίνακας 1.4, είναι το ότι η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων για τους υποκλάδους ενδυμάτων σπορ (27,89%), οργάνων γυμναστικής Παιδικής Χαράς (20,49%) και αθλητικών υποδημάτων (16,59%) είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αποδοτικότητα του κλάδου (12,16%).

1.1.7 Προβλήματα και αδυναμίες του κλάδου

Σύμφωνα με απόψεις των επιχειρηματιών του κλάδου αθλητικών ειδών, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην κλαδική μελέτη του IOBE (1987), την οποία μνημονεύσαμε και σε άλλα σημεία της ανάλυσής μας, τα κυριότερα προβλήματα και αδυναμίες του κλάδου είναι:

- Δεδομένου ότι ο κλάδος αθλητικών ειδών είναι σχετικά καινούργιος για τη χώρα μας, υπάρχει σχεδόν για όλες τις μεταποιητικές επιχειρήσεις πρόβλημα σοβαρών ελλείψεων σε εξειδικευμένο προσωπικό, ιδιαίτερα σε θέματα οργάνωσης παραγωγής, σχεδιασμού και μάρκετινγκ.

- Για τις περισσότερες μονάδες, ο υπάρχων παραγωγικός εξοπλισμός είναι αρκετά παλιός και χρειάζεται εκσυγχρονισμό.
- Όπως συμβαίνει σχεδόν με όλες τις ΜΜΕ της ελληνικής βιομηχανίας, έτσι και για τις ΜΜΕ του κλάδου αθλητικών ειδών υπάρχει σοβαρό πρόβλημα χρηματοδότησης.

Το πρόβλημα είναι οξύτερο για τις μικρές «ανώνυμες» επιχειρήσεις, οι οποίες αναγκάζονται να παρέχουν πιστώσεις με γραμμάτια 4-5 μηνών, ενώ οι μεγαλύτερες «επώνυμες» επιχειρήσεις παρέχουν πιστώσεις μόνο για 1-2 μήνες. Με άλλα λόγια, οι μικρές «ανώνυμες» επιχειρήσεις στην ουσία χρηματοδοτούν τους εμπόρους.

- Δεν υπάρχει ακόμα κατάλληλη νομοθεσία, η οποία προστατεύει αποτελεσματικά τις επιχειρήσεις στο θέμα της παράνομης χρήσης των εμπορικών σημάτων.

Η νομοθεσία που ισχύει σήμερα θεσπίστηκε το 1936. Έτσι, οι επιχειρήσεις που θίγονται από αυτό το είδος αθέμιτου ανταγωνισμού, αστυνομεύουν οι ίδιες με δικό τους προσωπικό. Έχει εκτιμηθεί (κλαδική μελέτη ΙΟΒΕ, 1987) ότι, ενώ το 1980 το 80% των εμπορικών σημάτων που κυκλοφορούσαν ήταν ψεύτικα, το ποσό μειώθηκε στο 20% περίπου το 1987. Βέβαια, η κατάσταση αναμένεται να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο, στα πλαίσια της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς.

- Ένα άλλο πρόβλημα του κλάδου, είναι η ανυπαρξία σχετικού προδιαγραφολογίου για τα αθλητικά είδη.

Αν και μόνο 5 επιχειρήσεις απάντησαν στο ειδικό ερωτηματολόγιό μας, το γεγονός ότι στο σχετικό με τις προδιαγραφές ερώτημα έδωσαν την ίδια ακριβώς απάντηση και οι 5 επιχειρήσεις, σημαίνει ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα, όχι μόνο από την πλευρά της προσφοράς, αλλά και από την πλευρά της ζήτησης. Συγκεκριμένα, μεταποιητικές και εμπορικές επιχειρήσεις του κλάδου διατύπωσαν παράπονα για την άγνοια των Αθλητικών Σωματείων, Ομοσπονδιών κλπ. (που

προμηθεύονται μέσω της ΓΓΑ αθλητικά είδη με διαγωνισμούς), σχετικά με τις ζητούμενες προδιαγραφές.

- Τέλος, ο κατακερματισμός του κλάδου σε πολλές ΜΜΕ από τη μια μεριά, καθώς και η μεγάλη γκάμα και ποικιλία των αθλητικών ειδών από την άλλη, δεν επιτρέπουν την παραγωγή τυποποιημένων προϊόντων σε μεγάλες ποσότητες, ώστε να επιτευχθεί εξειδίκευση της παραγωγής, βελτίωση της ποιότητας και συμπίεση του κόστους παραγωγής μέσω επίτευξης «οικονομιών κλίμακος».

Πιστεύουμε ότι το μικρό μέγεθος της εγχώριας αγοράς αθλητικών ειδών δεν αποτελεί εμπόδιο για την επίτευξη «οικονομιών κλίμακος», αφού υπάρχει διέξοδος των εξαγωγών. Αρκεί τα προϊόντα μας να είναι ανταγωνιστικά και ως προς την ποιότητα και ως προς την τιμή. Στην περίπτωση μάλιστα των αθλητικών και σπορ ενδυμάτων, υπάρχουν πράγματι μεγάλες δυνατότητες για σημαντική ανάπτυξη των εξαγωγών, αφού γενικά ο κλάδος έτοιμου ενδύματος παρουσιάζει κατά την τελευταία δεκαετία δυναμική ανάπτυξη και πολύ καλές εξαγωγικές επιδόσεις.

1.1.8 Προοπτικές - Προτάσεις πολιτικής

όπως τονίσαμε ήδη, ο κλάδος αθλητικών ειδών στη χώρα μας βρίσκεται ακόμα σε «νηπιακή» κατάσταση, αφού στην ουσία άρχισε να διαμορφώνεται και να αναπτύσσεται κατά την τελευταία δεκαετία. Παρόλα αυτά, η μέχρι τώρα εμπειρία και τα σχετικά στοιχεία (υποκατάσταση εισαγωγών, εξαγωγές κλπ.) δείχνουν ότι ο κλάδος αυτός έχει σημαντικές δυνατότητες και καλές προοπτικές για παραπέρα ανάπτυξη του στο άμεσο μέλλον.

Για την επίτευξη των παραπάνω, μερικές από τις βασικότερες προτάσεις πολιτικής θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- Επειδή ο κλάδος αθλητικών ειδών κυριαρχείται από ΜΜΕ, οποιαδήποτε μέτρα οριζόντιας μορφής εξαγγείλει η Κυβέρνηση υπέρ των ΜΜΕ θα έχουν ευνοϊκές επιδράσεις και στις ΜΜΕ του κλάδου.

Όπως είναι γνωστό, το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ΜΜΕ, και επομένως και οι επιχειρήσεις του κλάδου αθλητικών ειδών, είναι η χρηματοδότηση. Το ΚΕΠΕ έχει προτείνει πρόσφατα στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας μια σειρά μέτρων για την ανάπτυξη των ΜΜΕ, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και μέτρα για την χρηματοδότηση.

- Το πρόβλημα της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα οργάνωσης της παραγωγής, σχεδιασμού και μάρκετινγκ, θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί (τουλάχιστον βραχυχρόνια) από τις ίδιες τις επιχειρήσεις οι οποίες, για το μετριασμό του προβλήματος αυτού, θα πρέπει να αξιοποιήσουν στο έπαρκο τις δυνατότητες της Κοινοτικής χρηματοδότησης για επιμόρφωση του προσωπικού τους μέσα στο χώρο της επιχείρησης.

Επίσης, στον τομέα αυτό θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν κατάλληλα και οι υπάρχουσες 2 Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγών.

- Για την αποτελεσματική προστασία των επιχειρήσεων αθλητικών ειδών έναντι της παράνομης χρήσης των εμπορικών σημάτων τους (ελληνικών ή ξένων για τα οποία πληρώνουν royalties), θα πρέπει να αναμορφωθεί και να εκσυγχρονιστεί το ταχύτερο η ισχύουσα στη χώρα μας σχετική νομοθεσία.
- Αποτελεί άμεση ανάγκη η σύνταξη προδιαγραφολογίου αθλητικών ειδών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει από τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) σε συνεργασία με τη ΓΓΑ, τους Αθλητικούς Συλλογικούς Φορείς και τις Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγών Αθλητικών Ειδών.
- Θα πρέπει να υλοποιηθεί το πάγιο αίτημα των Κλαδικών Οργανώσεων Ετοιμού Ενδύματος για την κατασκευή (στην Αττική), ενός μόνιμου Εκθετηρίου με στόχο την προώθηση των πωλήσεων στο εσωτερικό και εξωτερικό, μέσω εκθέσεων και δειγματισμών των αντίστοιχων

προϊόντων. Εννοείται ότι στο εκθετήριο θα εκτίθενται και θα δειγματίζονται και τα αθλητικά και σπορ ενδύματα.

- Ο EOMMEX θα πρέπει να στηρίζει τις εξαγωγικές επιχειρήσεις αθλητικών ειδών, συμπεριλαμβάνοντας στα επιδοτούμενα προγράμματά του για συμμετοχή ΜΜΕ σε Διεθνείς Εμπορικές Εκθέσεις και μικρές επιχειρήσεις που παράγουν αθλητικά είδη και που δεν έχουν μέχρι στιγμής στραφεί στην εξωτερική αγορά.
- Τέλος, ο Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών (ΟΠΕ), σε συνεργασία με τα Εμπορικά Τμήματα των Ελληνικών Πρεσβειών (Γραφεία Εμπορικών Συμβούλων - Ακολουθών, θα πρέπει να διεξάγει έρευνες αγορών εξωτερικού για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών αθλητικών ειδών. Για τόν ίδιο σκοπό, ο ΟΠΕ θα πρέπει να σχεδιάσει και να υλοποιήσει προγράμματα προβολής και διαφήμισης των ελληνικών αθλητικών ειδών σε μεγάλες αγορές του εξωτερικού.

Επίσης, με σκοπό τη βελτίωση της οργάνωσης της παραγωγής, του σχεδιασμού προϊόντων κλπ, ο ΟΠΕ θα πρέπει να προσκαλεί στη χώρα μας ειδικούς στο σχεδιασμό γραμμών παραγωγής (Line builders) και στο σχεδιασμό προϊόντων (product designers) από το εξωτερικό, οι οποίοι θα επισκέπτονται μονάδες παραγωγής αθλητικών προϊόντων για επιτόπου αξιολόγηση της κατάστασης και παροχή τεχνικών συμβουλών (πριν 5 περίπου χρόνια, ο ΟΠΕ εφάρμοσε την παραπάνω πρότασή μας για μονάδες παραγωγής υποδημάτων).

1.2. Ιδιωτικά γυμναστήρια

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι την τελευταία δεκαετία έχει αυξηθεί σημαντικά το ενδιαφέρον των ελλήνων για τον ερασιτεχνικό αθλητισμό και τη γυμναστική γενικότερα. Σ' αυτό συνέβαλε ο σύγχρονος τρόπος ζωής (κίνηση με αυτοκίνητο, καθιστική εργασία, κλπ.), αλλά και οι διάφορες καμπάνιες από πλευράς Πολιτείας (ΓΓΑ) υπέρ του αθλητισμού και της σωματικής άθλησης.

Σοβαρά με τον αθλητισμό ασχολούνται στη χώρα μας κυρίως οι νέοι και των δύο φύλων, αλλά υπερέχουν αριθμητικά οι γυναίκες που αντιπροσωπεύουν

περίπου το 60% των μελών των γυμναστηρίων. Κατά την τελευταία δεκαετία μάλιστα, τόσο οι πολύ μικρές, όσο και οι μέσης ηλικίας γυναίκες ανταποκρίθηκαν στο σύνθημα - κάλεσμα της πολιτείας για άθληση, πολύ περισσότερο από τους άνδρες.

Επειδή η πολιτεία, και κυρίως η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Δήμοι), δεν διαθέτουν τις απαραίτητες κλειστές εγκαταστάσεις μέσα στις συνοικίες (γυμναστήρια με εξοπλισμό και γυμναστές), αναπτύχθηκαν σε σημαντικό βαθμό τα Ιδιωτικά Γυμναστήρια, κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία. Στα ιδιωτικά αυτά γυμναστήρια λειτουργούν κυρίως ομαδικά προγράμματα σουηδικής και

---

1 Η πληροφόρησή και τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρούσα υποδιαίρεση θα πρέπει να ερμηνευτούν με κάποιες επιφυλάξεις, δεδομένου ότι προέκυψαν από συνέντευξη με το Γενικό Γραμματέα του Συλλόγου Ιδιωτικών Γυμναστηρίων κ. Κ. Τσικριά.

αεροβικής γυμναστικής, ατομικά προγράμματα με αθλητικά όργανα και μηχανήματα, σάουνα, ατμόλουτρο, κλπ.

Για να λειτουργήσει ένα ιδιωτικό γυμναστήριο απαιτείται άδεια λειτουργίας, την οποία χορηγεί η Νομαρχία, αφού προσκομιστούν ορισμένα δικαιολογητικά (πτυχίο γυμναστή, πιστοποιητικό Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, πιστοποιητικό Υγειονομικής Υπηρεσίας, πιστοποιητικό Πολεοδομίας, κλπ.).

Σήμερα λειτουργούν νόμιμα (δηλαδή με άδεια λειτουργίας) περίπου 300 ιδιωτικά γυμναστήρια στο Λεκανοπέδιο Αττικής, ενώ εκτιμάται ότι υπάρχουν άλλα 300 σε ολόκληρη την υπόλοιπη χώρα. Έχουμε δηλαδή περίπου 600 ιδιωτικά γυμναστήρια σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις του συλλόγου ιδιοκτητών γυμναστηρίων, σε όλη τη χώρα λειτουργούν παράνομα (δηλαδή χωρίς άδεια λειτουργίας) περίπου άλλα 600 γυμναστήρια.

Τα παράνομα γυμναστήρια αποτελούν συνήθως μονάδες μικρού μεγέθους με μοναδικό υπάλληλο τον ιδιοκτήτη - επιχειρηματία, ο οποίος στις περισσότερες περιπτώσεις δεν έχει πτυχίο γυμναστή, ενώ δεν πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις για παροχή άδειας λειτουργίας από τη Νομαρχία. Έτσι, το μόνο που σχεδόν αποκλειστικά προσφέρουν είναι η άθληση με όργανα γυμναστικής,

ενώ η μηνιαία συνδρομή των αθλούμενων μελών κυμαίνεται γύρω στις 4-5 χιλιάδες δρχ., δηλαδή όσο και στα νόμιμα γυμναστήρια, εφόσον παρέχεται το δικαίωμα στον πελάτη να κάνει χρήση μόνο των αθλητικών οργάνων και να μη συμμετέχει και σε προγράμματα γυμναστικής (σουηδικής, αεροβικής, κλπ.).

Το προσωπικό που απασχολείται στα νόμιμα γυμναστήρια αποτελείται κυρίως από γυμναστές - εκπαιδευτές, μασέρ, υπαλλήλους γραμματείας, καθαρίστριας, λογιστές κλπ.). Εκτιμάται ότι, κατά μέσο όρο, σε καθένα από τα 300 γυμναστήρια της Αττικής απασχολούνται τουλάχιστον 4 άτομα (300×4 άτομα = 1200 άτομα), ενώ στα υπόλοιπα γυμναστήρια της χώρας 3 άτομα (300×3 άτομα = 900 άτομα). Δηλαδή συνολικά, και με συντηρητικές εκτιμήσεις, απασχολούνται περίπου 2100 άτομα στα 600 γυμναστήρια όλης της χώρας. Αν σε αυτά προσθέσουμε και το προσωπικό των παράνομων γυμναστηρίων, δηλαδή 1 άτομο - γυμναστής κατά γυμναστήριο (600×1 άτομο = 600 άτομα), τότε το γενικό σύνολο ανέρχεται σε 2700 άτομα.

Όσον αφορά τον αριθμό των αθλούμενων μελών - συνδρομητών εκτιμάται ότι ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός κατά γυμναστήριο (για αν είναι βιώσιμη επιχείρηση) είναι 120 άτομα. Όμως, πολλά από τα 300 γυμναστήρια της Αττικής έχουν 200-300 μέλη και υπάρχουν και ορισμένα με πολύ περισσότερα. Μπορούμε συνεπώς να υποθέσουμε με συντηρητικές εκτιμήσεις ότι κατά μέσο όρο, οι συνδρομητές για κάθε γυμναστήριο της Αττικής ανέρχονται σε διακόσια άτομα, πράγμα που σημαίνει ότι στην Αττική υπάρχουν 60.000 αθλούμενα μέλη - συνδρομητές (300×200 άτομα). Στην υπόλοιπη χώρα, μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι αθλούμενοι - συνδρομητές είναι κατά μέσο όρο 150 άτομα κατά γυμναστήριο, οπότε έχουμε 45.000 συνδρομητές (300×150 άτομα). Τέλος, αν υποθέσουμε ότι στα μικρού μεγέθους παράνομα γυμναστήρια αθλούνται κατά μέσο όρο 100 μέλη κατά γυμναστήριο, έχουμε άλλες 60.000 μέλη (600×100 άτομα). Έτσι, ο συνολικός αριθμός των αθλουμένων στα ιδιωτικά γυμναστήρια όλης της χώρας ανέρχεται σε 165.000 άτομα περίπου.

Όσον αφορά τώρα τα έσοδα των ιδιωτικών γυμναστηρίων, αυτά αποτελούνται από το ποσό της εγγραφής των νέων μελών και τις μηνιαίες συνδρομές. Για τα γυμναστήρια της Αττικής, η εγγραφή κυμαίνεται από 0-15.000 δρχ., ενώ οι συνδρομές είναι κατά μέσο όρο 10.000 δρχ. και αντιστοιχούν συνήθως σε δύο βασικά προγράμματα, δηλαδή σουηδικής ή αεροβικής

γυμναστικής και χρήσης αθλητικών οργάνων. Σε ετήσια βάση, οι συνδρομές ανέρχονται σε 100.000 δρχ. δεδομένου ότι τα γυμναστήρια λειτουργούν 10 μήνες το χρόνο συνήθως (δηλαδή τα περισσότερα κλείνουν Ιούλιο και Αύγουστο).

Για τα γυμναστήρια της υπόλοιπης χώρας το ύψος των εγγραφών και συνδρομών κυμαίνεται σε κάπως χαμηλότερα επίπεδα. Οι μηνιαίες συνδρομές, για τα δύο βασικά παραπάνω προγράμματα που αναφέραμε, κυμαίνονται γύρω στις 7.000 - 8.000 δρχ. Τέλος, οι μηνιαίες συνδρομές στα μικρά (και χωρίς άδεια λειτουργίας) γυμναστήρια, που συνήθως παρέχουν μόνο τη χρήση αθλητικών οργάνων, κυμαίνονται γύρω στις 4.000 - 5.000 δρχ.

Με δεδομένα τα παραπάνω, μπορούμε να έχουμε μια συντηρητική εκτίμηση για τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα (τζίρο) των ιδιωτικών γυμναστηρίων όλης της χώρας, που ταυτόχρονα αποτελούν την ετήσια ιδιωτική δαπάνη για άθληση. Έτσι, υπολογίζοντας τα ετήσια έσοδα μόνο από τις συνδρομές και όχι τις εγγραφές για μεν την Αττική έχουμε 6 δις δρχ. (60.000 μέλη X 100.000 δρχ.), για την υπόλοιπη χώρα 3,6 δις δρχ. (45.000 μέλη X 80.000 δρχ.), ενώ για τα μικρά -παράνομα γυμναστήρια τρία δις δρχ. (60.000 μέλη X 50.000 δρχ.). Άρα, η συνολική ετήσια δαπάνη για άθληση στα γυμναστήρια όλης της χώρας εκτιμάται γύρω στα 12,6 δις δρχ. Θα πρέπει να σημειώσουμε, επίσης, ότι οι συνδρομές στα γυμναστήρια επιβαρύνονται με ΦΠΑ που πρόσφατα αυξήθηκε από 8% σε 18%. Τέλος, εννοείται ότι τα ιδιωτικά γυμναστήρια δεν επιχορηγούνται καθόλου από τη ΓΓΑ ή από άλλο φορέα.

Όσον αφορά τώρα τα έξοδα των γυμναστηρίων, αυτά αποτελούνται από τις αμοιβές προσωπικού (περίπου 40%) και τις λειτουργικές δαπάνες (περίπου 60%), οι οποίες αποτελούνται από ενοίκια, καθώς και δαπάνες ρεύματος, νερού, τηλεφώνου, κλπ.). Με δεδομένο το γεγονός ότι, κατά μέσο όρο, οι δαπάνες αποτελούν το 50% περίπου των ακαθάριστων εσόδων, έχουμε για το σύνολο της χώρας περίπου 2,5 δις δρχ. για αμοιβές προσωπικού των γυμναστηρίων και 3,8 δις δρχ. για λειτουργικές δαπάνες.

Ο εξοπλισμός των γυμναστηρίων σε αθλητικές εγκαταστάσεις και όργανα κυμαίνεται, κατά περίπτωση, μεταξύ 10-20 εκατ. δρχ. κατά γυμναστήριο. Στο παρελθόν (δηλαδή πριν από μία δεκαετία), ένα πολύ σημαντικό ποσοστό του επενδεδυμένου εξοπλισμού των ολιγάριθμων τότε γυμναστηρίων ήταν εισαγόμενο, ενώ εδώ και μερικά χρόνια έχουν αναπτυχθεί ορισμένες αξιόλογες

ελληνικές παραγωγικές μονάδες, οι οποίες είναι βέβαια ΜΜΕ, αλλά με δεδομένη τη μικρή σχετικά εγχώρια αγορά, ικανοποιούν ολόενα και μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας ζήτησης και έτσι υποκαθιστούν τις αντίστοιχες εισαγωγές. Δεδομένου μάλλον ότι οι σημερινές τιμές των παραγόμενων στην Ελλάδα αθλητικών εγκαταστάσεων και οργάνων είναι πολύ χαμηλότερες των αντίστοιχων εισαγόμενων (συνήθως το 50% ή και χαμηλότερα), τα περισσότερα γυμναστήρια σήμερα έχουν επενδεδυμένο εξοπλισμό σχεδόν κατά 100% ελληνικής παραγωγής.

Θα πρέπει να σημειώσουμε στην περίοδο 1990-1992, εξαιτίας της εφαρμοζόμενης αυστηρής σταθεροποιητικής πολιτικής, υπήρξε μείωση του τζίρου των γυμναστηρίων κατά 35% περίπου, ενώ ταυτόχρονα υπήρξε και μια σειρά προβλημάτων - αντικινήτρων θεσμικού χαρακτήρα που και αυτά πλήττουν τον κλάδο και δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους για τη συνέχιση της λειτουργίας ή ακόμα και αυτή την επιβίωση των γυμναστηρίων.

Τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο κλάδος είναι τα εξής:

- Ο ΦΠΑ που επιβαρύνει τις συνδρομές των αθλούμενων αυξήθηκε πρόσφατα από 8% σε 18%.

- Με πρόσφατη ρύθμιση, έγινε υποχρεωτική η εγγραφή των γυμναστηρίων στα οικεία Επιμελητήρια.

- Λειτουργούν πάρα πολλά παρανόμα γυμναστήρια χωρίς άδεια λειτουργίας και χωρίς πτυχισμένους γυμναστές τα οποία ανταγωνίζονται άδεια τα νόμιμα γυμναστήρια. Όπως αναφέραμε παραπάνω, τα παρανόμα γυμναστήρια σε όλη τη χώρα είναι περίπου όσα και τα νόμιμα.

- Σοβαρά πρόβλημα άρχισε να γίνεται πρόσφατα και η έλλειψη νερού για τα ντους, σάουνας, κλπ. των γυμναστηρίων, δεδομένου ότι η ΕΥΔΑΠ δεν έχει προβεί σε καμία ειδική ρύθμιση, όπως έχει ζητηθεί από το Ξεναγό Ιδιοκτητών Γυμναστηρίων.

- Τέλος, ένα άλλο σοβαρότατο πρόβλημα αποτελεί το ύψος ενοικίων των γυμναστηρίων, δεδομένου ότι οι ρυθμίσεις για απελευθέρωση θα καταστήσουν απαγορευτικό το κόστος λειτουργίας των περισσότερων γυμναστηρίων που δεν έχουν ιδιόκτητες αίθουσες, ούτε φυσικά μπορούν να δανειοδοτηθούν για την κατασκευή ιδιόκτητων αιθουσών. Σε περίπτωση π.χ. που το ενοίκιο διπλασιάζεται, είναι αδύνατο να αυξήσουν το ύψος των συνδρομών κατά 100%, γιατί αυτό θα συνεπάγονταν κατακόρυφη μείωση του αριθμού των αθλούμενων συνδρομητών. Έτσι, αίτημα του Συλλόγου Ιδιοκτητών Γυμναστηρίων είναι να ισχύσει και για τις αίθουσες γυμναστηρίων το ειδικό καθεστώς που ισχύει για τις αίθουσες γηροκομείου, νοσοκομείου, κλπ. Δηλαδή, να μην εφαρμοστεί ο πρόσφατος Νόμος 2041/1991, αλλά να επανέλθει σε ισχύ ο νόμος 813/1978.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Δαπάνες παρακολούθησης αγώνων

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών περιλαμβάνονται τα εισιτήρια ποδοσφαίρου και στίβου, των οποίων η συνολική αξία ανήλθε κατά το 1992 στο ποσό των 3,2 δις δρχ. σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΟ - Εθνικοί Λογαριασμοί. Επίσης περιλαμβάνονται τα εισιτήρια του μπάσκετ (επαγγελματικού και ερασιτεχνικού), η συνολική αξία των οποίων ανήλθε κατά το ίδιο έτος στο ποσό των 800 εκατ. δρχ., σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ένωσης Συλλόγων Αμειβομένων Καλαθοσφαιριστών (ΕΣΑΚ) και την Ελληνικής Ομοσπονδίας Καλαθοσφαίρισης (ΕΟΚ). Τα πιο πάνω ποσά περιλαμβάνεται και ο ΦΠΑ.

Σε αυτή την κατηγορία των δαπανών δεν περιλαμβάνονται, λόγω έλλειψης στοιχείων, οι εισπράξεις εισιτηρίων των υπόλοιπων αθλημάτων, οι οποίες λόγω του μικρού αριθμού των θεατών και της μικρής συχνότητας των αγώνων δεν συνεισφέρουν σημαντικά ποσά ικανά να επηρεάσουν αισθητά το συνολικό μέγεθος της κατηγορίας αυτής των δαπανών.

2.2 Δαπάνες συμμετοχής στους αγώνες

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών έχουν συμπεριληφθεί οι εγγραφές / συνδρομές των μελών, οι δαπάνες προμήθειας των απαραίτητων για τους αγώνες εφοδίων και αθλητικών οργάνων, οι δαπάνες ένδυσης και υπόδησης για άθληση και οι δαπάνες μετακίνησης των παικτών.

Οι συνδρομές των μελών των αθλητικών σωματείων τα οποία επιχορηγούνται από την ΓΓΑ έχει εκτιμηθεί, από τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια που εστάλησαν, ότι ανέρχονται για το 1992 στο ποσό των 2,05 δις δρχ. συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Η αξία του απαραίτητου εξοπλισμού και της ένδυσης / υπόδησης για άθληση έχει εκτιμηθεί προσεγγιστικά από τα στοιχεία τα των μηχανογραφημένων καταστάσεων του εξωτερικού εμπορίου και της παραγωγής της ΕΣΥΕ, με την υπόθεση ότι το ύψος των αποθεμάτων παραμένει σταθερό για μία μεγάλη χρονική περίοδο. Σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις, το ύψος της αξίας του εξοπλισμού για το 1992 ανήλθε σε 7,5 δις δρχ., ενώ της ένδυσης και υπόδησης για άθληση, σε 45,3 δις δρχ.

Τέλος, οι εκτιμήσεις που προέκυψαν από τις απαντήσεις που έδωσαν τα επαγγελματικά σωματεία στα ερωτηματολόγια, σχετικά με τις δαπάνες για οδοιπορικά του 1992, αυτά ανήλθαν στο ποσό των 4,4 δις δρχ.

Όσον αφορά τα ιδιωτικά γυμναστήρια εκτιμήθηκε, μετά από επισκέψεις που έγιναν στα μεγαλύτερα από αυτά, ότι οι συνδρομές των μελών τους ανέρχονται για το 1992 στο ποσό των 12,6 δις δρχ. συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

2.3 Δαπάνες για την αθλητική ενημέρωση

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών συμπεριλαμβάνονται μόνο οι δαπάνες για την αγορά των αθλητικών εφημερίδων και περιοδικών, οι οποίες, σύμφωνα με στοιχεία που εδόθησαν από τα πρακτορεία εφημερίδων και περιοδικών του Αθηναϊκού Τύπου, ανήλθαν για το 1992 στο ποσό των 4,4 δις δρχ. Στις δαπάνες για αθλητική ενημέρωση δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες της τηλεόρασης λόγω έλλειψης σχετικών στοιχείων.

2.4 Δαπάνες για τα τυχερά παιχνίδια

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών υπάγονται οι δαπάνες που γίνονται για τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ, ΠΡΟΠΟ και ΛΟΤΤΟ καθώς και για τον Ιππόδρομο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΘΟ η ιδιωτική κατανάλωση για τυχερά παιχνίδια είναι σημαντική και για το 1992 ανέρχεται στο ποσό των 127,2 δις δρχ. Στον Πίνακα 2.1 παρουσιάζεται η ιδιωτική κατανάλωση για τον αθλητισμό στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένου της δαπάνης για τα τυχερά παιχνίδια λόγω της

σημαντικής επίπτωσης που έχουν τα κονδύλια αυτά στη διαμόρφωση της συνολικής δαπάνης.

Οι προαναφερθείσες κατηγορίες δαπανών που εμφανίζονται στον πίνακα 2.1 αντιστοιχούν μόνο σε εκείνες τις δραστηριότητες που συναρτώνται άμεσα με αθλητικές δραστηριότητες. Υπάρχουν όμως άλλες δαπάνες για δραστηριότητες οι οποίες δεν διακρίνονται ξεκάθαρα αν γίνονται για αθλητικούς σκοπούς και, επομένως, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν, τουλάχιστον για τα ελληνικά δεδομένα. Τέτοιες δαπάνες είναι:

- τα έξοδα ταξιδιών για παρακολούθηση αγώνων, τα οποία μπορεί να συνδυάζονται και με άλλους μη αθλητικούς σκοπούς, όπως π.χ. τουριστικούς,
- οι τροφές και τα ποτά που καταναλώνονται κατά τη διάρκεια των αγώνων, όπου δεν μπορεί κανείς να αποφανθεί εάν η κατανάλωση αυτών έχει σχέση με το θέμα ή αποτελεί απλά αναγκαία διατροφή,
- τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία δεν μεταδίδουν μόνο αθλητικά γεγονότα, και
- η εκπαίδευση για την οποία δεν υπάρχει σαφής διάκριση εάν γίνεται για αθλητικούς σκοπούς ή για διατήρηση καλής φυσικής κατάστασης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Η ιδιωτική κατανάλωση για αθλητισμό στην Ελλάδα, 1992

Δαπάνες	Εκατ. δρχ.
<u>Παρακολούθηση αγώνων</u>	
Εισιτήρια	4.000
<u>Συμμετοχή στους αγώνες</u>	
Συνδρομές μελών	14.645
Εφόδια	7.492
Ένδυση - υπόδηση για άθληση	45.277
Οδοιπορικά	4.400
<u>Αθλητική ενημέρωση</u>	

Αθλητικές εφημερίδες και περιοδικά	4.039
Σύνολο	79.853
<u>Τυχερά παιχνίδια (ΟΠΑΠ, Ιππόδρομος)</u>	127.187
Γενικό Σύνολο	207.040

άμεση σχέση με τον αθλητισμό, είτε γιατί μόνο γι' αυτές υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την εκτίμησή τους. 1

Στον Πίνακα 2.3 παρουσιάζεται η εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση για ορισμένες επιλεγμένες κατηγορίες αγαθών, αφού αφαιρέθηκαν τα κονδύλια που είναι σχετικά με τον αθλητισμό από τις ορισμένες κατηγορίες (π.χ. υπηρεσίες αναψυχής και διασκέδασης, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά). Όπως φαίνεται η ιδιωτική κατανάλωση για τον αθλητισμό συμπεριλαμβανομένων και των τυχερών παιχνιδιών (ΟΠΑΠ, Ιππόδρομος) καταλαμβάνει τη δέκατη θέση μεταξύ των πιο πάνω επιλεγμένων κατηγοριών δαπανών και απορροφά το 1,9% της συνολικής εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης. Από άποψη μεγέθους δαπάνης μπορεί να συγκριθεί με τις δαπάνες για ατομικό ευπρεπισμό, ψωμί και άλλα δημητριακά. Χωρίς τα τυχερά παιχνίδια η καταναλωτική δαπάνη για αθλητικές δραστηριότητες απορροφά μόλις το 0,7% της συνολικής εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης.

---

1. Council of Europe, Sport, The Economic Impact and Importance of Sports A European Sport Study, υπό Jones, H. G, Strasbourg, 1989.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3

Εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση για ορισμένες κατηγορίες αγαθών
1992*

Εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση	Εκατ. δρχ.	%
Ένδυση και υπόδηση	841.642	7,6

Εστιατόρια, καφεενία και ξενοδοχεία	714.781	6,5
Αναψυχή, διασκέδαση, εκπαίδευση και μόρφωση	488.950	4,4
■ Υπηρεσίες αναψυχής, διασκέδασης και μόρφωσης	83.244	0,7
■ Βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά	103.348	0,9
Αγορά ιδιωτικών μέσων μεταφοράς	537.287	4,9
Δαπάνες υγείας	429.607	3,9
Καπνός	423.023	3,8
Οινοπνευματώδη ποτά	328.870	3,0
Θέρμανση και φωτισμός	276.159	2,5
Ατομικός ευπρεπισμός	217.489	2,0
Ψωμί και άλλα δημητριακά	208.554	1,9
Ιδιωτική κατανάλωση για αθλητισμό (περιλαμβάνονται και τα τυχερά παιχνίδια)	207.040	1,9
Μη οινοπνευματώδη ποτά	125.816	0,1
Έπιπλα, χαλιά κλπ.	92.000	0,8
Ιδιωτική κατανάλωση για αθλητισμό (χωρίς τα τυχερά παιχνίδια)	79.850	0,7
Καφές, τσάι, κακάο	35.445	0,3
Σύνολο εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης	11.035.916	100,00

* Εκτιμήσεις

Πηγή: ΥΠΕΘΟ, Εθνικοί Λογαριασμοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1 Γενική Γραμματεία Αθλητισμού

3.1.1 Θεσμικό πλαίσιο

Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (ΓΓΑ) συστάθηκε ως δημόσια υπηρεσία με την έκδοση του Ν.Δ. 3769/1957 με σκοπό την προαγωγή, την ενίσχυση και το συντονισμό του εξωσχολικού αθλητισμού καθώς και την οικονομική ενίσχυση της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων, αναγνωρισμένων αθλητικών ομοσπονδιών και αθλητικών συλλόγων.

Μέχρι το 1985 η ΓΓΑ λειτούργησε ως Γραμματεία του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και στη συνέχεια υπήχθη στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Στη διάρκεια της προηγούμενης 15ετίας έγινε σημαντικό έργο στην κατεύθυνση της ορθολογικής οργάνωσης του κεντρικού φορέα άσκησης της αθλητικής πολιτικής και της άρσης των επικαλύψεων αρμοδιοτήτων των διαφόρων φορέων που εμπλέκονταν στη λήψη αποφάσεων για αθλητικά θέματα.

Σημαντική νομοθετική ρύθμιση αποτελεί η έκδοση του Π.Δ. 75/1-3-1985 «Οργανισμός της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού», με το οποίο δημιουργούνται οι οργανωτικές προϋποθέσεις για την επίλυση των παραπάνω προβλημάτων. Το διάταγμα αυτό κινείται στην κατεύθυνση της μετατροπής της ΓΓΑ σε επιτελική υπηρεσία, η οποία έχει τη συνολική ευθύνη για όλα τα θέματα που αφορούν την πρόοδο και την καλύτερη διοργάνωση και λειτουργία του αθλητισμού στη χώρα μας.

Η ΓΓΑ έχει στην ευθύνη της την εποπτεία των κάθε είδους αθλητικών δραστηριοτήτων, την κατάρτιση βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων προγραμμάτων ανάπτυξης του αθλητισμού, καθώς και των αναγκαίων διευκολύνσεων για την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών, στα οποία περιλαμβάνονται και όσα αναφέρονται στον τομέα των αθλητικών έργων. Έτσι δημιουργούνται τμήματα που προωθούν, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το σχολικό και πανεπιστημιακό αθλητισμό, άλλες μορφές

αθλητισμού (συνοικιακός, εργοστασιακός, στρατιωτικός) σε συνεργασία με τους αντίστοιχους φορείς και επίσης ειδικές μορφές αθλητισμού με την εφαρμογή προγραμμάτων για άτομα με ειδικές ανάγκες, για φυλακισμένους, άτομα τρίτης ηλικίας κλπ.

Παράλληλα, στην κατεύθυνση της προαγωγής του αθλητισμού λαμβάνεται μέριμνα για τη λειτουργία σχολών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης προπονητών, επιμόρφωσης υπαλλήλων και στελεχών αθλητικών ομοσπονδιών, ενώσεων και σωματείων, για την έκδοση προδιαγραφών αθλητικών και γυμναστικών οργάνων και εξοπλισμού, για την εξεύρεση των κατάλληλων χώρων για την ίδρυση κάθε μορφής γυμναστηρίου και για την προβολή του αθλητισμού.

Στον τομέα του αγωνιστικού αθλητισμού λαμβάνεται μέριμνα για την καλύτερη λειτουργία των σωματείων και γυμναστηρίων και λαμβάνονται μέτρα για τη διάδοση, καλλιέργεια και ανάπτυξη όλων των αθλημάτων (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, υγρός στίβος, βαρέα και λοιπά αθλήματα όπως σκοποβολή, χιονοδρομίες κλπ).

Για τον έλεγχο και την παρακολούθηση των έργων της ΓΓΑ οργανώνεται διεύθυνση μελετών, κατασκευής και συντήρησης αθλητικών έργων. Στα πλαίσια αυτής της Διεύθυνσης το τμήμα προδιαγραφών κωδικοποίησε κατασκευαστικά σχέδια και τεχνικές προδιαγραφές για απλές αθλητικές εγκαταστάσεις, με τα οποία εφοδιάστηκαν οι τεχνικές υπηρεσίες των Νομαρχιών. Παράλληλα άρχισε η εργασία απογραφής των αθλητικών εγκαταστάσεων όλης της χώρας.

Ταυτόχρονα έγινε προσπάθεια για σταδιακή αποκέντρωση με παραχώρηση αρμοδιοτήτων ε τοπικά όργανα και με αυτό τον τρόπο εκχωρήθηκε:

- Στα Νομαρχιακά Συμβούλια η αρμοδιότητα προγραμματισμού των έργων τα οποία πρόκειται να γίνουν σε Δήμους ή Κοινότητες και στα σχολεία που βρίσκονται σε αυτούς καθώς και των έργων για τη συντήρηση και τη βελτίωση των εγκαταστάσεων των Εθνικών και Δημοτικών ?Γυμναστηρίων του Νομού. Από τα Νομαρχιακά Συμβούλια επίσης γίνεται η ιεράρχηση των στόχων και του τρόπου κατανομής της χρηματοδότησης που δίνεται από τον κεντρικό φορέα στα Νομαρχιακά Ταμεία (Ν.Τ.) για τους παραπάνω σκοπούς.
- Στις τεχνικές υπηρεσίες των νομών η αρμοδιότητα σύνταξης ή έγκρισης μελέτης και κατασκευής έργων σχετικά απλής τεχνολογίας. Η ΓΓΑ κρατά ακόμα στη δικαιοδοσία της τα έργα που απαιτούν μια πιο σύνθετη τεχνολογία

(κλειστά γυμναστήρια, κολυμβητήρια, χιονοδρομικές εγκαταστάσεις, ναυταθλητικές εγκαταστάσεις).

- Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση η δυνατότητα διαχείρισης του προγράμματος αθλητικών έργων μέσω απευθείας χρηματοδότησης.
- Στους Νομάρχες η δυνατότητα άσκησης εποπτείας και ελέγχου των πρωτοβάθμιων αθλητικών σωματείων, η έγκριση αθλητικών αγώνων, η παροχή αδειών λειτουργίας γυμναστηρίων, ο διορισμός και η αντικατάσταση επιτροπών διοίκησης Εθνικών, Δημοτικών, και Κοινοτικών Γυμναστηρίων, οι ανταλλαγές ακινήτων κλπ Από το 1986 σε κάθε Νομό συστήθηκε Νομαρχιακή Αθλητική Επιτροπή (ΝΑΕ), η οποία υπάγεται στο νομάρχη και εποπτεύεται από τη ΓΓΑ, ασχολείται δε με την ανάπτυξη του αθλητισμού στο νομό και το συντονισμό των μαζικών προγραμμάτων αθλητισμού.

3.1.2 Οικονομικά δεδομένα

Οι πηγές χρηματοδότησης της ΓΓΑ είναι ο Τακτικό Προϋπολογισμός, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ο ΟΠΑΠ και ο ΟΔΙΕ. Στον Πίνακα 3.1 παρουσιάζεται η χρηματοδότηση της ΓΓΑ, κατά πηγή για τη δεκαετία 1982 - 1992.

Οι επιχορηγήσεις της ΓΓΑ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό κινούνται σε χαμηλά επίπεδα και αποτελούν το 0,8 - 0,1 % του Ετήσιου Τακτικού Προϋπολογισμού (Τ.Π) της χώρας. Μέχρι το 1990 η επιχορήγηση της ΓΓΑ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό καλυπτόταν στο σύνολό της ή εν μέρει από εισροές

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1.

Έσοδα Γραμματείας Αθλητισμού κατά πηγή. 1982-1992

(ποσά σε χιλ. δρχ.)

Έτη	Ο Π Α Π						Σύνολο	ΟΔΙΕ	Τακτικός* Προϋ- π/σμός	ΠΔΕ	Γενικό σύνολο
	ΠΡΟ- ΠΟ	ΛΟΤ- ΤΟ	ΠΡΟ- ΤΟ	Δάνειο	Λοιπά	Σύνολο					
1982	3.440.	-	-	-	-	3.440.	591.60	1.374.	850.00	6.256.	
	937					937	9	326	0	872	
1982	4.787.	-	-	-	-	4.787.	259.17	156.41	1.486.	6.689.	

	980					980	0	9	000	569
1984	5.852.	-	-	-	-	5.852.	11.129	1.349.	2.253.	9.565.
	630					630		071	000	830
1985	7.704.	-	-	-	-	7.704.	259.45	-	4.940.	12.904
	584					584	0		000	.034
1986	9.325.	-	-	-	-	9.325.	606.25	1.912.	2.993.	14.837
	503					503	9	110	984	.856
1987	14.119	-	-	-	-	14.119	695.97	-	2.000.	16.815
	.433					.433	3		000	.406
1988	23.161	-	-	-	-	23.161	493.90	52.926	2.399.	26.107
	.227					.227	9		900	.962
1989	19.662	-	-	8.500.	-	28.162	476.26	3.441.	2.614.	34.693
	.380			000		.380	8	112	220	.980
1990	18.801	952.30	-	-	13.992	19.767	281.82	5.590.	17.215	42.855
	.140	9				.441	3	723	.047	.034
1991	15.596	31.022	-	-	5.156.	51.775	291.66	5.234.	11.155	68.456
	.848	.258			140	.246	8	519	.332	.765
1992	15.972	21.858	947.97	-	1.182.	39.989	936.00	6.053.	3.280.	50.259
	.848	.946	6		773	.613	0	681	591	.885

Διάρθρωση εσόδων Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού κατά πηγή, 1982 - 1992

Έτη	Ο		Π		Α		Π		ΟΔΙΕ	Τακτι κόες*	ΠΔΕ	Γενικ ό
	ΠΡΟ- ΠΟ	ΛΟΤ- ΤΟ	ΠΡΟ- ΤΟ	Δάνει ο	Λοιπά	Σύνο- λο	Σύνο- λο					
1982	55,0	-	-	-	-	55,0	9,5	22,0	13,6	100,0		
1983	71,6	-	-	-	-	71,6	3,9	2,3	22,2	100,0		
1984	61,2	-	-	-	-	61,2	1,2	14,1	23,6	100,0		
1985	59,7	-	-	-	-	59,7	2,0	-	38,3	100,0		
1986	62,8	-	-	-	-	62,8	4,1	12,9	20,2	100,0		
1987	84,0	-	-	-	-	84,0	4,1	-	11,9	100,0		
1988	88,7	-	-	-	-	88,7	1,9	0,2	9,2	100,0		
1989	56,7	-	-	24,5	-	81,2	1,4	9,9	7,5	100,0		

1990	43,9	2,2	-	-	-	46,1	0,7	13,0	40,2	100,0
1991	22,8	45,3	-	-	7,5	75,6	0,4	7,6	16,3	100,0
1992	31,8	43,5	1,9	-	2,4	79,6	1,9	12,0	6,5	100,0

- Για την κάλυψη του Τακτικού Προϋπολογισμού κατατέθηκαν

Έτη	ΟΠΑΠ	ΟΔΙΕ	Σύνολο
1982	4.036.457	273.114	4.309.571
1983	4.414.357	741.609	5.155.966
1984	5.057.996	-	5.057.996
1985	6.338.737	-	6.338.737
1986	4.581.787	-	4.581.787
1987	8.500.000	479.749	8.979.749
1988	5.729.722	360.000	6.089.722
1989	2.334.000	-	2.334.000
1990	230.000	-	230.000

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

στον Κρατικό Προϋπολογισμό από τον ΟΠΑΠ και τον ΟΔΙΕ. Στη συνέχεια αντλεί την προβλεπόμενη χρηματοδότηση από τον Τ.Π. της χώρας και οι εισροές από τον ΟΠΑΠ και το ΟΔΙΕ διατίθενται απευθείας στη ΓΓΑ. Η χρηματοδότηση της ΓΓΑ από τον Τ.Π. παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις και αποτελεί το 0-22% των συνολικών εσόδων της. Τα τελευταία τρία χρόνια που οι ροές από τον Τ.Π. αποτελούν το 8-13% των συνολικών της εσόδων.

Η διάρθρωση των εσόδων της ΓΓΑ ανά τριετία έχει ως εξής:

Τριετίες	ΟΠΑΠ	ΟΔΙΕ	Τ.Π.	ΠΔΕ	Σύνολο
1984-86	61,3	2,6	8,7	27,3	100,0
1987-89	84,3	2,1	4,5	9,0	100,0
1990-92	69,0	0,9	10,4	19,6	100,0

Στην τριετία 1990-1992 η χρηματοδότηση της ΓΓΑ από τον Τ.Π. αποτελεί, κατά μέσο όρο, το 10,4% των συνολικών της εσόδων, ενώ για τις δύο προηγούμενες είχε διαμορφωθεί στο 4,5% και 8,7% αντίστοιχα.

Τα κονδύλια από το ΠΔΕ παρουσιάζουν επίσης μεγάλες διακυμάνσεις και αποτελούν το 8-40% των συνολικών εσόδων της. Η κατασκευή μεγάλων αθλητικών έργων σε κάποια χρονική στιγμή και τα μεγάλα ποσά που απαιτούνται γι' αυτή φαίνεται να δικαιολογεί τις διακυμάνσεις. Αρκετά υψηλή είναι η χρηματοδότηση στην τριετία 1984-1986 (27,3% κατά μέσο όρο) που ακολουθήθηκε με πτωτική ροή την τριετία 1987-1989 και στη συνέχεια διαμορφώθηκε περίπου στο 20% κατά μέσο όρο.

Βασική πηγή εσόδων της ΓΓΑ αποτελούν τα έσοδα από τον ΟΠΑΠ (ΠΡΟΠΟ - ΛΟΤΤΟ - ΠΡΟΤΟ). Η ΓΓΑ παίρνει από το ΠΡΟΠΟ ποσοστό 29% των εισπράξεών του (έναντι 37% που έπαιρνε κατά το παρελθόν), 15% από το ΛΟΤΤΟ και 10% από το ΠΡΟΤΟ. Το ποσοστό των χρημάτων που άντλησε η ΓΓΑ από τον ΟΠΑΠ κυμαίνεται από 46-89% των συνολικών εσόδων της. Για την προηγούμενη τριετία η χρηματοδότηση από τον ΟΠΑΠ διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στο 69% των συνολικών της εσόδων, ποσοστό μειωμένο σε σχέση με την προηγούμενη τριετία (84% περίπου). μετά τη λειτουργία του ΛΟΤΤΟ οι εισροές από το ΠΡΟΠΟ παρουσιάζονται μειωμένες, κυρίως το 1991 που ήταν ουσιαστικά ο πρώτος χρόνος λειτουργίας του, και φαίνεται να τράβηξε το ενδιαφέρον των παικτών. Μικρότερη είναι η συμμετοχή του ΟΔΙΕ στα έσοδα της ΓΓΑ. Το 1992 που η χρηματοδότηση ήταν πιο υψηλή, τα έσοδα της ΓΓΑ από αυτή την πηγή πλησίασαν το 1 δις δρχ.

3.1.2.1 Τακτικός προϋπολογισμός - Δαπάνες μέσω ΓΓΑ

Στον πίνακα 2.2 παρουσιάζεται η διάρθρωση των δαπανών της ΓΓΑ για τα έτη 1981-1992. Οι δαπάνες της ΓΓΑ περιλαμβάνουν πάγιες δαπάνες λειτουργίας (ποσοστό 2-16% των συνολικών δαπανών) επιχορηγήσεις Εθνικών Γυμναστηρίων για τις δαπάνες λειτουργίας τους, χρηματοδότηση αθλητικών έργων, επιχορηγήσεις δήμων, ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ για αθλητικούς σκοπούς, επιχορηγήσεις αθλητικών ομοσπονδιών και αθλητικών σωματείων για αθλητικούς σκοπούς, υποτροφίες και άλλες αθλητικές δραστηριότητες (μαζικός αθλητισμός, προγράμματα ΕΟΚ, Ελληνική Επιτροπή Προετοιμασίας Ολυμπιακών Αγώνων - ΕΕΠΟΑ κλπ). τα Εθνικά στάδια, η κατασκευή αθλητικών έργων και η

χρηματοδότηση των αθλητικών σωματείων και των αθλητικών ομοσπονδιών αποτελούν τις κυριότερες δαπάνες της ΓΓΑ.

Τα κονδύλια, τα οποία διατίθενται στους διάφορους φορείς, παρουσιάζουν σημαντικές αυξομειώσεις από χρόνο σε χρόνο. Εδώ πρέπει να σημειώσουν ότι για τους ίδιους φορείς υπάρχει συχνά παράλληλη χρηματοδότηση από πόρους που προέρχονται από τον ΟΠΑΠ και σε μερικές περιπτώσεις μικρότερης κλίμακας από τον ΟΔΙΕ. Έτσι μια μείωση από τη μια πηγή μπορεί να συνδυάζεται με παράλληλη αύξηση από την άλλη. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση των αθλητικών έργων από τη ΓΓΑ έχει μηδενιστεί για τα έτη 1990-1992, αλλά τα αντίστοιχα κονδύλια για την εκτέλεση έργων αντλούνται από τον ΟΠΑΠ.

Στον Πίνακα 3.3. παρουσιάζεται η χρηματοδότηση διαφόρων φορέων μέσω ΓΓΑ από πόρους που προέρχονται από τον Τ.Π., τον ΟΠΑΠ και τον ΟΔΙΕ, για την τριετία 1990-1992.

Το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων που διατίθενται από τη ΓΓΑ προέρχονται από τον ΟΠΑΠ (85% κατά μέσο όρο για την τριετία 1990-1992), το

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

Έξοδα Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, 1990-1992

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
	(Σε χιλ. δρχ.)											
Δημοσικά	15.000	25.000	40.000	63.000	115.640	111.900	118.000	162.000	237.490	300.000	245.000	351.000
Εθνικά	377.500	584.498	706.500	1.197.630	1.893.360	1.900.000	2.120.470	2.610.000	2.744.900	2.684.690	1.784.990	2.070.000
ΟΤΑ	50.000	23.650	55.000	81.000	38.250	43.400	20.400	12.600	20.000	19.300	21.000	36.000
Λοιπά	158.812	170.830	144.810	113.347	131.751	105.355	85.750	17.000	16.000	15.000	11.100	18.000
ΝΠΔ												
Δ												

Αθλ.	366.	519.	699.	802.	-	-	-	1.89	467.	932.	1.84	2.10
ητικ	247	991	997	000				0.26	760	857	5.10	5.19
ά								5			2.36	1
σωμ.											9.88	
											3	
Αθλ/	410.	482.	610.	1.01	3.57	3.75	4.01	621.	1.47	517.	43.3	435.
τικές	000	205	739	5.65	0.11	1.64	3.79	494	4.23	643	00	869
ομ/ν				6	7	6	5		5			
διες												
*												
Λοι-	3.49	29.5	37.2	14.5	16.9	14.6	21.9	67.2	36.6	36.1	45.2	68.0
πά	5	58	83	67	30	95	30	97	08	00	05	85
ΝΠΙ												
Δ												
Υπο	17.1	33.3	45.6	64.4	54.0	62.9	35.9	69.8	74.0	35.4	-	54.8
τροφ	14	28	85	85	82	93	00	99	86	40		33
ίες												
Αθλ.	3.92	3.71	2.86	2.85	222.	260.	264.	132.	6.40	-	-	-
ητικ	1.68	0.85	9.10	1.22	784	437	310	200	0			
ά	2	5	4	2								
έργα												
Λει-	84.7	98.1	92.7	197.	225.	237.	488.	553.	697.	722.	816.	850.
τουρ	42	02	67	410	851	171	142	592	628	293	983	903
γικά												
Θέατ	15.0	5.88	10.5	6.75	6.75	6.30	6.30	6.30	-	-	-	-
ρα	00	0	00	0	0	0	0	0				
Λοι-	-	-	-	-	14.8	-	-	-	-	557.	52.0	63.8
πά					50					400	00	00
Σύνο	5.41	5.68	5.31	6.40	6.29	6.49	7.17	6.14	5.77	5.82	5.23	6.05
λο	9.59	3.89	2.38	7.06	0.36	3.89	4.99	2.64	5.11	0.72	4.51	3.68
	2	7	5	7	5	7	7	7	2	3	8	1

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

	Διάρθρωση εξόδων Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού 1981-1992											
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Δημ.	0,28	0,44	0,75	0,98	1,84	1,72	1,64	2,64	4,11	5,15	4,68	5,80
Γυμν												

/ρια												
Εθν.	6,97	10,2	13,3	18,6	30,1	29,2	29,5	42,4	47,5	46,1	34,1	34,1
Στάδ		8	0	9	0	6	5	9	3	2	0	9
ΟΤΑ	0,92	0,42	1,04	1,26	0,61	0,64	0,28	0,21	0,35	0,33	0,40	0,59
Λοι- πά	2,93	3,01	2,73	1,77	2,09	1,62	1,20	0,28	0,28	0,26	0,21	0,30
ΝΠΔ												
Δ												
Αθλ.	6,76	9,15	13,1	12,5	-	-	-	30,7	8,10	16,0	35,2	34,7
Σωμ ατεί α			8	2				7		3	5	8
Αθλ.	7,57	8,48	11,5	15,8	56,7	57,7	55,9	10,1	25,5	8,89	7,07	7,20
Ομ/ν δίεξ			0	5	6	7	4	2	3			
*												
Λοι- πά	0,06	0,52	0,70	0,23	0,27	0,23	0,31	1,10	0,63	0,62	0,83	1,12
ΝΠΙ												
Δ												
Υπο- τροφ ίες	0,32	0,59	0,86	1,01	0,86	0,97	0,50	1,14	1,28	0,61	0,86	0,91
Αθλ.	72,3	65,2	54,0	44,5	3,54	4,01	3,68	2,15	0,11	-	-	-
Έργ α	6	9	1	0								
Λειτ ουργ	1,56	1,73	1,75	3,08	3,59	3,65	6,80	9,01	12,0	12,4	15,6	14,0
Θέατ ρα	0,28	0,10	0,20	0,11	0,11	0,10	0,09	0,10	-	-	-	-
Λοι- πά	-	-	-	-	0,24	-	-	-	-	9,58	0,99	1,05
Σύνο λο	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0	100, 0

- Για τα έτη 1985, 1986 και 1987 συμπεριλαμβάνονται και τα έξοδα που αφορούν τα αθλητικά σωματεία.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

Κατανομή εσόδων Γενικής Γραμματείας σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες

(Σε χιλ. δρχ.)

	1990				
	ΓΓΑ	ΟΠΑΠ	ΟΔΙΕ	ΣΥΝΟΛΟ	%
Δημ. Γυμν.	300.000	68.500	-	368.500	1,25
Εθν. Στάδια	2.684.690	1.794.460	-	4.479.150	15,22
ΟΤΑ	19.300	12.100	-	31.400	0,11
Λοιπά ΝΠΔΔ	15.000	99.150	40.000	154.150	0,52
Αθλ. Σωματ.	932.857	4.062.822	-	4.995.679	16,98
Αθλ. Ομοσπ.	517.643	4.020.979	-	4.538.622	15,43
Λοιπά ΝΠΔΔ	36.100	36.445	1.000	73.545	0,25
Υποτροφίες	35.440	-	-	35.440	0,12
Αθλητ. Έργα	-	1.446.691	419.380	1.866.071	6,34
Λειτουργικά	722.293	-	6	722.299	2,45
ΠΑΕ	-	398.173	-	398.173	1,35
Μαζ.	4.000	1.923.000	-	1.927.000	6,55
Αθλητισ.					
Σχολ. Αθλητ.	-	295.000	-	295.000	1,00
ΟΑΚΑ	342.000	811.890	-	1.153.890	3,92
ΣΕΦ	70.000	375.000	-	445.000	1,51
ΕΕΜΑ	-	630.000	90.000	720.000	2,45
ΕΕΠΟΑ	100.000	710.000	70.000	880.000	2,99
Δάνειο	-	3.853.736	-	3.853.736	13,10
Μηχ.	-	2.302.874	-	2.302.874	7,83
ΛΟΓΤΟ					
Θέατρα	-	-	140.000	140.000	0,48
Προγρ. ΕΟΚ	41.400	-	-	41.400	0,14
Σύνολο	5.820.723	22.840.820	760.386	29.421.929	100,00
	19,8	77,6	2,6	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 (συνέχεια)

	1991				
	ΓΓΑ	ΟΠΑΠ	ΟΔΙΕ	Σύνολο	%
Δημ.	245.000	150.012	-	395.012	0,78
Γυμναστ.					
Εθν. Στάδια	1.784.995	4.581.277	-	6.366.272	12,60
ΟΤΑ	21.000	16.250	-	37.250	0,07
Λοιπά ΝΠΔΔ	11.100	204.883	-	215.983	0,43

Αθλ. Σωματ.	1.845.102	5.521.386	-	7.366.488	14,58
Αθλ.	369.833	7.018.701	-	7.388.534	14,62
Ομοσπον					
Λοιπά ΝΠΙΔ	43.300	324.422	-	367.722	0,73
Υποτροφίες	45.205	-	-	45.205	0,09
Αθλητ. Έργα	-	13.735.724	258.413	13.994.140	27,69
Λειτουργικά	816.983	-	-	816.983	1,62
ΠΑΕ	-	-	-	-	-
Μαζ.	-	1.440.00	-	1.440.000	2,85
Αθλητισ					
Σχολ.	-	1.025.000	-	1.025.000	2,03
Αθλητισ					
ΟΑΚΑ	-	1.612.120	-	1.612.120	3,19
ΣΕΦ	-	567.632	-	567.632	1,12
ΕΕΜΑ	-	6.000.000	-	6.000.000	11,87
ΕΕΠΟΑ	-	-	-	-	-
Δάνεια	-	2.851.335	-	2.851.335	5,64
Μηχ.	-	-	-	-	-
ΛΟΤΤΟ					
Θέατρα	-	-	-	-	-
Προγρ. ΕΟΚ	52.000	-	-	52.000	0,10
Σύνολο	5.234.518	45.048.745	258.413	50.541.676	100,0
	10,4	89,1	0,5	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3. (συνέχεια)

1992

	ΓΓΑ	ΟΠΑΠ	ΟΔΙΕ	ΣΥΝΟΛΟ	%
Δημ.	351.000	98.560	-	449.560	1,03
Γυμναστ.					
Εθνικά στάδια	2.070.000	3.631.182	-	5.701.182	13,12
ΟΤΑ	36.000	83.250	-	119.250	0,27
Λοιπά ΝΠΔΔ	18.000	261.900	-	279.900	0,64
Αθλ. Σωματ.	2.105.191	4.405.475	-	6.510.666	14,99
Αθλ.	435.869	7.574.279	-	8.010.148	18,44
Ομοσπον					
Λοιπά ΝΠΙΔ	68.085	418.863	51.650	538.598	1,24
Υποτροφίες	54.833	-	-	54.833	0,13

Αθλητικά έργα	-	11.859.951	128.163	11.988.114	27,59
Λειτουργικά ΠΑΕ	850.903	-	-	850.903	1,96
Μαζικός Αθλ.	-	1.333.000	-	1.333.000	3,07
Σχολικός Αθλ.	-	830.000	-	830.000	1,91
ΟΑΚΑ	-	1.528.526	-	1.528.526	3,52
ΣΕΦ	-	379.574	-	379.574	0,87
ΕΕΜΑ	-	100.000	-	100.000	0,23
ΕΕΠΟΑ	-	-	-	-	-
Δάνειο	-	4.708.042	-	4.708.042	10,84
Μηχ.	-	-	-	-	-
ΛΟΤΤΟ	-	-	-	-	-
Θέατρα	-	-	-	-	-
Προγρ. ΕΟΚ	63.800	-	-	63.800	0,15
Σύνολο	6.053.681	37.212.602	179.813	43.446.096	100,00
	13,9	85,7	0,4	100,0	

υπόλοιπο 14% περίπου από τον Τ.Π. και 1% από τον ΟΔΙΕ. Τα αθλητικά έργα και οι δαπάνες λειτουργίας των Εθνικών Σταδίων αφενός και η χρηματοδότηση των αθλητικών σωματείων και των αθλητικών ομοσπονδιών αφετέρου εξακολουθούν να αποτελούν τις κυριότερες δαπάνες της ΓΓΑ. Ακολουθούν οι δαπάνες για τη λειτουργία των 2 μεγάλων αθλητικών κέντρων (ΟΑΚΑ και ΣΕΦ), ενώ η λειτουργία της Ελληνικής Επιτροπής Προετοιμασίας Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΕΠΟΑ) το 1990 και της Εθνικής Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων (ΕΕΜΑ) του 1991 άντλησαν σημαντικά κονδύλια (880 εκ δρχ. και 6 δις δρχ. αντίστοιχα). Σε χαμηλά επίπεδα κινούνται οι δαπάνες για τα Δημοτικά Γυμναστήρια, για τους ΟΤΑ και για το Σχολικό Αθλητισμό (1-2% των συνολικών δαπανών), και σε πολύ χαμηλά οι αντίστοιχες δαπάνες για τα προγράμματα της ΕΟΚ και για υποτροφίες (λιγότερο από 0,5% των συνολικών δαπανών).

3.1.2.2 Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Στον Πίνακα 3.4 παρουσιάζονται οι δαπάνες της ΓΓΑ από το ΠΔΕ κατά περιφέρεια για τη δεκαετία 1982 - 1991. Οι δαπάνες αυτές αφορούν την

κατασκευή Αθλητικών Σταδίων διαφόρων μορφών. Τα στοιχεία προέρχονται από τους Αναλυτικούς Χωροταξικούς Πίνακες Ετήσιων Απολογισμών που εκδίδει το ΥΠΕΘΟ. Στις λοιπές περιπτώσεις του πίνακα αυτού συμπεριλαμβάνονται ποσά τα οποία διατίθενται για Αθλητικά Στάδια σε περισσότερες της μία περιφέρειες.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, παράλληλα με τη δραστηριότητα της ΓΓΑ, δαπάνες για την κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων (σχολικές εγκαταστάσεις, στρατιωτικές εγκαταστάσεις, χιονοδρομικά κέντρα και λοιπά) γίνονται μέσω άλλων κρατικών φορέων (ΥΠ. Εθνικής Άμυνας, ΥΠ. Παιδείας κλπ). Έτσι οι δαπάνες που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.4 δεν εξαντλούν το συνολικό ύψος των δαπανών που διατίθενται από το ΠΔΕ για τον αθλητισμό.

Οι δαπάνες του ΠΔΕ μέσω της ΓΓΑ, αποτελούν το 0,6% - 3,7% των συνολικών δαπανών του ΠΔΕ της χώρας. Η κατασκευή νέων Αθλητικών Σταδίων και Κολυμβητηρίων το 1985 και η κατασκευή νέων αθλητικών εγκαταστάσεων στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αμαρουσίου (ΟΑΚΑ) (Κολυμβητήριο, Κλειστό Γυμναστήριο, Ποδηλατοδρόμιο και Εγκαταστάσεων για τη διεξαγωγή των Μεσογειακών Αγώνων το 1990 φαίνεται να επηρέασαν αυξητικά τις δαπάνες αυτές.

Μέχρι το 1984 η περιφέρεια Αττικής εμφανίζεται να απορροφά την πλειονότητα των διατιθέμενων κονδυλίων (πάνω από 80%), το ποσοστό αυτό πέφτει για τα επόμενα χρόνια στο 30% κατά μέσο όρο και αυξάνεται εντυπωσιακά πάλι το 1990 - 1991 σε ποσοστό 90% και 75% αντίστοιχα. Στην πενταετία 1985 - 1989 φαίνεται να ασκήθηκε μια πολιτική αναλογικότερης περιφερειακής κατανομής για την κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας. Η εμφάνιση σημαντικών κονδυλίων στις λοιπές περιπτώσεις από 28% έως 47% δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για την περιφερειακή κατανομή των κονδυλίων αυτών.

3.1.3 Απασχόληση.

Η ΓΓΑ απασχολεί προσωπικό περίπου 300 ατόμων (Πίνακας 3.5.) διαφόρων ειδικοτήτων. Η διάρθρωση του προσωπικού δεν φαίνεται να καλύπτει τις ανάγκες για την άσκηση του επιτελικού έργου, το οποίο καλείται να επιτελέσει. Από το 1981 έως το 1986 το προσωπικό της σχεδόν είχε

τετραπλασιαστεί με αιχμή το 1987, ενώ στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε περίπου στα 300 άτομα. Μέχρι το 1990 πολλές φορές οι ανάγκες καλύπτονται με έκτακτο ή προσωρινό προσωπικό. Από το 1991 και ύστερα για την κάλυψη εποχιακών και πρόσκαιρων αναγκών απασχολείται ωρομίσθια προσωπικό. Ειδικότερα για το 1992 εγκρίθηκαν περίπου 500 χιλ. ώρες απασχόλησης ωρομισθίου προσωπικού και για το 1993 δαπάνη ύψους 572 εκατ. δρχ. για την απασχόληση τέτοιου προσωπικού από τη ΓΓΑ.

3.1.4 Γυμναστήρια

3.1.4.1 Θεσμικό πλαίσιο

Με βάση τον Ν. 423/21-8-1976, «περί Γυμναστηρίων και ρυθμίσεως θεμάτων αφορώντας εις τον εξωσχολικόν αθλητισμόν» τα Γυμναστήρια είναι Νομικά Πρόσωπα ή Υπηρεσίες και έχουν ως αποστολή της προαγωγή και διάδοση του αθλητισμού. προς το σκοπό αυτό διαθέτουν οργανωμένους χώρους με γυμναστικές και αγωνιστικές εγκαταστάσεις, όπως στάδια, κολυμβητήρια, σκοπευτήρια, κέντρα ιστιοπλοΐας, αθλητικά κέντρα, χώρους χιονοδρομιών, αθλοπαιδιών, αντισφαίρισης, κέντρα νεότητας ή εντευκτήρια και χώρους αθλήσεως εν γένει. Τα Γυμναστήρια κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- Ολυμπιακά (αποτελούν υπηρεσίες της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΟΑ) και διοικούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει την ΕΟΑ),
- Εθνικά,
- Δημοτικά,
- Κοινοτικά (αποτελούν Υπηρεσίες των Κοινοτήτων, εκτός από αυτά που είναι ΝΠΔΔ, και διοικούνται από τα Κοινοτικά Συμβούλια μετά από απόφαση 3μελούς Επιτροπής, η οποία διορίζεται από το Νομάρχη) και
- Σωματειακά (διοικούνται σύμφωνα με τις διατάξεις, τα καταστατικά και τους εσωτερικούς κανονισμούς των σωματείων).

Τα Εθνικά, Δημοτικά και Κοινοτικά Γυμναστήρια, τα οποία λειτουργούν με μορφή ΝΠΔΔ, διοικούνται από Επιτροπές με 3-7 μέλη που ορίζονται από τον Υπουργό ή τον Υφυπουργό με διετή θητεία. Από το 1984 και ύστερα, τα μέλη των Επιτροπών Διοίκησης στην πλειοψηφία διορίζονται από τους αρμόδιους Νομάρχες, η δε ΓΓΑ διορίζει τις Διοικήσεις περιορισμένου αριθμού Γυμναστηρίων όπως το Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Νεότητας «Άγιος Κοσμάς» (ΕΑΚΝ/ΑΓ. ΚΟΣΜΑ) και το Αλεξάνδρειο Αθλητικό Μέγαθρο Θεσσαλονίκης.

Οι πόροι των Εθνικών Γυμναστηρίων είναι:

- Τα έσοδα από την εκμετάλλευση της κινητής και ακινήτου περιουσίας τους.
- Ποσοστό 15% επί των ακαθάριστων εισπράξεων των τελουμένων πάσης φύσεως αθλητικών αγώνων, επιδείξεων και εκδηλώσεων, αφού αφαιρεθεί ο φόρος Δημοσίων Θεαμάτων. Προκειμένου περί εκδηλώσεων μη αθλητικού περιεχομένου, το ποσοστό είναι δυνατόν να αυξάνεται μέχρι 25%-με απόφαση της ΓΓΑ και μετά από αίτηση της Διοικούσας Επιτροπής του Γυμναστηρίου.
- Τυχόν ετήσια επιχορήγηση από τη ΓΓΑ.
- Το προϊόν από εκποίηση της κινητής ή ακινήτου περιουσίας του Γυμναστηρίου.
- Δωρεές, εισφορές και κληροδοτήματα.
- Τα έσοδα από κάθε άλλη πηγή.

Οι πόροι των Δημοτικών και Κοινοτικών Γυμναστηρίων είναι:

- Τα έσοδα από τις πηγές που αναφέρθηκαν προηγουμένως και
- Η ετήσια επιχορήγηση από τους Δήμους και τις Κοινότητες.

Με απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού (ή του Νομάρχη για τα Κοινοτικά Γυμναστήρια) το ποσοστό των ακαθάριστων εισπράξεων που αποδίδεται στο Γυμναστήριο μπορεί να μειώνεται μέχρι και 5%, εφόσον αφορά εκδηλώσεις για εθνικούς σκοπούς και γενικότερα για τελετές και επιδείξεις Δημοτικών σχολείων, προσκόπων και Ελληνίδων οδηγών. Εφόσον σε αυτές τις εκδηλώσεις, τελετές και επιδείξεις δεν καθορίζεται εισιτήριο, μπορεί να χορηγηθεί με την ίδια απόφαση πλήρης απαλλαγή.

Με τον Ν. 1070/1980 η συντήρηση και λειτουργία των πάσης φύσεως εγκαταστάσεων των Γυμναστηρίων ανατίθεται στην αντίστοιχη Διεύθυνση ή τμήμα της τεχνικής υπηρεσίας της ΓΓΑ.

Με το Π.Δ. 456/22-9-1988 «Οργάνωση και λειτουργία Γυμναστηρίων» ρυθμίστηκαν τα θέματα της διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των Γυμναστηρίων, ορίστηκαν οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Διοίκησης και η διάρθρωση των υπηρεσιών όλων των Γυμναστηρίων ανάλογα με το σύνολο των αθλητικών εγκαταστάσεων και τον αριθμό του εργαζόμενου προσωπικού. Έτσι, συγκροτήθηκαν σε επίπεδο Διεύθυνσης, με τμήματα διοίκησης προσωπικού και οικονομικών υπηρεσιών και συντήρησης και κατασκευών αθλητικών εγκαταστάσεων, με αριθμό 26 Γυμναστήρια (πρόσωπικό 20-50 εργαζόμενοι), σε επίπεδο Τμήματος, με αντίστοιχα γραφεία, 54 Γυμναστήρια (προσωπικό 10 εργαζόμενοι) και σε επίπεδο Γραφείου 170 περίπου Γυμναστήρια (προσωπικό 5 εργαζόμενοι).

Με βάση το Π.Δ. 455/1988 «Οργάνωση Υπηρεσιών Εθνικού Αθλητικού Κέντρου Νεότητας «Άγιος Κοσμάς» αναδιαρθρώνονται οι υπηρεσίες του ΕΑΚΝ/ΑΓ. ΚΟΣΜΑ και οι υπηρεσίες του συγκροτούν Διεύθυνση στην οποία υπάγονται τα τμήματα Διοικητικού, Οικονομικού, Αθλητικών και Πολιτιστικών δραστηριοτήτων και Τεχνικών Υπηρεσιών. Το κέντρο αυτό ιδρύθηκε το 1959 και αποτελεί το μεγαλύτερο αθλητικό κέντρο, έκτασης 900 περίπου στρεμμάτων. Ο χώρος του ανήκει στο Δημόσιο και η χρήση του έχει παραχωρηθεί στη ΓΓΑ.

3.1.4.2 Είδος και χωροταξική κατανομή Γυμναστηρίων - Εγκαταστάσεις

Τα Γυμναστήρια που εποπτεύονται από τη ΓΓΑ είναι 298, τα 86 στην Αττική και τα υπόλοιπα 212 εκτός Αττικής. Τα Γυμναστήρια αυτά διακρίνονται σε Εθνικά Στάδια, Εθνικά Γυμναστήρια, Κέντρα Νεότητας και Δημοτικά και Κοινοτικά Γυμναστήρια (Πίνακας 3.6.).

Υπάρχουν επίσης και άλλα 139 ΝΠΔΔ (20 στην Αττική και 119 εκτός Αττικής), τα οποία δεν εποπτεύονται από τη ΓΓΑ, όπως επίσης Δημοτικά και Κοινοτικά Γυμναστήρια που εποπτεύονται από τους Δήμους και τις Κοινότητες.

Από το σύνολο των Γυμναστηρίων τα οποία εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, στοιχεία για τις αθλητικές εγκαταστάσεις που

διαθέτουν υπάρχουν μόνο για τα 214. Η κατανομή τους ανάλογα με τον αριθμό των αθλημάτων για τα οποία διαθέτουν εγκαταστάσεις δίνεται πιο κάτω:

1	άθλημα	18	8,4%
2-4	αθλήματα	99	46,3%
5-7	αθλήματα	72	33,6%
7-10	αθλήματα	15	7,0%
10+	αθλήματα	10	4,7%
Σύνολο		214	100,0%

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά το 55% διαθέτουν εγκαταστάσεις για 1-4 αθλήματα, ενώ μόνο 10 Γυμναστήρια διαθέτουν πολλαπλές εγκαταστάσεις για περισσότερα από 10 αθλήματα. Όσον αφορά το είδος των αθλημάτων για τα οποία υπάρχουν εγκαταστάσεις, σχεδόν όλα διαθέτουν γήπεδα ποδοσφαίρου,

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6

Γυμναστήρια κατ' είδος στην Αττική και εκτός Αττικής, 1992

Είδος Γυμναστηρίων	Αττική	εκτός Αττικής	Σύνολο
Εθνικά Στάδια (ΕΣ)	21	117	138
Εθνικά Γυμναστήρια (ΕΓ) και Κλειστά Γυμναστήρια (ΕΚΓ)	8	21	29
Αθλητικά Κέντρα (ΕΑΚ) και Αθλητικά Κέντρα Νεότητας (ΕΑΚΝ)	14	41	55
Εθνικά Κολυμβητήρια (ΕΚ)	2	9	11
Εθνικά Σκοπευτήρια	3	1	4
Εθνικά Ναυτικά Κέντρα (ΕΝΚ)	1	1	2
Εθνικά Χιονοδρομικά Κέντρα (ΕΝΚ)	-	1	1
Εθνικό Κέντρο	1	-	1

Ιστιοπλοΐας (ΕΚΙ)			
Κέντρα Εκπαίδευσης στην Ιππασία	1	-	1
Δημοτικά (ΔΓ) και Κοινοτικά (ΚΓ) Γυμναστήρια	35	21	56
Σύνολο	86	212	298

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού

πολλά από αυτά διαθέτουν γήπεδα μπάσκετ και βόλει, ενώ για τα υπόλοιπα αθλήματα είναι περιορισμένος ο αριθμός των Γυμναστηρίων που διαθέτουν τις ανάλογες εγκαταστάσεις π.χ. γήπεδα τένις, στίβου, κλειστές αίθουσες γυμναστικής και κολυμβητήριο.

Από άποψη γεωγραφικής κατανομής (Πίνακας 3.7) το 44% περίπου των Γυμναστηρίων συγκεντρώνεται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, στις οποίες βρίσκονται τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα. Ο αριθμός των Γυμναστηρίων που υπάρχουν δεν φαίνεται να παρουσιάζει γεωγραφικές ανισότητες. Τα μεγάλα Γυμναστήρια όμως και αυτά που διαθέτουν πολλαπλές εγκαταστάσεις συγκεντρώνονται κυρίως στις μεγάλες πόλεις.

3.1.4.3 Απασχόληση

Το προσωπικό που απασχολείται στα Γυμναστήρια κατά Περιφέρεια δίνεται στον Πίνακα 3.7. Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στα Γυμναστήρια ανέρχεται στα 1500 άτομα (στοιχεία 1992). Οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας συγκεντρώνουν πάνω από το μισό του συνολικού αριθμού των απασχολούμενων στα Γυμναστήρια όλης της χώρας. Το ΕΑΚΝ/ΑΓ. ΚΟΣΜΑ απασχολεί περίπου 190 εργαζομένους.

Η μέση απασχόληση ανά Γυμναστήριο ποικίλει στις διάφορες Περιφέρειες της χώρας ανάλογα με το είδος των αθλητικών εγκαταστάσεων που διαθέτουν και την κάλυψη των προβλεπόμενων θέσεων εργασίας, κυμαίνεται δε από 1,7 μέχρι 7,1 άτομα ανά Γυμναστήριο. Ο μέσος όρος είναι 5 άτομα ανά Γυμναστήριο.

Από τα αναλυτικά στοιχεία της ΓΓΑ υπολογίστηκε ότι στο 39% των Γυμναστηρίων απασχολούνται 1-5 άτομα, στο 31% απασχολούνται 6-10 άτομα, στο 10% απασχολούνται 11-15 άτομα και τέλος στο 20% απασχολούνται 15 άτομα και άνω.

Μέχρι το 1990, περίπου 300 άτομα απασχολούνταν με συμβάσεις ορισμένου χρόνου για την κάλυψη πρόσκαιρων και επειγουσών αναγκών των Γυμναστηρίων. Τα άτομα αυτά απεχώρησαν στη διάρκεια του 1990, γιατί καταργήθηκαν από το Δημόσιο αυτού του είδους οι συμβάσεις. Στη συνέχεια, για την κάλυψη εποχικών ή πρόσκαιρων αναγκών, απασχολήθηκε ωρομίσθιο προσωπικό διαφόρων ειδικοτήτων. Για το 1991 εγκρίθηκε δαπάνη απασχόλησης ωρομίσθιο προσωπικό ύψους περίπου 325 εκατ. δρχ. (338.510 ώρες), ενώ για τα επόμενα χρόνια ένα τμήμα των εγκεκριμένων κονδυλίων για την απασχόληση ωρομισθίων της ΓΓΑ διατίθεται για την κάλυψη αναγκών στα Γυμναστήρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7

Προσωπικό Γυμναστηρίων, 1987-1992 και αριθμός Γυμναστηρίων, 1992

Περιφέρεια ς	Απασχολούμενο προσωπικό Γυμναστηρίων						Αριθμός Γυμναστ	Απασχολ. ούμενοι ανά Γυμναστ
	1987	1988	1989	1990	1991	1992		
I. Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	106	106	105	107	104	92	24	3.8
II. Κεντρική Μακεδονία	302	303	306	308	310	276	44	6.3
III. Δυτική Μακεδονία	48	57	55	54	56	51	13	3.9
IV. Ήπειρος	52	52	55	55	59	49	11	4.5
V. Θεσσαλία	105	107	114	117	117	99	14	7.1
VI. Ιόνια	31	32	33	33	36	32	6	5.3

Νησιά								
VII. Δυτική	100	103	110	113	111	101	20	5,1
Ελλάδα								
VIII.	41	42	44	41	41	32	18	1,8
Στερεά								
Ελλάδα								
IX. Αττική	546	570	585	588	266	560	86	6,5
X. Πελ/σος	83	85	94	96	102	95	21	4,5
XI. Βόρειο	31	32	35	34	35	31	10	3,1
Αιγαίο								
XII. Νότιο	22	22	26	26	26	17	10	1,7
Αιγαίο								
XIII.	84	100	106	108	112	65	21	3,1
Κρήτη								
Σύνολο	1551	1611	1668	1680	1375	1500	298	5,0

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

3.1.4.4 Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αμαρουσίου (ΟΑΚΑ) - Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ)

Με το Ν. 1646/18-9-1986 «Μέτρα πρόληψης και καταστολής της βίας στους αθλητικούς χώρους και άλλες διατάξεις» ιδρύθηκε το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθήνας (ΟΑΚΑ) Σπύρος Λούις, Με τη μορφή ΝΠΙΔ και σκοπό την ανάπτυξη του αθλητισμού, την οργάνωση και διεξαγωγή αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων στους χώρους του.

Στο ΟΑΚΑ ανήκει η διαχείριση και εκμετάλλευση όλων των κύριων και βοηθητικών χώρων καθώς και εγκαταστάσεων (Αθλητικών, Γυμναστικών, Αγωνιστικών) υφισταμένων ή μελλοντικών του Ολυμπιακού Σταδίου Αθηνών, το οποίο είναι ιδιοκτησία της ΕΟΑ. Οι πρώτες κατασκευές των ξενώνων και των βοηθητικών γηπέδων ξεκίνησαν τη λειτουργία τους στο τέλος της δεκαετίας του '70. Το 1980 άρχισε η κατασκευή του κυρίως σταδίου που ολοκληρώθηκε το 1982 και σε αυτές τις εγκαταστάσεις διοργανώθηκαν οι Πανευρωπαϊκοί Αγώνες Στίβου «ΕΠΑ '82».

Με το άρθρο 9 του κανονισμού του ΟΑΚΑ, στις εγκαταστάσεις του λειτουργεί επίσης το Εθνικό κέντρο Αθλητικών Ερευνών (ΕΚΑΕ), σκοπός του οποίου είναι η συλλογή και η ανάλυση στοιχείων για τον αθλητισμό και η ανάπτυξη έρευνας στον τομέα της Φυσικής Αγωγής για την μεγιστοποίηση της αγωνιστικής απόδοσης των αθλητών υψηλών επιδόσεων με βάση τα επιστημονικά δεδομένα. Στην αρμοδιότητα του ΕΚΑΕ περιλαμβάνεται και ο έλεγχος φαρμακοδιέγερσης.

Στη συνέχεια, με το Π.Δ. 438/16-10-1991 ιδρύθηκαν στο χώρο του ΟΑΚΑ τρία (3) ΝΠΔΔ: Το Εθνικό Ποδηλατοδρόμιο Αθηνών, το Εθνικό Αθλητικό κέντρο Κολύμβησης Αθηνών και το Εθνικό Κέντρο Αντισφαίρισης. Στις εγκαταστάσεις αυτές η κατασκευή των οποίων ολοκληρώθηκε το 1991 διεξήχθησαν οι Μεσογειακοί Αγώνες.

Η ΓΓΑ δαπανά το 4% των συνολικών της κονδυλίων (προέρχονται κυρίως από τον ΟΠΑΠ) για τη λειτουργία του ΟΑΚΑ. Τα ποσά για την τελευταία τριετία ήταν 1.153.890 χιλ. δρχ., 1.612.120 χιλ. δρχ. και 1.528.526 χιλ. δρχ. αντίστοιχα για τα έτη 1990, 1991 και 1992. Τα έσοδα του ΟΑΚΑ από τη λειτουργία του (εκθέσεις, εκμίσθωση σταδίου, διαφημιστικών πινακίδων, κυλικείο, χώρων στάθμευσης, ιατρικές εξετάσεις, διαμονή αθλητών) υπολογίζονται σε 400 περίπου εκατ. δρχ. ετησίως. Στο ΟΑΚΑ απασχολείται προσωπικό 350 ατόμων διαφόρων ειδικοτήτων.

Με το Ν. 1828/3-1-1989 συστάθηκε ΝΠΔΔ με την επωνυμία Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ), το οποίο διοικείται από 7μελές Διοικητικό Συμβούλιο, που διορίζεται με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού με διετή θητεία και έχει διοικητική και περιουσιακή αυτοτέλεια. Καταλαμβάνει χώρο περίπου 300 στρεμμάτων και έχει χωρητικότητα 15.000 θέσεων. Το ΣΕΦ λειτούργησε για πρώτη φορά το 1985, όταν στις εγκαταστάσεις του πραγματοποιήθηκε το 16^ο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Κλειστού Στίβου.

Το ΣΕΦ επιχορηγείται από τη ΓΓΑ για την κάλυψη των αναγκών λειτουργίας του, από κονδύλια που προέρχονται κυρίως από τον ΟΠΑΠ. Το ύψος της χρηματοδότησης ανήλθε σε 445 εκατ. δρχ. το 1990 σε 568 εκατ. δρχ. το 1991 και 380 εκατ. δρχ. το 1992. Στο ΣΕΦ απασχολούνται περίπου 210 εργαζόμενοι.

3.2 Δήμοι

3.2.1 Εισαγωγή

Για τη συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με τις αθλητικές δραστηριότητες, τις εγκαταστάσεις, την απασχόληση, τα έσοδα, και τις δαπάνες των Δήμων της χώρας οι οποίοι διατηρούν υπηρεσίες αθλητισμού, επιλέξαμε ένα δείγμα από 57 Δήμους στους οποίους στείλαμε ερωτηματολόγιο. Οι Δήμοι αυτοί συγκεντρώνουν το 15,5% του αντίστοιχου πραγματικού πληθυσμού των 368 Δήμων όλης της χώρας.

Από τους παραπάνω 57 Δήμους οι 6 βρίσκονται στην Αττική και οι υπόλοιποι 51 αποτελούν Πρωτεύουσες Νομών της χώρας.

Η βάσιμη υπόθεση, που κάναμε για την επιλογή του παραπάνω δείγματος, ήταν ότι το συγκεκριμένο δείγμα καλύπτει το 80% και πλέον των αθλητικών δραστηριοτήτων του συνόλου των Δήμων της χώρας, αφού στους περισσότερους οι αθλητικές υπηρεσίες είναι υποτυπώδεις ή δεν υπάρχουν καθόλου.

Από τα 57 συνολικά ερωτηματολόγια που εστάλησαν απαντήθηκαν τα 19, δηλαδή ποσοστό 33,3% που θεωρείται αρκετά ικανοποιητικό, για την αξιοπιστία των συμπερασμάτων. Το ερωτηματολόγιο καθώς και μία συνοπτική καταγραφή των απαντήσεων των ανοιχτών ερωτημάτων παρατίθενται στο Παράρτημα IV.

3.2.2 Αθλητική υποδομή

Στο ερωτηματολόγιό μας προς τους Δήμους η αθλητική υποδομή διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) με βάση τη διοικητική μορφή των αθλητικών υπηρεσιών και β) με βάση τις αθλητικές εγκαταστάσεις κατά άθλημα.

Η παραπάνω πληροφόρηση δίνεται, για τους 19 δήμους που ανταποκρίθηκαν στο ερωτηματολόγιο, στους Πίνακες 3.8 και 3.9 αντίστοιχα.

Έτσι, όσον αφορά τη διοικητική μορφή των αθλητικών υπηρεσιών (Πίνακας 3.8), από το σύνολο των 19 Δήμων οι 9 διαθέτουν δημοσυντήρητο Οργανισμό (ΝΠΔΔ), ο 1 Διεύθυνση Αθλητισμού και η 4 διοργανώνουν αθλητικές εκδηλώσεις στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής.

Όσον αφορά τις αθλητικές εγκαταστάσεις κατά άθλημα, ο Πίνακας 3.9 δείχνει ότι οι αθλητικές εγκαταστάσεις των Δήμων καλύπτουν κυρίως αθλήματα όπως ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ και τένις. Ο Πίνακας δεν δίνει το συνολικό αριθμό των εγκαταστάσεων, γιατί πολλοί Δήμοι διαθέτουν περισσότερες της μίας εγκαταστάσεις για τα συγκεκριμένα αθλήματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8

Διοικητική μορφή αθλητικών υπηρεσιών
από τα απαντηθέντα ερωτηματολόγια των δήμων

α/α Δήμοι	Δημοσυντήρητος Οργανισμός (ΝΠΔΔ)	Διεύθυνση του δήμου	Αθλητικές εκδηλώσεις στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής
1. Αθηναίων	-		
2. Περιστερίου	-		
3. Λεβαδέων			-
4. Αγρινίου	-		-
5. Αλεξανδρούπολης			
6. Ξάνθης		-	
7. Ρόδου	-		
8. Μυτιλήνης	-		
9. Τρικάλων	-		
10. Φλώρινας			
11. Κατερίνης			
12. Λευκάδας	-		
13. Ευρυτανίας			
14. Σαμίων			
15. Ρεθύμνης			
16. Γρεβενών	-		
17. Κιλκίς			-
18. Πύργου (Ηλείας)	-		
19. Ιωαννίνων			-
Σύνολο 19 δήμων	9	1	4

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9

Εγκαταστάσεις των δήμων, κατά είδος αθλήματος, με βάση τα απαντηθέντα ερωτηματολόγια 1

α/α Δήμοι	Ποδό- σφαιρο	Μπάσκε τ βόλεϊ	Χάντ- μπωλ	τένις	Στίβος	Κλειστά Γυμναστ α	Κολυ- μβητήρι α	Λοιπές
1 Αθην.	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Περιστ	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Λεβαδ	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Αγριν	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Αλεξ	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Ξάνθη	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Ρόδου	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Μυτιλ	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Τρικαλ	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Φλώρ	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Κατερ	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Λευκ	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Ευρωπ	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Σαμίου	-	-	-	-	-	-	-	-
15 Ρεθύμ	-	-	-	-	-	-	-	-
16 Γρεβ	-	-	-	-	-	-	-	-
17 Κιλκίς	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Πύργ	-	-	-	-	-	-	-	-
19 Ιωαν	-	-	-	-	-	-	-	-

1 Πολλοί δήμοι διαθέτουν περισσότερα του ενός γήπεδα για τα αθλήματα που αναφέρονται.

3.2.3 Απασχόληση

Στον Πίνακα 3.10 παρουσιάζονται τα στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό στις αθλητικές δραστηριότητες των 19 δήμων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Με βάση τα στοιχεία αυτά έγινε αναγωγή για το σύνολο των 57 δήμων του δείγματος.

Το προσωπικό που απασχολείται στις αθλητικές δραστηριότητες των δήμων κατατάχθηκε σε δύο βασικές κατηγορίες, τους γυμναστές (Καθηγητές Σωματικής Αγωγής) και το λοιπό προσωπικό (Διοικητικό κλπ) ανέρχεται σε 270 άτομα, από τα οποία 136 γυμναστές και 134 λοιπό προσωπικό.

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι τα αντίστοιχα στοιχεία του Δήμου Αθηναίων είναι 194 άτομα (77 γυμναστές και 117 λοιπό προσωπικό), τα οποία αποτελούν το 71,9% των συνολικών απασχολούμενων στους 19 δήμους (56,6% των γυμναστών και 87,3 του λοιπού προσωπικού).

Για να γίνει η σχετική αναγωγή για το σύνολο των 57 δήμων, κρίθηκε σκόπιμο να μη ληφθεί υπόψη η απασχόληση στις αθλητικές δραστηριότητες του δήμου Αθηναίων. Με βάση τη μέση απασχόληση των υπόλοιπων 18 δήμων έγινε η εκτίμηση της απασχόλησης για το σύνολο των 57 δήμων του δείγματος, η οποία όπως τονίσαμε στην αρχή, προσεγγίζει σημαντικά την απασχόληση στο σύνολο των δήμων της χώρας.

Με βάση την παραπάνω μέθοδο αναγωγικής εκτίμησης στους 38 δήμους που δεν απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, υπολογίζεται ότι απασχολούνται 152 άτομα, από τα οποία 114 γυμναστές και 38 λοιπό προσωπικό.

Επομένως το σύνολο των 57 δήμων υπολογίζεται ότι απασχολούνται 422 άτομα, από τα οποία 250 γυμναστές και 172 λοιπό προσωπικό.

Το ποσοστό των απασχολούμενων στο Δήμο Αθηναίων σε σχέση με το σύνολο των απασχολούμενων στους 57 δήμους, όπως εκτιμήθηκε παραπάνω, ανέρχεται τώρα στους 46,0% για το σύνολο των απασχολούμενων (30,8% για τους γυμναστές και 68,0% για το λοιπό προσωπικό).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10

Αριθμός ασχολουμένων (γυμναστών και λοιπού προσωπικού)
από τα απαντηθέντα ερωτηματολόγια των δήμων

α/α Δήμοι	Γυμναστές	Λοιπό προσωπικό	Σύνολο
1. Αθηναίων	77	117	194
2. Περιστερίου	8	-	8
3. Λεβαδαίων	6	-	6
4. Αγρινίου	8	1	9
5. Αλεξανδρούπολης	7	-	7
6. Ξάνθης	-	1	1
7. Ρόδου	2	3	5
8. Μυτιλήνης	-	1	1
9. Τρικάλων	15	1	16
10. Φλώρινας	2	-	2
11. Κατερινής	-	-	-
12. Λευκάδας	-	-	-
13. Ευρυτανίας	1	6	7
14. Σαμίων*	6	-	6
15. Ρεθύμνης	-	1	1
16. Γρεβενών	1	2	3
17. Κιλκίς	1	-	1
18. Πύργου (Ηλείας)	0	0	0
19. Ιωαννίνων	2	1	3
Σύνολο 19 δήμων	136	134	270
Εκτίμηση για υπόλοιπους 38 δήμους	114	38	152
Γενικό σύνολο 57 δήμων	250	172	422

- Οι 4 είναι άνεργοι και οι 2 αναπληρωτές

3.3 Εποπτευόμενοι από τη ΓΓΑ φορείς

3.3.1 Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ)

3.3.1.1 Θεσμικό πλαίσιο

Ο ΟΠΑΠ είναι μη κερδοσκοπικός Οργανισμός. Βάση του ιδρυτικού του νόμου δεν ασκεί αθλητική πολιτική. Είναι το «χρηματοκιβώτιο» του αθλητισμού και του πολιτισμού. Ο ΟΠΑΠ αναλαμβάνει την οργάνωση και λειτουργία του δελτίου προγνωστικών των ποδοσφαιρικών αγώνων (ΠΡΟΠΟ), ενώ από το 1990 και ύστερα, έχει στην αρμοδιότητά του την οργάνωση και λειτουργία των αριθμολαχείων ΛΟΤΤΟ και ΠΡΟΤΟ:

Ο Οργανισμός διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με τριετή θητεία. Τα μέλη του ΔΣ διορίζονται με απόφαση του αρμοδίου για θέματα αθλητισμού Υπουργού.

3.3.1.2 Οικονομικά δεδομένα

α. Έσοδα του ΟΠΑΠ

Στον Πίνακα 3.11 παρουσιάζονται τα έσοδα του ΟΠΑΠ από το ΠΡΟΠΟ, το ΛΟΤΤΟ και το ΠΡΟΤΟ για την περίοδο 1988-1993. Μετά τη λειτουργία του ΛΟΤΤΟ (1990) οι κυριότερες εισροές του Οργανισμού προέρχονται από αυτό. Με τη λειτουργία του ΠΡΟΤΟ (1992) τα 2/3 των συνολικών εισπράξεων προέρχονται πλέον από τα αριθμολαχεία, ενώ οι αντίστοιχες εισπράξεις από το ΠΡΟΠΟ έχουν σταθεροποιηθεί στο 34%.

Στον Πίνακα 3.12 παρουσιάζεται η κατανομή εσόδων του ΟΠΑΠ. Από τα έσοδα του ΠΡΟΠΟ, ο ΟΠΑΠ παρακρατεί για την πάσης φύσεως εξόδων διοίκησης και λειτουργίας του, ποσοστό 11% των ακαθαρίστων εισπράξεών του, μετά από αφαίρεση των δικαιωμάτων των πρακτόρων οι οποίοι παρακρατούν ποσοστό 5% επί του αντιτίμου του δελτίου. τυχόν πλεόνασμα που προκύπτει από τη διαφορά του ύψους των εξόδων κάθε χρήσης μέχρι του ποσοστού του 11%, κατατίθεται σε ειδικό λογαριασμό Τραπέζης και χρησιμοποιείται από τη Διοίκηση του Οργανισμού για μελλοντικές επενδύσεις εκσυγχρονισμού ύστερα από απόφαση του ΔΣ του Οργανισμού.

Ποσοστό 45% των συνολικών εσόδων διανέμεται στους νικητές ενώ αποδίδεται στη ΓΓΑ 29%, στην ΕΟΑ 3%, στην ΕΠΟ 2% και στο ΣΕΓΑΣ 2%.

Από το 1991, ο ΟΠΑΠ επιχορηγεί την ΕΠΑΕ με ποσοστό 8% επί των ακαθαρίστων εσόδων του ΠΡΟΠΟ, από το οποίο και χορηγούνται οι ΠΑΕ και τα επαγγελματικά σωματεία ποδοσφαίρου που αγωνίζονται σε όλα τα πρωταθλήματα (η ΠΑΕ και τα σωματεία Α' Εθνικής Κατηγορίας με ποσοστό 3%, η ΠΑΕ και τα σωματεία Β' Εθνικής με ποσοστό 2%, η ΠΑΕ και τα σωματεία κάθε ομίλου της Γ' Εθνικής Κατηγορίας με ποσοστό 1,25% και η ΕΠΑΕ με ποσοστό 0,5%).

Από τα έσοδα του ΛΟΤΤΟ 15% αποδίδονται στη ΓΓΑ, 12% στο Υπουργείο Πολιτισμού και 23% στο Υπουργείο Οικονομικών. Τα υπόλοιπα ποσά χρησιμοποιούνται για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας του ΛΟΤΤΟ και για την απονομή κερδών στους νικητές.

Τα έσοδα του ΛΟΤΤΟ μετά από εκκαθάριση περιέχονται με επιμέλεια του ΟΠΑΠ σε ειδικό λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος. Από το λογαριασμό αυτό, με απόφαση του αρμοδίου για θέματα αθλητισμού Υπουργού, χρηματοδοτούνται έργα ολυμπιακής αθλητικής υποδομής, τα οποία εντάσσονται στον προγραμματισμό που καταρτίζει η Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων.

Από τα έσοδα του ΠΡΟΤΟ 10% αποδίδονται στη ΓΓΑ, 12% στο Υπουργείο Πολιτισμού και 23% στο Υπουργείο Οικονομικών.

Νόμοι:

- Το ΝΔ 3865/29-10-1958 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των περί εξωσχολικού αθλητισμού νόμων»,
- Το ΒΔ της 27-12-1958 «περί της λειτουργίας δελτίων προγνωστικών επί των ποδοσφαιρικών αγώνων» (ΦΕΚ 227),
- Το ΒΔ της 29-12-1958 «περί συστάσεως Οργανισμού Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου» (ΦΕΚ 228/29-12-1958) και
- το ΝΔ 391/16/17-4-1974 (ΦΕΚ 102, τεύχος Α).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11

Έσοδα ΟΠΑΠ 1988-1993

	ΠΡΟΠΟ	ΛΟΤΤΟ	ΠΡΟΤΟ	Διάφορα	Σύνολο
					(Σε χιλ. δρχ.)
1988	54.986.381			618.457	55.604.838

1989	52.314.832			569.000	52.883.832
1990	55.256.107	3.283.824		886.158	59.426.089
1991	53.251.430	106.973.303		2.246.406	162.471.139
1992	55.079.123	95.895.127	9.328.726	6.668.116	166.971.092
1993*	53.548.120	82.368.000	14.960.880	3.833.100	154.760.100

Ποσοστιαία συμμετοχή στο σύνολο

					%
1988	98,89			1,11	100,00
1989	98,92			1,08	100,00
1990	92,98	5,53		1,49	100,00
1991	32,78	65,84		1,38	100,00
1992	32,99	57,43	5,59	3,99	100,00
1993*	34,60	53,22	9,67	2,51	100,00

- Πρόβλεψη.

Πηγή: ΟΠΑΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12

Κατανομή εσόδων ΟΠΑΠ, 1988-1993

(Σε χιλ. δραχ.)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΓΓΑ ΠΡΟΠΟ 29%	20.963.417	19.356.488	18.801.134	15.596.848	15.972.946	15.528.955
ΓΓΑ ΛΟΤΤΟ 15%	-	-	952.309	31.022.258	21.858.918	12.355.200
ΓΓΑ ΠΡΟΤΟ 10%	-	-	-	-	974.976	1.496.088
ΓΓΑ Διάφορα	-	-	-	617.068	861.419	-
ΥΠΠΟ ΛΟΤΤΟ 12%	-	-	492.573	16.045.995	13.109.126	984.160
ΥΠΠΟ ΠΡΟΤΟ 12%	-	-	-	-	1.151.024	1.795.306
ΥΠΠΟ Διάφορα	-	-	-	853.559	1.280.094	-

ΥΠΟ ΛΟΤΤΟ	-	-	-	-	9.776.098	18.944.640
23%						
ΥΠΟ ΠΡΟΤΟ	-	-	-	-	1.075.899	1.944.914
13%						
ΕΟΑ 3%	1.649.591	1.569.445	1.657.683	1.597.543	1.652.374	1.606.444
ΕΠΟ 2%	1.099.728	1.046.297	1.105.122	1.065.029	1.101.582	1.070.962
ΣΕΓΑΣ 2%	1.099.728	1.046.297	1.105.122	1.065.029	1.101.582	1.070.962
Νικητές	45%	24.743.871	23.541.674	26.342.969	72.101.130	73.535.648
- 60%						
ΟΠΑΠ 11%	-	6.048.502	5.754.631	6.439.392	17.624.720	14.586.472
5%						
ΕΠΑΕ 0,5%	-	-	-	112.324	275.396	267.741
Α' Εθν. 3%	-	-	657.450	1.597.543	1.652.374	1.606.444
Β' Εθν. 2%	-	-	438.300	1.065.029	1.101.582	1.070.962
Γ' Εθν. 1,25	-	-	273.938	665.643	688.489	669.351
Γ' Εθν. 1,25	-	-	273.938	665.643	688.489	669.351
Διάφορα	-	568.999	886.158	775.779	4.526.603	3.883.100
Σύνολο	55.604.837	52.883.831	59.426.088	162.471.14	166.971.09	154.760.09
				0	1	9

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12

Ποσοστιαία συμμετοχή στο σύνολο

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	%
ΓΓΑ ΠΡΟΠΟ	37,7	36,6	31,6	9,6	9,6	10,0	
29%							
ΓΓΑ ΛΟΤΤΟ	-	-	1,6	19,1	13,1	8,0	
15%							
ΓΓΑ ΠΡΟΤΟ	-	-	-	-	0,6	1,0	
10%							
ΓΓΑ Διάφορα	-	-	-	0,4	0,5	-	
ΥΠΠΟ	-	-	0,8	9,9	7,9	6,4	
ΛΟΤΤΟ 12%							
ΥΠΠΟ	-	-	-	-	0,7	1,2	
ΠΡΟΤΟ 12%							

ΥΠΠΟ	-	-	-	0,5	0,8	-
Διάφορα						
ΥΠΟ ΛΟΤΤΟ	-	-	-	-	5,9	12,2
23%						
ΥΠΟ ΠΡΟΤΟ	-	-	-	-	0,6	1,3
13%						
ΕΟΑ 3%	3,0	3,0	2,8	1,0	1,0	1,0
ΕΠΟ 2%	2,0	2,0	1,9	0,7	0,7	0,7
ΣΕΓΑΣ 2%	2,0	2,0	1,9	0,7	0,7	0,7
Νικητές 45%-	44,5	44,5	44,3	44,4	44,0	45,3
60%						
ΟΠΑΠ 11% -	10,9	10,9	1,08	10,8	8,7	7,0
5%						
ΕΠΑΕ 0,5%	-	0,0	-	0,1	0,2	0,2
Α' Εθν. 3%	-	0,0	1,1	1,0	1,0	1,0
Β' Εθν. 2%	-	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7
Γ' Εθν. 1,25%	-	0,0	0,5	0,4	0,4	0,4
Γ' Εθν.	-	0,0	0,5	0,4	0,4	0,4
1,25%						
Διάφορα	-	1,1	1,5	0,5	2,7	2,5
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Πηγή: ΟΠΑΠ

β. Δαπάνες ΟΠΑΠ

Πάνω από τα 3/4 των συνολικών δαπανών αφορούν λειτουργικές δαπάνες και αμοιβές προσωπικού. Από τις υπόλοιπες δαπάνες ποσοστό 11% κατά μέσο όρο διατίθεται για διαφήμιση, 9 περίπου για τα έξοδα εκμετάλλευσης των δελτίων και μικρό ποσοστό, λιγότερο από 1% για ενοίκια.

3.3.1.3 Απασχόληση

Το προσωπικό του Οργανισμού συνδέεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και διακρίνεται σε τακτικό, έκτακτο, και ευκαιριακά απασχολούμενο.

Τακτικό θεωρείται το προσωπικό που προσλαμβάνεται για την πλήρωση των οργανικών θέσεων, ενώ ευκαιριακά απασχολούμενοι αυτοί οι οποίοι προσλαμβάνονται με σύμβαση μιας ημέρας για τις ανάγκες της καταμέτρησης και

διαλογής του δελτίου ή για παρεμφερείς εργασίες τις ημέρες που διεξάγονται οι διαγωνισμοί του ΠΡΟΠΟ.

Κατά το 1992 απασχολήθησαν στον ΟΠΑΠ συνολικά 6.309 υπάλληλοι από τους οποίους:

Τακτικοί (Μόνιμοι):	220
Έκτακτοι (Επί Συμβάσει):	4
Ευκαιριακά Απασχολούμενοι:	6.085
από τους οποίους:	
στην Αθήνα	4.477
και στη Θεσσαλονίκη	1.608

3.3.1.4 Προβλήματα λειτουργίας

Σοβαρές αμφισβητήσεις εκφράζονται για τον αυστηρό διοικητικό έλεγχο που ασκείται στον ΟΠΑΠ από το κράτος. Όλες οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και ο προϋπολογισμός και ο απολογισμός του Οργανισμού, μετά από την έγκριση του ΔΣ, υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού για τελική έγκριση. Η ΓΓΑ μπορεί να επιφέρει οποιαδήποτε κατά την κρίση της μεταβολή στον προϋπολογισμό του Οργανισμού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση πολλών αποφάσεων ή και την ακύρωσή τους σε ορισμένες περιπτώσεις.

Παράλληλα, τα ποσά τα οποία διαχειρίζεται απευθείας ο ΟΠΑΠ είναι πολύ περιορισμένα γιατί, όπως προαναφέρθηκε, από τις ακαθάριστες εισπράξεις του ΟΠΑ το μεγαλύτερο μέρος διατίθεται σε διάφορους κρατικούς ή μη φορείς για την άσκηση της αθλητικής τους πολιτικής, ενώ από το υπόλοιπο το σημαντικότερο αφορά δαπάνες λειτουργίας και αμοιβές προσωπικού.

Ένα άλλο θέμα που απασχολεί τον οργανισμό είναι η σημαντική μείωση των στηλών του ΠΡΟΠΟ, με ανάλογες επιπτώσεις στα έσοδα από την πηγή αυτή, για την οποία κυριότερες αιτίες θεωρούνται:

- Η ανταγωνιστική λειτουργία των αριθμολαχείων (ΛΟΤΤΟ και ΠΡΟΤΟ) και
- ο περιορισμός του ενδιαφέροντος των φιλάθλων για το ποδόσφαιρο, που συνδέεται με την ανάγκη για πρόοδο και αναβάθμιση του ποδοσφαίρου, της ποιότητας του θεάματος και της αξιοπιστίας των πρωταθλημάτων.

3.3.2 Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ)

3.3.2.1 Θεσμικό πλαίσιο

Σκοπός του Οργανισμού Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ), είναι η διεξαγωγή των ιπποδρομιών καθώς και η οργάνωση και εκμετάλλευση του Αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος και της λαχειοφόρου αγοράς του λαχείου SWEEPSTAKE.

Ο Οργανισμός διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με τριετή θητεία. Τα μέλη του Δ.Σ. διορίζονται με απόφαση του αρμόδιου για θέματα αθλητισμού Υπουργού και πρέπει να έχουν αξιόλογη εμπειρία και ικανότητες στα θέματα του Οργανισμού. Η νομιμότητα των αποφάσεων του Δ.Σ. ελέγχεται από τη ΓΓΑ.

3.3.2.2 Οικονομικά δεδομένα

Α. Έσοδα ΟΔΙΕ

Οι ακαθάριστε εισπράξεις από την εκμετάλλευση του αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος κατανέμονται, σύμφωνα με το νόμο ως εξής:

- α. Ποσοστό 8% υπέρ των κερδιζόντων Φιλίππων,
- β. Ποσοστό 5% για τα έπαθλα των ιπποδρομιών,
- γ. Ποσοστό 0,5% υπέρ του Ταμείου Πρόνοιας και Επικουρικής Ασφάλισης ΤΑΠΕΑΙ,
- δ. Ποσοστό 0,125% υπέρ της Φιλίππου Ενώσεως,

- ε. Ποσοστό 0,5% υπέρ τακτικής επιδότησης για ζωοτροφές και
- στ. Ποσοστό 13,875% αποτελεί το συντελεστή μεικτού κέρδους του ΟΔΙΕ.

Επίσης ο ΟΔΙΕ, για να βελτιώσει τις συνθήκες διεξαγωγής του Αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος και να διασφαλίσει τους φιλίππους, μπορεί, μετά από αιτιολογημένη απόφαση, να επιχορηγεί τους ιδιοκτήτες δρομώνων μέχρι του ποσοστού 0,5% των ακαθάριστων εισπράξεων των διεξαγόμενων αμοιβαίων στοιχημάτων εκτός του SWEEPSTAKE για την αντιμετώπιση των έκτακτων δαπανών συντήρησης των ίππων.

Οι ακαθάριστες εισπράξεις από την εκμετάλλευση του λαχείου SWEEPSTAKE κατανέμονται ως εξής:

- α. Ποσοστό 40% υπέρ του ΟΔΙΕ και
- β. Ποσοστό 60% διανέμεται στους νικητές.

Τα έσοδα του ΟΔΙΕ για την περίοδο 1988-1993 παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.14. Οι κυριότερες εισροές του Οργανισμού (περίπου 88%) προέρχονται από το αμοιβαίο Ιπποδρομιακό Στοιχείμα, ενώ οι αντίστοιχες εισπράξεις από το SWEEPSTAKE ανέρχονται στο 10% περίπου κατά μέσο όρο. Οι εισπράξεις από εισόδους, ενοίκια, τόκους και διαφημίσεις αποτελούν το 3% περίπου των συνολικών εισπράξεων.

B. Δαπάνες του ΟΔΙΕ

Οι δαπάνες του ΟΔΙΕ για την περίοδο 1988-1993 παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.15. Τα λειτουργικά έξοδα και οι αμοιβές προσωπικού καλύπτουν το 70% των συνολικών δαπανών, ενώ στον Κρατικό Προϋπολογισμό αποδίδεται κατά μέσο όρο περίπου το 16% των συνολικών εσόδων και στη ΓΓΑ περίπου το 10%.

3.3.2.3 Απασχόληση

Στον ΟΔΙΕ απασχολούνται 341 άτομα ως μόνιμο προσωπικό και 1.581 ευκαιριακά απασχολούμενοι

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14

Έσοδα του ΟΔΙΕ κατά πηγή, 1988-1993

(Σε χιλ. δρχ.)

Έτος	Από εισόδους	Ενοίκια, τόκοι, διαφημίσεις	Sweepstake	Αμοιβαίο ιπποδρομιακό στοιχείμα	Σύνολο
1988	41.000	293.000	520.000	4.044.782	4.898.782
(%)	0,84	5,98	10,61	82,57	100,0%
1989	25.000	194.000	402.000	4.755.000	5.376.000
(%)	0,47	3,61	7,48	88,45	100,0%
1990	51.000	167.000	618.000	5.592.000	6.428.000
(%)	0,79	2,60	9,62	86,99	100,0%
1991	61.000	134.000	871.000	5.840.000	6.906.000
(%)	0,88	1,94	12,61	84,97	100,0%
1992	81.000	208.000	691.000	6.663.000	7.643.000
(%)	1,06	2,72	9,04	87,18	100,0%
1993*	93.000	164.000	600.000	7.050.000	7.907.000
(%)	1,18	2,07	7,59	89,16	100,0%

• Προβλέψεις

Πηγή: ΟΔΙΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.15

Δαπάνες ΟΔΙΕ κατά είδος, 1988-1992

(Σε χιλ. δρχ.)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Αμοιβές προσωπικ	1.767.000	2.421.000	3.141.000	3.151.000	3.246.000	3.400.000

ού						
Ενοίκια	16.000	17.000	15.000	22.000	18.000	20.000
Λειτουργι	1.872.000	1.502.000	1.970.000	2.361.000	2.290.000	2.152.000
κά						
Σε	900.000	960.000	1.020.000	1.080.000	1.140.000	1.200.000
Κρατικό						
προϋπολογ						
ισμό						
Υπέρ ΓΓΑ	344.000	476.000	282.000	292.000	949.000	1.135.000
Σύνολο	4.899.000	5.376.000	6.428.000	6.906.000	7.643.000	7.907.000

Ποσοστιαία συμμετοχή στο σύνολο

(%)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993*
Αμοιβές	36,07	45,03	48,86	45,63	42,47	43,00
προσωπικ						
ού						
Ενοίκια	0,33	0,32	0,23	0,32	0,24	0,25
Λειτουργι	38,21	27,94	30,65	34,19	29,96	27,22
κά						
Σε	18,37	17,86	15,87	15,64	14,92	15,18
Κρατικό						
Προϋπολο						
γισμό						
Υπέρ ΓΓΑ	7,02	8,85	4,39	4,23	12,42	14,35
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

- Εκτιμήσεις

Πηγή: ΟΔΙΕ

3.3.2.4 Προβλήματα λειτουργίας

Τα προβλήματα του ΟΔΙΕ είναι δομικά και μέρος τους εδράζεται στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την οργάνωση και λειτουργία του Οργανισμού. Η

έντονη κρατική παρέμβαση και η απουσία της απαραίτητης ευελιξίας δημιουργεί αδιέξοδα στην προσπάθεια οικονομικής εξυγίανσης.

Ειδικότερα:

α. Ο ΟΔΙΕ επιβαρύνεται με το υψηλό κόστος λειτουργίας των παγίων του εγκαταστάσεων, οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση διεξαγωγής του Αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος και των πολυάριθμων Ιπποδρομιακών συγκεντρώσεων (3 εβδομαδιαίως).

β. Το δίκτυο πωλήσεων του Αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος παρουσιάζει αρκετά λειτουργικά προβλήματα, κατανέμεται δε ως εξής:

- Στις πωλήσεις στο χώρο του Ιπποδρόμου.
- σε πωλήσεις των πρακτορείων του ΟΔΙΕ, και
- σε πωλήσεις των ιδιωτικών πρακτορείων τα οποία αντλούν προμήθεια 6% επί των πωλήσεων.

Σημειώνουμε ότι ένα σημαντικό τμήμα των πελατών του ΟΔΙΕ προτιμούν τους ιδιωτικούς πράκτορες, γιατί παρέχουν σ' αυτούς ειδικές διευκολύνσεις, όπως π.χ., τηλεφωνικό παιχνίδι, παιχνίδι επί πιστώσει και λοιπά. Η ύπαρξη άλλωστε μεγάλου αριθμού ιδιωτικών πρακτορείων φαίνεται να λειτουργεί ανταγωνιστικά με τον ΟΔΙΕ.

γ. Η εκμετάλλευση του SWEEPSTAKE παρουσιάζει προβλήματα οργάνωσης και διάθεσης, που εντείνονται και λόγω του υφιστάμενου ανταγωνισμού από άλλα κρατικά λαχεία τα οποία έχουν ήδη γίνει αποδεκτά από την ελληνική αγορά λαχείων, λόγω της ευρύτερης κοινωνικής αποδοχής που απολαμβάνουν.

Αποτέλεσμα των διαρθρωτικών αυτών δυσκολιών είναι η μειωμένη οικονομική αποδοτικότητα του Οργανισμού, ιδιαίτερα σε σχέση με παρεμφερείς οργανισμούς, όπως π.χ. τον ΟΠΑΠ ο οποίος εκμεταλλεύεται το σύνολο του στοιχήματος μόνο στα ιδιωτικά πρακτορεία, χωρίς να επωμίζεται τις λειτουργικές δαπάνες οργάνωσης και διεξαγωγής των ποδοσφαιρικών αγώνων σε δικές του εγκαταστάσεις.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω και με προτάσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς από μελετητές, η βελτίωση της αποδοτικότητας του ΟΔΙΕ μπορεί να επιτευχθεί με:

α. Καλύτερη οργάνωση του παιχνιδιού, αυξάνοντας τον αριθμό των υποδρομιών (κούρσες) κάθε διοργάνωσης και μειώνοντας τον ετήσιο αριθμό των υποδρομιακών συγκεντρώσεων και

β. ορθολογική οργάνωση του δικτύου των πωλήσεων.

Ο ΟΔΙΕ λοιπόν, ως φορέας που δραστηριοποιείται μέσα στα πλαίσια του αθλητικού χώρου, αποτελεί μέσο που δημιουργεί πόρους οι οποίοι κατά κανόνα αναλώνονται από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού για επενδύσεις στον αθλητισμό. Οι επιλογές και οι προτεραιότητες των επενδύσεων αυτών αποτελούν ευθύνη του Υπουργείου Πολιτισμού, την πολιτική του οποίου υλοποιεί η ΓΓΑ. Κατά έμμεσο λοιπόν τρόπο η κακή λειτουργία του ΟΔΙΕ, αναμφίβολα, έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση του αθλητισμού.

3.3.3 Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΟΑ)

3.3.3.1 Θεσμικό πλαίσιο

Σκοπός της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΟΑ) είναι η ανάπτυξη και εξάπλωση του Ολυμπιακού ιδεώδους και του φίλαθλου πνεύματος.

Η ΕΟΑ αποτελείται από μόνιμα και μη μόνιμα μέλη. Μόνιμα μέλη είναι τα μέλη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ) για την Ελλάδα και τα μη μόνιμα μέλη είναι οι εκπρόσωποι ομοσπονδιών, ο εκπρόσωπος του κλάδου των γυμναστών και ένας από τους αντιπροέδρους ή συμβούλους του Συμβουλίου Επικρατείας.

Στις αρμοδιότητες της ΕΟΑ περιλαμβάνονται:

- Η προετοιμασία και συμμετοχή στους διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Η προώθηση του κλασσικού αθλητισμού.
- Η επιχορήγηση ομοσπονδιών.

- Η διοίκηση, διαχείριση και συντήρηση των Αθλητικών Σταδίων Παναθηναϊκού, Καραϊσκάκη και Ολυμπιακού Κολυμβητηρίου.
- Η συντήρηση και αξιοποίηση της Αρχαίας Ολυμπίας.
- Η συμμετοχή σε Διεθνή Αθλητικά Συνέδρια.
- Η ίδρυση και διοίκηση Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας, η οποία αποσκοπεί στην ίδρυση και λειτουργία Διεθνούς Πνευματικού Κέντρου στην Αρχαία Ολυμπία. Το Κέντρο αυτό θα μεριμνά για τη διατήρηση και διάδοση του Ολυμπιακού πνεύματος, τη μελέτη και εφαρμογή των παιδαγωγικών και κοινωνικών αρχών των αγώνων καθώς και την επιστημονική θεμελίωση της Ολυμπιακής ιδέας.

1. Νόμοι:

Ν. 3148/2-3-1955 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως της περί της Επιτροπής ολυμπιακών Αγώνων Νομοθεσίας» (ΦΕΚ 50 τεύχος Α),

Ν. Διάταγμα 450/28-2-1970 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως της περί της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων νομοθεσίας» (ΦΕΚ 53 τεύχος Α),

ΠΔ 70/19-2-1975 «περί οργανώσεως των Υπηρεσιών και διαρθρώσεως των τακτικών θέσεων προσωπικού της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων» (ΦΕΚ 24 τεύχος Α) ΠΔ 63/31-1-1976 (ΦΕΚ 18 τεύχος Α).

3.3.3.2 Οικονομικά δεδομένα

Τα έσοδα της ΕΟΑ προέρχονται από:

- Τις εισπράξεις του ΠΡΟΠΟ (ποσοστό 3%).
- Ποσοστό από τις εισπράξεις των αγώνων που διεξάγονται στα Στάδια που τις ανήκουν,
- τις εισπράξεις από την Αρχαία Ολυμπία.

Η σημαντικότερη πηγή εσόδων είναι ο ΟΠΑΠ από τον οποίο προέρχεται πάνω από το 95% των συνολικών της εσόδων (Πίνακας 3.16). Τα έξοδα της ΕΟΑ αφορούν λειτουργικές δαπάνες, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών (85% - 90%), και αμοιβές προσωπικού.

Η ΕΟΑ από το 1992 έχει αναλάβει την εκτέλεση ενός σημαντικού έργου στην Αρχαία Ολυμπία, το Κέντρο Συνεδρίων της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας (ΔΟΑ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16

Έσοδα ΕΟΑ κατά πηγή

(Σε χιλ. δρχ.)

Έτος	ΟΠΑΠ	(%)	Λοιπά έσοδα	(%)	Σύνολο	(%)
1988	1.649.591	97,95	34.605	2,05	1.684.196	100,0
1989	1.569.444	96,99	48.710	3,01	1.618.154	100,0
1990	1.657.683	96,02	68.789	3,98	1.726.472	100,0
1991	1.597.542	94,01	52.922	3,21	1.650.464	100,0
1992	1.652.373	94,97	105.303	5,99	1.757.676	100,0
1993*	1.700.000	96,09	90.000	5,02	1.790.000	100,0

- Εκτιμήσεις

Πηγή: Στοιχεία της ΕΟΑ

3.3.3.3 Απασχόληση

Η ΕΟΑ απασχολεί 67 άτομα μόνιμο προσωπικό, 34 άτομα με σύμβαση εργασίας και 76 εποχικά απασχολούμενους (στοιχεία 1992). Το εποχικό προσωπικό αποτελείται από εργατοτεχνίτες, πυροφύλακες και εργάτες, οι οποίοι απασχολούνται, για 5 μήνες το χρόνο, στην Αρχαία Ολυμπία.

3.3.3.4 Προβλήματα λειτουργίας και μέτρα πολιτικής

Τα προβλήματα επικεντρώνονται στη λειτουργία των αθλητικών εγκαταστάσεων. Οι εγκαταστάσεις των Αθλητικών Σταδίων (Παναθηναϊκού και Καραϊσκάκη) και του Ολυμπιακού Κολυμβητηρίου απαιτούν πολυάριθμο

προσωπικό και υψηλά έξοδα συντήρησης, με αποτέλεσμα να αποβαίνουν ζημιογόνες.

Με βάση τις προτάσεις της ΕΟΑ, η λειτουργία του Οργανισμού θα είναι αποτελεσματικότερη με την ανάληψη πρωτοβουλιών στο χώρο του αθλητισμού υψηλής στάθμης σε συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες, με την ανεξάρτηση από τις δεσμεύσεις της Πολιτείας και με το σταδιακό εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του.

3.3.4 Φίλιππος Ένωσης

3.3.4.1 Θεσμικό πλαίσιο I

Σκοποί της Φιλίππου Ενώσεως είναι:

- Η διοργάνωση ιπποδρομιών στην Ελλάδα.
- Η άσκηση εποπτείας στην εφαρμογή των σχετικών με την οργάνωση και τέλεση των ιπποδρομιών συμβάσεων.
- Η με κάθε μέσο ανάπτυξη και προαγωγή του ιππικού αθλητισμού, και
- Η με κάθε επιστημονική και τεχνική μέθοδο ανάπτυξη και βελτίωση της ιπποπαραγωγής στην Ελλάδα.

Η Φίλιππος Ένωσης διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο με τριετή θητεία.

1. Νόμοι:

- ΑΝ. 858/1937 «περί Φιλίππου Ενώσεως»,
- ΑΝ. 399/10-5-1968 «περί τροποποίησης των διατάξεων του ΑΝ. 858/37 περί Φιλίππου Ενώσεως» (ΦΕΚ 102/68, Τεύχος Α΄) και Ν. 191/15-10-1975 «Περί αντικαταστάσεως διατάξεων τινών αφορωσών εις τη Φίλιππον Ένωσιν και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ 225/75, τεύχος Α΄),
- Ν. 1070 « περί λήψεως μέτρων αναπτύξεως του Αθλητισμού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ 204/80, Τεύχος Α).

3.3.4.2 Οικονομικά δεδομένα

Όροι της Φιλίππου Ενώσεως είναι:

- Ποσοστό 0,125% των ακαθάριστων εισπράξεων του Αμοιβαίου Ιπποδρομιακού Στοιχήματος.
- Ποσοστό 15% από τις πωλήσεις των εισιτηρίων στους ιπποδρόμους της χώρας.
- Τα τέλη εγγραφής των ίππων για συμμετοχή στις ιπποδρομίες και
- Τα τέλη εγγραφής και εισφορές των μελών καθώς και οι δωρεές, τα κληροδοτήματα και οι παντός είδους χορηγίες προς την Ένωση.

Στον Πίνακα 3.17 παρουσιάζονται τα έσοδα της Φιλίππου Ενώσεως κατά πηγή για την περίοδο 1988-1993. Η Φίλιππος Ένωσης αντλεί τα εισοδήματά της από το Αμοιβαίο Ιπποδρομιακό Στοιχείμα (περίπου το 50% των συνολικών εσόδων), ενώ σημαντικές είναι οι εισροές από τόκους καταθέσεων διαφόρων μορφών του οργανισμού.

Στον Πίνακα 3.18 παρουσιάζονται οι δαπάνες της Φιλίππου Ενώσεως κατά είδος για την περίοδο 1988-1993. Πάνω από το 1/3 και σε μερικές περιπτώσεις πάνω από το μισό των δαπανών του οργανισμού διατίθεται για την κάλυψη δαπανών των ίππων που συμμετέχουν στις ιπποδρομίες, ενώ λειτουργικές δαπάνες καταλαμβάνουν κατά μέσο όρο το 7%. Το 1992, 50 εκατ. δρχ. διατέθηκαν στην Συνομοσπονδία Ιππασίας (26% των συνολικών δαπανών) και το 1993, 100 εκατ. δρχ. διατέθηκαν στους ιπποπαραγωγούς (36% των συνολικών δαπανών).

3.3.4.3 Απασχόληση

Η Φίλιππος Ένωση απασχολεί 8 άτομα ως μόνιμο προσωπικό, 4 άτομα τεχνικό προσωπικό και 4 ωρομίσθιους από τον ΟΠΑΠ.

3.3.4.4 Προβλήματα λειτουργίας

Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη Φίλιππο Ένωση είναι παλαιό (από το 1937) και δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες λειτουργίας του Οργανισμού. Τα προβλήματα εντείνονται από τη συνεχή μείωση των απασχολουμένων, η δε δυσκολία πρόσληψης μόνιμου προσωπικού δημιουργεί κενά τα οποία αναπληρώνονται μόνο με αποσπασμένους από τον ΟΔΙΕ ή από τη ΓΓΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.17

Έσοδα Φιλίππου Ενώσεως κατά πηγή, 1988-1993

(Σε χιλ. δρχ.)

Έτος	Ιππόδρομος	(%)	Τόκοι	(%)	Διάφορα	(%)	Σύνολο	(%)
1988	**932.660	91,88	82.370	8,11	93	0,01	1.015.123	100,0
1989	60.486	40,94	86.012	58,21	1.253	0,85	147.751	100,0
1990	83.820	43,91	105.903	55,48	1.149	0,60	190.872	100,0
1991	88.234	40,88	127.149	58,91	449	0,21	215.832	100,0
1992	113.125	45,35	135.051	54,13	1.297	0,52	249.473	100,0
1993*	170.000	55,46	135.100	44,08	1.414	0,46	306.514	100,0

* Εκτιμήσεις

** Περιλαμβάνει και τα ποσά για τα έπαθλα των ιπποδρομιών

Πηγή: Φίλιππος Ένωσις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.18

Δαπάνες Φιλίππου Ενώσεως κατά είδος, 1988-1993

(Σε χιλ. δρχ.)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993*
Αμοιβές προσωπικού και εργοδοτικές εισφορές	17.315	20.643	22.768	25.005	27.419	35.000
Ενοίκια	1.028	383	732	1.553	5.051	6.000

Λειτουργικά έξοδα	5.966	5.581	5.862	8.615	12.895	20.000
Δαπάνες για αναλύσεις ούρων δρομώνων στην Αγγλία						
Οδοιπορικά	3.3.41	2.414	2.259	40.547	24.965	31.600
Αγορά επίπλων και μηχανημάτων	546	1.404	1.975	4.405	4.450	12.300
Έπαθλα ιπποδρομιών	932.580	1.485	1.585	1.620	3.623	5.000
Χαρτόσημο εσόδων και τελών Κυκλοφορίας αυτοκινήτων	22.048	13.196	1.438	1.521	1.808	2.100
Επιχορηγήσεις	-	-	-	-	50.000	100.000
Σύνολο	**1.019.761	85.096	77.779	132.163	192.762	281.000

Ποσοστιαία συμμετοχή στο σύνολο

	(%)					
	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Αμοιβές προσωπικού και εργοδοτικές εισφορές	1,70	24,26	29,27	18,92	14,22	12,46
Ενοίκια	0,10	0,45	0,94	1,18	2,63	2,14
Λειτουργικά έξοδα	0,59	6,56	7,54	6,52	6,69	7,12
Δαπάνες για αναλύσεις ούρων δρομώνων στην Αγγλία	3,62	46,99	52,92	37,00	32,44	24,56
Οδοιπορικά	0,33	2,84	2,90	30,68	12,95	11,25
Αγορά επίπλων και μηχανημάτων	0,05	1,65	2,54	3,33	2,31	4,38
Έπαθλα ιπποδρομιών	91,45	1,75	2,04	1,23	1,88	1,78
Χαρτόσημο εσόδων- και τελών κυκλοφορίας αυτοκινήτων	2,16	15,51	1,85	1,15	0,94	0,75
Επιχορηγήσεις	-	-	-	-	25,94	35,59
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,0	100,0	100,0
				0	0	0

* Εκτιμήσεις ** Περιλαμβάνονται και τα έπαθλα των αγώνων Πηγή: Φίλιππος Ένωσις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

4.1 Εισαγωγή

Μέχρι το 1979 η οργάνωση του αθλητικού χώρου ήταν κατά βάση ερασιτεχνική, οι σχέσεις των αθλητών με τα σωματεία τους περιστασιακές και ανοργάνωτες, οι δε αμοιβές τους χαμηλές και ασταθείς. Από το 1979 άρχισε η οργάνωση των επαγγελματικών αθλημάτων, με πρώτο το ποδόσφαιρο και στη συνέχεια, από το 1991 και ύστερα, δόθηκε η δυνατότητα να οργανωθούν και άλλα αθλήματα με αυτή τη μορφή. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκαν το μπάσκετ και το βόλλεϋ. Η εξέλιξη αυτή είχε σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας των αθλητών, στη λειτουργία των αθλητικών επιχειρήσεων και στη μορφή χρηματοδότησης των επαγγελματικών αθλημάτων, με τη θεσμοθέτηση και νέων μορφών χρηματοδότησης όπως η χορηγία. Η ανεξάρτηση όμως από την κρατική χρηματοδότηση δεν φαίνεται να κινήθηκε παράλληλα.

4.2 Ποδόσφαιρο

4.2.1 Θεσμικό πλαίσιο

Σημαντική εξέλιξη για το ποδόσφαιρο η ψήφιση του Ν. 879/21-3-1979 «Περί Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών», βάσει του οποίου στο πρωτάθλημα Α΄ Εθνικής κατηγορίας μετέχουν αποκλειστικών σωματεία, τα οποία διατηρούν τμήματα αμειβόμενων ποδοσφαιριστών, εφόσον τα τμήματα αυτά έχουν οργανωθεί υπό μορφήν Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (ΠΑΕ).

Έτσι οι ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες καθίστανται αρμόδιες για τη σύσταση, οργάνωση και διοίκηση των επαγγελματικών ποδοσφαιρικών ομάδων καθώς και για την οργάνωση ποδοσφαιρικών αγώνων και διαφόρων εκδηλώσεων στα πλαίσια των επίσημων ή φιλικών διοργανώσεων, σύμφωνα με τους κανονισμούς Πρωταθλημάτων Εθνικής Κατηγορίας και τους σκοπούς και τις αποφάσεις της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (ΕΠΟ).

Παράλληλα , ιδρύεται η Ένωση Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (ΕΠΑΕ) με σκοπό την οργάνωση και διεξαγωγή του πρωταθλήματος ποδοσφαίρου Α΄ Εθνικής Κατηγορίας μεταξύ των εταιρειών, την επίλυση κάθε ζητήματος που ανακύπτει από τη διεξαγωγή των αγώνων, την οργάνωση φιλικών αγώνων και τη ρύθμιση σχέσεων μεταξύ των επαγγελματικών ποδοσφαιριστών και των εταιρειών.

Με την ίδια νομοθετική ρύθμιση προβλέπεται επίσης ότι με Π.Δ. καθορίζεται ο αριθμός των ποδοσφαιριστών κατά ΠΑΕ, οι όροι και οι προϋποθέσεις των εγγραφών και μετεγγραφών ή αποδεσμεύσεων αυτών, ο χρόνος διενέργειάς τους, η διαδικασία και τα αρμόδια για την έγκρισή τους όργανα.

Στη συνέχεια με μια σειρά από διατάγματα ρυθμίστηκαν θέματα για την οργάνωση και λειτουργία της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (ΕΠΑΕ), για τις κατηγορίες και τον αριθμό των ποδοσφαιριστών κατά ΠΑΕ, για θέματα εγγραφών, μετεγγραφών και αποδεσμεύσεων των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών και τη σύσταση νέων οργάνων στα πλαίσια της ΕΠΑΕ (Πειθαρχική Επιτροπή Διαιτησίας Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου, τριμελής Επιτροπή για να κρίνει τις παραβάσεις του άρθρου 60 του Ν. 75/1975, Ανακριτική Πενταμελής Επιτροπή, Επιτροπή Ορισμού Διαιτητών Ποδοσφαίρου).

Σήμερα (Ν. 1958/5-8-1991) τα πρωταθλήματα Α΄, Β΄ και Γ΄ Εθνικής κατηγορίας είναι επαγγελματικά. Στα πρωταθλήματα Α΄ και Β΄ Εθνικής κατηγορίας συμμετέχουν μόνο ΠΑΕ, ενώ στο πρωτάθλημα Γ΄ Εθνικής κατηγορίας συμμετέχουν ΠΑΕ ή σωματεία που διατηρούν Τμήματα Αμειβόμενων Ποδοσφαιριστών.

Η ΕΠΑΕ έχει τη διοίκηση και τη διαχείριση του επαγγελματικού ποδοσφαίρου στα πλαίσια των νόμων του κράτους και των κανονισμών της ΕΠΟ. Έτσι, είναι υπεύθυνη για την οργάνωση και διεξαγωγή των ποδοσφαιρικών πρωταθλημάτων και την επίλυση οποιουδήποτε ζητήματος προκύπτει κατά τη διεξαγωγή του, για την οργάνωση και διεξαγωγή παιδών, εφήβων - νέων μεταξύ των τμημάτων των εκπαιδευόμενων ποδοσφαιριστών, για τη ρύθμιση των οικονομικών σχέσεων και την επίλυση των οικονομικών διαφορών μεταξύ εταιρειών, ποδοσφαιριστών και προπονητών, για την παραχώρηση δικαιωμάτων διαφημιστικής εκμετάλλευσης και προβολής δραστηριοτήτων της και για την

εκπροσώπησή τους στη σύναψη συμφωνιών ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων αγώνων ή στιγμιότυπων, μέσα στο πλαίσιο της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας και με την επιφύλαξη ιδιαίτερα των διατάξεων που διασφαλίζουν την ικανοποίηση των αναγκών ραδιοτηλεοπτικής ενημέρωσης του κοινού.

Επίσης όλα τα θέματα αφορούν τη μορφή και το περιεχόμενο των σχέσεων των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών προς τις ΠΑΕ ρυθμίζονται με κανονισμό που καταρτίζεται με κοινή συμφωνία ΕΠΟ - ΕΠΑΕ και Πανελληνίου Συνδέσμου Αμειβόμενων Ποδοσφαιριστών (ΠΣΑΠ) και με απόφαση του αρμοδίου για θέματα αθλητισμού Υπουργού, ενώ με την ίδια απόφαση επιλύονται και τυχόν διαφωνίες των ενδιαφερομένων.

Ειδικότερα ρυθμίζονται:

α. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του επαγγελματία ποδοσφαιριστή.

β. Ο τύπος, το περιεχόμενο και η χρονική διάρκεια του συμβολαίου συνάπτεται μεταξύ τους και η διαδικασία σύναψής του.

γ. Οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ανανέωσης διακοπής και λύσης του συμβολαίου τους.

δ. Οι παροχές των ΠΑΕ προς τους ποδοσφαιριστές και ο τρόπος καταβολής τους.

ε. Τα θέματα επίλυσης οικονομικών διαφορών μεταξύ ΠΑΕ και ποδοσφαιριστών.

Τα κατώτατα όρια των τακτικών αποδοχών των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών καθορίζονται με απόφαση του αρμοδίου για τα θέματα αθλητισμού Υπουργού.

Οι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές, οι οποίοι συνδέονται με ΠΑΕ ή Αθλητικά Σωματεία που αγωνίζονται στην Α΄ Εθνική Κατηγορία, υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου συντάξεων του ΙΚΑ. Οι συνδεόμενοι με ΠΑΕ ή Αθλητικά Σωματεία των Α΄ και Β΄ Εθνικής Κατηγορίας ποδοσφαιριστές ασφαλίζονται σε ιδιωτικό ασφαλιστικό φορέα για θάνατο, ανικανότητα απασχολήσεως λόγω

ατυχήματος, που οφείλεται σε ποδοσφαιρική δραστηριότητα και για ασθένεια των ιδίων και των μελών της οικογένειάς τους.

4.2.2 Οικονομικά δεδομένα

Οι ΕΠΑΕ επιχορηγείται με ποσοστό 8% των ακαθαρίστων εσόδων του ΠΡΟΠΟ. Από τις 8 εκατοστιαίες μονάδες επιχορηγούνται οι ΠΑΕ και τα σωματεία που αγωνίζονται στα πρωταθλήματα του επαγγελματικού ποδοσφαίρου ως εξής:

- Οι ΠΑΕ και τα σωματεία Α΄ Εθνικής κατηγορίας με 3 εκατ. μονάδες,
- οι ΠΑΕ και τα σωματεία Β΄ Εθνικής κατηγορίας με 2 εκατ. μονάδες,
- οι ΠΑΕ και τα σωματεία του κάθε ομίλου της Γ΄ Εθνικής κατηγορίας με 1,25 εκατ. μονάδες για κάθε όμιλο και
- οι ΕΠΑΕ με ποσοστό 0,5 εκατ. μονάδες.

Οι επιχορηγήσεις προς τις ΠΑΕ για την τριετία 1990-1992 και οι προβλέψεις για το 1993 παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.1.

Η οικονομική κατάσταση των ΠΑΕ δεν χαρακτηρίζεται επιτυχής. Από τα στοιχεία των ισολογισμών για την περίοδο 1991-1992 φαίνεται ότι μόνο μία ΠΑΕ ήταν κερδοφόρος, ενώ οι υπόλοιπες παρουσιάζουν ζημιές 1,3 δις δρχ. Στην πραγματικότητα οι ζημιές των ΠΑΕ είναι πολλαπλάσιες, αν ληφθούν υπόψη όλες οι οικονομικές εκκρεμότητες που έχουν προς διάφορους φορείς από προηγούμενα χρόνια και παρά όλες τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που έγιναν από το κράτος για την οικονομική τακτοποίηση τέτοιων υποχρεώσεων.

Στον Πίνακα 4.2. παρουσιάζονται τα έσοδα των ΠΑΕ Α΄ Εθνικής κατηγορίας κατά πηγή προέλευσης για την περίοδο 1992-1993. Οι 18 ΠΑΕ που συμμετείχαν στο πρωτάθλημα της Α΄ Εθνικής κατηγορίας αυτή την αγωνιστική περίοδο είχαν έσοδα που πλησίασαν τα 6 δις δρχ. Αν δεν υπήρχαν το ΠΡΟΠΟ και η τηλεόραση (τα δικαιώματα από τη μετάδοση αγώνων και στιγμιότυπων), οι περισσότερες από τις ΠΑΕ θα ήταν δύσκολο να επιβιώσουν. Το 47% περίπου των εσόδων προέρχονται από αυτές τις πηγές, ενώ τα αντίστοιχα έσοδα από εισιτήρια ήταν 23%, τα έσοδα από χορηγούς 7,8% και τα έσοδα από διαφημιστικές πινακίδες το 6,6%. Σημαντικές ήταν οι εισπράξεις των ΠΑΕ από

τη συμμετοχή των ομάδων στους αγώνες της Ευρώπης (16% των συνολικών εσόδων), τις οποίες όμως πήραν οι 4 ομάδες που συμμετείχαν σε αυτούς.

Το ΠΡΟΠΟ με 89.792 χιλ. δρχ. αποτέλεσε τη σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης για τις περισσότερες ΠΑΕ αφού σχεδόν κάθε Δευτέρα εισέπρατταν περισσότερο από 1.700 χιλ. δρχ. η κάθε μία καλύπτοντας τις βασικές λειτουργικές τους ανάγκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1

Επιχορηγήσεις ΕΠΑΕ, ΠΑΕ από τον ΟΠΑΠ, 1990-1993

	1990	1991	1992	(Σε χιλ. δρχ.) 1993*
ΕΠΑΕ		112.323.670	275.395.617	267.740.600
Α' Εθνική	657.450.436	1.597.542.884	1.652.373.703	1.606.443.600
Β' Εθνική	438.300.287	1.065.028.589	1.101.582.468	1.070.962.300
Γ' Εθνική Α'	273.937.680	665.642.869	688.489.043	669.351.500
Γ' Εθνική Β'	273.937.680	665.642.869	688.489.043	669.351.500
Σύνολο	1.643.626.083	4.106.180.881	4.406.329.874	4.283.849.600

* Προβλέψεις

Πηγή: ΟΠΑΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.

Καθαρά έσοδα ΠΑΕ Α' Εθνικής κατηγορίας κατά πηγή προέλευσης
1992-1993

	Έσοδα χορηγο ύ*	Τηλεό- ραση	ΟΠΑΠ	Διαφημ Πινακίδ	Εισπρά ξ από εισιτήρι α**	Έσοδα Ευρώπης		
						Εισιτή- ρια	Τηλεο- πτικά δικαιωμ	Καθαρά έσοδα
ΑΕΚ	85.000	68.000	89.792	42.500	300.074	90.000	70.000	745.366
(%)	11,4	9,1	12,1	5,7	40,2	12,1	9,4	100,0

Αθηναϊκός	15.000	68.000	89.792	10.000	24.773	207.565
(%)	7,2	32,8	43,3	4,8	11,9	100,0
Απόλλων Α	17.700	68.000	89.792	10.000	25.725	211.217
(%)	8,4	32,2	42,5	4,7	12,2	100,0
Άρης	18.000	68.000	89.792	30.000	71.826	277.618
(%)	6,5	24,5	32,3	10,8	25,9	100,0
Δόξα Δρ.	8.000	68.000	89.792	5.000	13.215	184.007
(%)	6,5	37,0	48,8	2,7	7,2	100,0
Εδεσσαϊκός	6.000	68.000	89.792	8.000	52.791	224.583
(%)	2,7	30,3	40,0	3,6	23,5	100,0
Ηρακλής		68.000	89.792	17.300	46.483	221.575
(%)		30,7	40,5	7,8	21,0	100,0
Ιωνικός		68.000	89.792	5.000	36.321	199.113
(%)		34,2	45,1	2,5	18,2	100,0
Κόρινθος	20.000	68.000	89.792	***	30.042	207.834
(%)	9,6	32,7	43,2		14,4	100,0
Λάρισα		68.000	89.792	15.000	55.579	228.371
(%)		24,8	39,3	6,6	24,3	100,0
Απόλλων Κ		68.000	89.792	8.400	26.206	192.398
		35,3	46,7	4,4	13,6	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 (Συνέχεια)

	Έσοδα χορηγο ύ*	Τηλεό ραση	ΟΠΑ Π	Διαφ ημ. Πινα κίδ	Εισπράξ εις από εισιτήρι α**	Εισιτήρ ια	Τηλεοπι κά δικαιώμα τα	Καθαρά έσοδα
Ολυμπιακός	120.00	68.000	89.79	50.00	246.226	285.10	221.344	1.080.46
(%)	0	6,3	6	0	22,7	2	20,5	4
	11,1		8,3	4,6		26,4		100,0
ΟΦΗ	40.000	68.000	89.79	80.00	77.432			355.224
(%)	11,3	19,1	2	0	21,8			100,0
			25,3	22,5				
ΠΑΟΚ	35.000	68.000	89.79	20.00	52.698	25.643	22.841	313.974
(%)	11,1	21,7	2	0	16,8	8,1	7,3	100,0
			28,6	6,4				
Παναθηναϊκός	100.00	68.000	89.79	65.00	217.326	142.00	110.000	792.118

(%)	0	8,6	2	0	27,4	0	13,9	100,0
	12,6		11,3	8,2		17,9		
Παναχαϊκή		68.000	89.79	12.00	55.524			225.316
(%)		30,2	2	0	24,6			100,0
			39,9	5,3				
Πιερικός	11.000	68.000	89.79	8.300	24.603			201.695
(%)	5,5	33,7	2	4,1	12,2			100,0
			44,5					
Skoda - Ξάνθη		68.000	89.79	13.00	45.848			216.640
(%)		31,4	2	0	21,2			100,0
			41,4	6,0				
Σύνολο	475.70	1.224.	89.79	399.5	1.402,6	542.74	424.185	6.085.07
(%)	0	000	2	00	92	5	7,0	8
	7,8	20,1	26,6	6,6	23,1	8,9		100,0

* Μία ΠΑΕ δεν είχε χορηγό σε όλη τη διάρκεια του πρωταθλήματος, ενώ οι υπόλοιπες που δεν εμφανίζουν έσοδα από χορηγούς είχαν χορηγούς εταιρείες ιδιοκτησίας του Προέδρου τους.

** Τα ποσά που αναφέρονται ως εισπράξεις είναι καθαρά κέρδη των ΠΑΕ (ποσό περίπου 35% των εισπράξεων διατίθεται για την κάλυψη των εξόδων των αγώνων - ΦΠΑ, χρήση γηπέδου, έξοδα εκτύπωσης εισιτηρίων, ποσοστό ΕΠΑΕ, ασφαλιστικές εισφορές, κλπ.).

*** Δεν εισέπραξε χρήματα από διαφημιστικές πινακίδες. Το γήπεδό της δεν χρησιμοποιήθηκε παρά μόνο στις τελευταίες αγωνιστικές.

Συνολικά τα έσοδα των ΠΑΕ από το ΠΡΟΠΟ ανήλθαν σε 1.616.256 χιλ. δραχ. Το ποσό αυτό κυμαίνεται ανάλογα με την κίνηση που παρουσιάζουν οι στήλες του ΠΡΟΠΟ. Στην περίοδο 1992-1993 παίχθηκαν 45 εκατ. στήλες κατά μέσο όρο κάθε Σαββατοκύριακο. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ικανοποιητικός, αφού στα μέσα της περασμένης δεκαετίας το ΠΡΟΠΟ είχε μονίμως περισσότερες από 80 εκατ. στήλες, ενώ στις καλές μέρες είχε ξεπεράσει τα 110 εκατ. στηλών. Στην κάμψη αυτή συνέβαλαν πιθανά η εμφάνιση ανταγωνιστικών παιχνιδιών (ΛΟΤΤΟ, ΠΡΟΠΟ) και ορισμένες αμφισβητήσεις που διαπιστώνονται κατά καιρούς για το κύρος και την αξιοπιστία των αγώνων του ποδοσφαίρου.

Δεύτερη σημαντική πηγή εσόδων για τις ΠΑΕ ήταν τα τηλεοπτικά δικαιώματα, τα οποία έφτασαν περίπου το 1,2 δις δρχ. αποφέροντας σε κάθε μία 68 εκατ. δρχ. Το ποσό αυτό δεν είναι ευκαταφρόνητο, ιδιαίτερα για τις μικρές ΠΑΕ για τις οποίες αποτελεί το 1/3 περίπου των συνολικών τους πόρων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το έσοδο αυτό δεν είναι ιδιαίτερα ευσταθές, αφού εξαρτάται από την «Ακροαματικότητα» των αγώνων και τα έσοδα που η προβολή τους στα τηλεοπτικά δίκτυα.

Κατά τη νέα αγωνιστική περίοδο, οι διαπραγματεύσεις των ΠΑΕ για την εκχώρηση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων συναντούν πολλές δυσκολίες και δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα εξασφαλιστούν οι πόροι αυτοί, κυρίως για τις μικρές ΠΑΕ, η οικονομική επιβίωση των οποίων εξαρτάται σε μεγάλο μέρος από τους πόρους αυτούς. Επίσης γίνονται πολλές συζητήσεις, για το πόσο θετική ή αρνητική επίδραση έχουν οι τηλεοπτικές μεταδόσεις στις άλλες πηγές εσόδων (εισιτήρια, διαφημιστικές πινακίδες, χορηγία).

Παράλληλα, έχει καταγραφεί αρνητικά το γεγονός ότι τα προηγούμενα χρόνια η εξασφάλιση δικαιωμάτων προβολής αθλητικών αγώνων από τα τηλεοπτικά κανάλια δεν κατόρθωσε να αποφέρει σε αυτά ικανοποιητικές εισπράξεις από τις τηλεοπτικές διαφημίσεις και έτσι το συνολικό αποτέλεσμα ήταν αρνητικό.

Οι εισπράξεις από το ΠΡΟΠΟ και την τηλεόραση αντιπροσωπεύουν περίπου τα 3/4 των συνολικών εσόδων της πλειοψηφίας των ΠΑΕ. Αυτό δημιουργεί σημαντικές υποχρεώσεις στις ΠΑΕ για την αναβάθμιση του θεάματος που προσφέρουν. Το θέαμα έχει σχέση τόσο με το ΠΡΟΠΟ όσο και με το ενδιαφέρον των φιλάθλων - τηλεθεατών.

Η Τρίτη πηγή εσόδων είναι η διαφημιστική προβολή εταιρειών στη φανέλα της κάθε ομάδας. Εδώ λειτουργεί καθεστώς ελεύθερης αγοράς και το ποσό που εισπράττει η κάθε ΠΑΕ έχει σχέση με τον όγκο των οπαδών της, το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν τα παιχνίδια της και την προβολή της από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Έτσι, ομάδες όπως ο Ολυμπιακός, ο Παναθηναϊκός και η ΑΕΚ εισέπραξαν 120 εκατ. δρχ., 100 εκατ. δρχ. και 85 εκατ. δρχ. αντίστοιχα, σε αντίθεση με τη Δόξα που μόλις έφτασε τα 8 εκατ. δρχ., τον Απόλλωνα τα 17,7 και τον Εδεσσαϊκό τα 6 εκατ. δρχ. Ακόμη, υπήρξαν ομάδες που δεν κατάφεραν να πουλήσουν τη φανέλα τους.

Ανάλογος είναι και ο μηχανισμός προσδιορισμού των εσόδων από διαφημιστικές πινακίδες. Η ΑΕΚ εισέπραξε 42,5 εκατ. δρχ., ο Ολυμπιακός 50 εκατ., ο Παναθηναϊκός 60 εκατ. Αντίθετα η Δόξα εισέπραξε 5 εκατ., ο Αθηναϊκός 10 εκατ., η Λάρισα 15 εκατ. και ο ΟΦΗ 8 εκατ. δρχ.

Σχετικά με τα εισιτήρια των αγώνων η τάσεις είναι απογοητευτικές και όπως λέγεται «οι φίλαθλοι απουσιάζουν από τα γήπεδα. Σε σχέση με τα πρώτα χρόνια του επαγγελματικού πρωταθλήματος, ο αριθμός των πωλούμενων εισιτηρίων μειώθηκε κατά ένα περίπου εκατομμύριο. Η εξέλιξη του αριθμού των εισιτηρίων από την έναρξη του επαγγελματικού ποδοσφαίρου παρουσιάζεται στον πίνακα 4.3.

Οι εισπράξεις από τα εισιτήρια παρουσιάζονται πολύ χαμηλές για την πλειοψηφία των ΠΑΕ. Με εξαίρεση τις τρεις μεγάλες ΠΑΕ που συγκέντρωσαν συνολικά εισπράξεις (καθαρές) 764 εκατ. δρχ., οι εισπράξεις των λοιπών 15 ΠΑΕ ήταν περιορισμένες (περίπου 40 εκατ. δρχ. κατά μέσο όρο).

Το θέμα της πτωτικής της πτωτικής τάσης του αριθμού των εισιτηρίων πρέπει να αντιμετωπιστεί σοβαρά από τους υπευθύνους. Το πρωτάθλημα 1992/1993 χαρακτηρίζεται ως ένα από τα πιο ήσυχα από το 1979, πράγμα που σημαίνει ότι τα επεισόδια που έγιναν στα γήπεδα κατά το παρελθόν δεν ήταν ο μόνος και ο κυριότερος λόγος απομάκρυνσης των φιλάθλων. Τα αίτια πρέπει να αναζητηθούν και σε άλλους παράγοντες όπως η ποιότητα του θεάματος, η παρουσία σημαντικών παικτών και το κύρος του αθλήματος.

Παράλληλα, τα έσοδα (εισιτήρια, τηλεοπτικές μεταδόσεις) των 4 ομάδων που συμμετείχαν στις διοργανώσεις της Ευρώπης πλησίασαν το 1 δις δρχ., από τα οποία το 50% εισέπραξε ο Ολυμπιακός.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3

Εισιτήρια αγώνων ποδοσφαίρου 1979 - 1993

Περίοδος	Αγώνες	Εισιτήρια
1979-80	306	2.874.452
1980-81	306	2.640.071

1981-82	306	2.496.128
1982-83	306	2.347.218
1983-84	240	2.443.243
1984-85	240	2.861.871
1985-86	240	3.356.741
1986-87	227	2.229.979
1987-88	240	2.702.040
1988-89	240	2.215.995
1989-90	306	2.020.467
1990-91	306	1.934.777
1991-92	306	1.799.631
1992-93	306	1.502.103

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

4.2.3 Απασχόληση

Κάθε ΠΑΕ διατηρεί στη δύναμή της επαγγελματίες, ημιεπαγγελματίες και αλλοδαπούς ποδοσφαιριστές (έως 28). Από αυτούς μέχρι 4 μπορεί να είναι επαγγελματίες, ενώ όσον αφορά στην απασχόληση αλλοδαπών, κάθε ομάδα της Α΄ Εθνικής κατηγορίας μπορεί να έχει μέχρι 3 αλλοδαπούς ποδοσφαιριστές, της Β΄ Εθνικής κατηγορίας μέχρι 2 και της Γ΄ Εθνικής κατηγορίας 1 αλλοδαπό. Παράλληλα οι ΠΑΕ έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν ειδικό τμήμα εκπαίδευσης ποδοσφαιριστών ηλικίας 14-18 άτομα σε όλες τις ομάδες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Παράλληλα, για την κάλυψη των αναγκών λειτουργίας των ομάδων απασχολούνται συνολικά περίπου 600 άτομα διαφόρων ειδικοτήτων όπως προπονητές, φυσιοθεραπευτές, διοικητικό προσωπικό, εργάτες κλπ.

4.3 Λοιπά αθλήματα

4.3.1 Θεσμικό πλαίσιο

Με τον Ν. 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι με το Π.Δ. μπορεί να

καθορίζεται ο κλάδος άθλησης και οι κατηγορίες των αγώνων πρωταθλημάτων στη διεξαγωγή των οποίων επιτρέπεται η συμμετοχή αθλητών με αμοιβή. Στις περιπτώσεις αυτές τα σωματεία έχουν υποχρέωση να ιδρύσουν και να οργανώσουν ειδικό Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών (ΤΑΑ), το οποίο έχει διαχειριστική αυτοτέλεια. Προϋπόθεση για τη διατήρηση ΤΑΑ από αθλητικό σωματείο είναι η ταυτόχρονη διατήρηση δύο τουλάχιστον ομάδων ερασιτεχνών αθλητών (παιδών, εφήβων) στον αντίστοιχο κλάδο άθλησης.

Με Π.Δ. μπορεί να ορίζεται ότι τα ΤΑΑ συγκεκριμένου κλάδου άθλησης λειτουργούν ως Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες. Σκοπός των αθλητικών ανώνυμων εταιρειών είναι η δημιουργία, οργάνωση και διοίκηση επαγγελματικών αθλητικών ομάδων, διοργάνωση επίσημων ή φιλικών αθλητικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα και γενικότερα εκδηλώσεων που αφορούν το αντίστοιχο άθλημα σύμφωνα με τις διατάξεις, τους κανονισμούς, τους σκοπούς και τις αποφάσεις της επαγγελματικής ένωσης και της αντίστοιχης αθλητικής ομοσπονδίας.

Η χρήση και εκμετάλλευση των αθλητικών εγκαταστάσεων ανήκουν στο ιδρυτικό αθλητικό σωματείο, το οποίο δεσμεύεται να τους εκμισθώνει στην εταιρεία για την κάλυψη των αναγκών προπόνησης, προετοιμασίας και συμμετοχής της σε επίσημες ή φιλικές διοργανώσεις με μίσθωμα ίσο προς το εκάστοτε ισχύον για τη χρήση των εθνικών Γυμναστηρίων.

Με την ίδια νομοθετική ρύθμιση ορίζεται ότι μετά την εφαρμογή του προηγούμενου νόμου στα εθνικά πρωταθλήματα Α1 και Α2 κατηγορίας της Καλαθοσφαίρισης και Πετοσφαίρισης επιτρέπεται η συμμετοχή αθλητών με αμοιβή. Έτσι τα αντίστοιχα αθλητικά σωματεία έχουν την υποχρέωση να οργανώσουν Τμήματα Αμειβόμενων Καλαθοσφαιριστών (ΤΑΚ) και Τμήματα Αμειβόμενων Πετοσφαιριστών (ΤΑΠ).

Με την ίδια νομοθετική ρύθμιση ορίζονται επίσης οι σχέσεις των επαγγελματιών αθλητών ή των αθλητών με αμοιβή με τα σωματεία ή τις εταιρείες που ανήκουν, το ίδιο των συμβολαίων, οι τακτικές και έκτακτες αμοιβές τους κλπ.

Οι αθλητές διακρίνονται σε αθλητές με αμοιβή (αυτοί που συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών με αθλητικό σωματείο που διατηρεί ΤΑΑ) και σε

επαγγελματίες ή ημιεπαγγελματίες αθλητές που συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών με αθλητική ΑΕ.

Οι τακτικές αποδοχές των αθλητών καθορίζονται ελεύθερα με συμβόλαιο που υπογράφεται μεταξύ αυτών και του σωματείου ή της εταιρείας. Το ύψος των παρεχόμενων έκτακτων αμοιβών καθώς και οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής τους καθορίζονται, μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του σωματείου ή της εταιρείας, ελεύθερα με απόφαση του Δ.Σ. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται, με ποινή αποκλεισμού από το πρωτάθλημα, πριν την έναρξη των πρωταθλημάτων κάθε αγωνιστικής περιόδου και κοινοποιείται υποχρεωτικά στην ΓΓΑ, στην οικεία αθλητική ένωση και στους αθλητές. Οι αθλητές αυτοί υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου συντάξεων του ΙΚΑ.

Παράλληλα ιδρύεται η Ένωση Σωματείων Αμειβόμενων Καλαθοσφαιριστών (ΕΣΑΚ), η οποία είναι υπεύθυνη για την οργάνωση και διεξαγωγή του Πρωταθλήματος Καλαθοσφαίρισης, την οργάνωση φιλικών αγώνων μεταξύ των σωματείων που διατηρούν ΤΑΚ και τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ Αμειβόμενων Καλαθοσφαιριστών και των σωματείων. Με ειδικούς κανονισμούς επίσης ρυθμίζονται οι κατηγορίες και ο αριθμός των αθλητών που έχει δικαίωμα να διατηρεί κάθε ΠΑΕ ή ΤΑΚ ή ΤΑΠ και οι όροι εγγραφών μετεγγραφών και αποδεσμεύσεων. Με τον ίδιο νόμο ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης της διαιτησίας των αθλημάτων.

4.3.2 Οικονομικά δεδομένα

Τα έσοδα των ομάδων του επαγγελματικού μπάσκετ και βόλεϊ προέρχονται από τις επιχορηγήσεις της ΓΓΑ, από τα εισιτήρια των αγώνων, από τις τηλεοπτικές μεταδόσεις και από τη χορηγία.

Οι επιχορηγήσεις που παρέχονται από τη ΓΓΑ στα τμήματα αμειβόμενων καλαθοσφαιριστών και πετοσφαιριστών διακρίνονται σε:

- α. Ετήσιες τακτικές επιχορηγήσεις που κατανέμονται ως εξής:
  - Σωματεία Α1 Εθνικής κατηγορίας Καλαθοσφαίρισης 40 εκατ. δρχ.
  - Σωματεία Α2 Εθνικής κατηγορίας Καλαθοσφαίρισης 20 εκατ. δρχ.
  - Σωματεία Α1 Εθνικής κατηγορίας Πετοσφαίρισης 25 εκατ. δρχ.

- Σωματεία Α2 Εθνικής κατηγορίας Πετοσφαίρισης 10 εκατ. δρχ.

β. Πρόσθετες επιχορηγήσεις με βάση το κριτήριο της διάκρισης στις Ευρωπαϊκές οργανώσεις:

- στα σωματεία που μετέχουν στην ημιτελική φάση επίσημης ευρωπαϊκής διοργάνωσης η ετήσια τακτική επιχορήγηση προσαυξάνεται κατά 50% και
- στα σωματεία που μετέχουν στην τελική φάση επίσημης ευρωπαϊκής διοργάνωσης η ετήσια τακτική επιχορήγηση διπλασιάζεται.

Το πρώτο επαγγελματικό πρωτάθλημα μπάσκετ οργανώθηκε κατά την αγωνιστική περίοδο 1991-1992. Στον Πίνακα 4.4 παρουσιάζονται τα εισιτήρια και οι εισπράξεις της Α1 Εθνικής κατηγορίας μπάσκετ για την περίοδο 1992-1993.

Η τάση του αριθμού των εισιτηρίων παρουσιάζεται αυξητική τα τελευταία χρόνια (1.272 εισιτήρια κατά μέσο όρο ανά αγώνα το 1992/1993 έναντι 1.059 το 1991/1992 και 789 το 1990-1991). Ο αριθμός όμως κινήθηκε σε συγκριτικά χαμηλά επίπεδα και μόνο πέντε ομάδες παρουσιάζουν τετραψήφιο μέσο όρο εισιτηρίων ανά αγώνα. Το σύνολο των εισιτηρίων ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της ΕΣΑΚ, η οποία είχε θέσει ως στόχο 300.000 εισιτήρια. Ερωτήματα γεννιούνται όμως για το πώς μπορεί να επιβιώσει μία ομάδα με μέσο όρο εισιτηρίων ανά αγώνα 165 (όπως συμβαίνει με την τελευταία ομάδα του Πίνακα 4.4). Φαίνεται ότι σημαντικό ρόλο στον πολύ μικρό αριθμό εισιτηρίων σε ορισμένες περιπτώσεις παίζει το γεγονός ότι σε ακτίνα λίγων χιλιομέτρων από την Αθήνα εδρεύουν 9 ομάδες.

Ακριβή στοιχεία για την πορεία των οικονομικών δεδομένων δεν υπάρχουν. Άλλωστε η οργάνωση των επαγγελματικών τμημάτων μπάσκετ και βόλεϊ έγινε αρκετά πρόσφατα (μετά την ισχύ του Ν. 1958/1991).

Ως προς τα τηλεοπτικά έσοδα υπολογίζεται ότι κάθε ομάδα της Α1 Εθνικής κατηγορίας μπάσκετ εισπράττει πάνω από 100 εκατ. δρχ. το χρόνο, ενώ παράλληλα οι μεγάλες ομάδες εξασφαλίζουν από τη χορηγία ποσά της τάξης των 100 - 120 εκατ. δρχ. και οι μικρότερες 50 - 70 εκατ. δρχ.

Όσον αφορά στις εισπράξεις των ομάδων Α2 Εθνικής κατηγορίας μπάσκετ, εκτός των επιχορηγήσεων που παίρνουν από τη ΓΓΑ είναι πολύ περιορισμένες, αφενός μεν γιατί η χορηγία κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει, αφετέρου γιατί δεν έχουν εξασφαλίσει μερίδιο από τα τηλεοπτικά έσοδα. Αντίστοιχη κατάσταση επικρατεί και στο βόλεϊ με κάποιες εξαιρέσεις που αφορούν τις μεγάλες ομάδες οι οποίες εξασφαλίζουν σημαντικά ποσά από τη χορηγία.

4.3.3 Απασχόληση

Οι αθλητές των ΤΑΚ ή ΤΑΠ δεν μπορούν να υπερβαίνουν τους 16, διακρίνονται σε αμειβόμενους αθλητές ελληνικής υπηκοότητας (μέχρι 10), αλλοδαπούς (1) ή ομογενείς, ή ελληνικής υπηκοότητας από πολιτογράφηση αθλητές (μέχρι 2) και ερασιτέχνες ελληνικής υπηκοότητας μέχρι 21 ετών (μέχρι 4).

Ο συνολικός αριθμός των αμειβόμενων καλαθοσφαιριστών και πετοσφαιριστών πλησιάζει τα 650 άτομα. Παράλληλα, για τις ανάγκες λειτουργίας των σωματείων αυτών απασχολούνται πάνω από 200 άτομα διάφορων ειδικοτήτων (προπονητές, διοικητικό προσωπικό κλπ.). Οι αμοιβές των απασχολούμενων αθλητών παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις, ενώ δεν υπάρχουν στοιχεία για το ύψος των αμοιβών των ξένων αθλητών που αγωνίστηκαν σε ελληνικές ομάδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4

Εισιτήρια και εισπράξεις της Α1 Εθνικής κατηγορίας μπάσκετ.

1992-1993

Ομάδες	Αγώνες	Εισιτήρια	Μέσος όρος	Εισπράξεις
Ολυμπιακός	19	94.345	4.965	198.285.185
ΠΑΟΚ	18	37.234	2.068	102.290.649
ΠΑΟ	19	35.697	1.870	72.223.149
Άρης	18	35.297	1.961	92.500.187
Απόλλωνας	16	19.644	1.228	24.753.055
Περιστερί	20	16.927	846	29.140.277

Πανιώνιος	18	15.472	860	37.113.519
ΑΕΚ	18	11.139	619	16.934.905
Ηρακλής	19	10.448	550	18.956.666
Λάρισα	16	8.541	534	12.446.296
Σπόρτιγκ	13	6.695	515	11.320.372
Δάφνη	16	6.156	384	10.394.906
Παγκράτι	16	4.252	265	8.075.925
Πειραιϊκός	13	2.151	165	3.932.871
Σύνολο	239	303.998	1.272	638.367.962

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

4.4 Χορηγία

Η ανάπτυξη της αγοράς της χορηγίας, σύμφωνα με διαθέσιμες πληροφορίες, είναι θεαματική τα τελευταία χρόνια. Για το 1992 υπολογίζεται ότι διατέθηκαν περισσότερα από 6 δις δρχ. για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των εξόδων για πολιτιστικά, αθλητικά ή άλλα γεγονότα με αντάλλαγμα άμεση ή έμμεση προβολή. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ο αριθμός των εταιρειών που ενεργοποιούνται σε χορηγικές δραστηριότητες στην Ελλάδα ξεπερνά τις 100 και διαρκώς αυξάνεται.

Στον αθλητισμό και κυρίως στα αθλήματα που συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά θεαματικότητας, όπως το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ, αλλά και άλλες αθλητικές διοργανώσεις στίβου που προσελκύουν μαζικά το κοινό, η χορηγία έχει βρει το προσφορότερο έδαφος για να αναπτυχθεί. Μόνο για τις φανέλες των αθλητών του ποδοσφαίρου και του μπάσκετ διατέθηκαν το 1992 πάνω από 1 δις δρχ. Για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης συνολικά το ποσό των χορηγιών έφτασε τα 6,5 δις δολ. (περίπου 1,3 τρις δρχ.) το 1991, από τα οποία το 70% απορρόφησε ο αθλητισμός.

Ο ρόλος των εταιρειών που ασχολούνται με τα χορηγία στον αθλητισμό είναι να αυξήσουν τους πόρους των ομάδων, μέσω της προσέλκυσης κεφαλαίων από τους χορηγούς ιδιωτικές επιχειρήσεις. Οι τελευταίες αποσκοπούν στην αύξηση της ανταποδοτικότητας που θα έχουν από τη χρηματοδότηση μιας

ομάδας, ενός αθλητικού γεγονότος ή μιας τηλεοπτικής μετάδοσης. Η χορηγία θεωρείται οικονομικότερη προσέγγιση του κοινού και με πιο άμεσα αποτελέσματα από την παραδοσιακή διαφημιστική εκστρατεία. Είναι μία αγορά σχετικά καινούργια για την Ελλάδα με κανόνες ακόμα ασαφείς, οι οποίοι δεν γίνονται και πάντα σεβαστοί.

Στον αθλητικό χώρο υπάρχουν 3 είδη χορηγίας. Οι χορηγίες των ομάδων που αφορούν χρηματοδότη με αντάλλαγμα τη χρήση του εταιρικού ονόματος από την ομάδα (στις φανέλες των αθλητών κλπ.), οι χορηγίες των αθλητικών διοργανώσεων, που αφορούν τη χρηματοδότηση αθλητικών συναντήσεων με ταυτόχρονη προώθηση των προϊόντων - χορηγών, και τηλεοπτικές μεταδόσεις, όπου πρόκειται για καθαρή διαφήμιση μάλλον παρά για χορηγία.

Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που διαφοροποιούνται, όπως η περίπτωση εταιρείας που χορηγεί 15 νέους αθλητές στίβου οι οποίοι λαμβάνουν ένα μηνιαίο επίδομα (150.000 δρχ.) και κάποια άλλα οφέλη (δέσμευση ότι θα προσληφθούν από την εταιρεία κλπ.) χωρίς να υπάρχει η ανταποδοτική δέσμευση της προβολής της εταιρείας ή των προϊόντων της.

Οι προϋποθέσεις χορηγίας αθλητικών σωματείων ορίζονται στο Ν. 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις».

Με απόφαση του Δ.Σ. των αθλητικών σωματείων που διατηρούν ΤΑΑ, μετά από έγκριση της Γενικής Συνέλευσης και δημοσίευση στο ημερήσιο τύπο, είναι δυνατή η ανάθεση με σύμβαση του συνόλου ή μέρους των δαπανών, οι οποίες απαιτούνται για την εν γένει λειτουργία και συντήρηση του ΤΑΑ, σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Η ανάθεση αυτή μπορεί να ανανεώνεται είτε με πρόβλεψη στην αρχική συμφωνία, είτε με νέα συμφωνία. Με τη σύμβαση αυτή καθορίζεται η χρονική διάρκειά της, οι ειδικότερες οικονομικές σχέσεις των συμβαλλόμενων και οι αμοιβαίες υποχρεώσεις. Η διοίκηση του Τμήματος παραμένει στο Δ.Σ. του σωματείου, εκτός αν έχει γίνει άλλη συμφωνία.

Οι μεγάλες ποδοσφαιρικές ομάδες πληρώνονται περίπου 100 εκατ. δρχ. ετησίως για την εμφάνιση με το σήμα της εταιρείας, ενώ για την επόμενη κατηγορία το σχετικό ποσό κυμαίνεται από 30-35 εκατ. δρχ. Για τις υπόλοιπες ομάδες της Α' Εθνικής το τίμημα της φανέλας κυμαίνεται από 10-20 εκατ. δρχ. Για τις ομάδες της Β' και Γ' Εθνικής τα ποσά είναι ακόμα χαμηλότερα και

εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις με τους τοπικούς παράγοντες, τη διάθεση των επιχειρηματιών να ενισχύσουν τις ομάδες κλπ.

Αντίστοιχα είναι τα ποσά και για το μπάσκετ (100-120 εκατ. δρχ. ετησίως για τις μεγάλες ομάδες, ενώ για τις μικρότερες 50-70 εκατ. δρχ.). Πρέπει να σημειωθεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο χορηγός αναλαμβάνει και τα βραβεία (bonus) των παιχτών ανάλογα με τις νίκες, αφού απ' αυτές εξαρτάται και η προβολή της εταιρείας.

Τα άλλα αθλήματα είναι οι φτωχοί συγγενείς, αφού περιπτώσεις όπως η ομάδα βόλεϊ μεγάλου σωματείου που κοστολόγησε τη φανέλα του για 70 εκατ. δρχ. είναι εξαιρέσεις, ενώ οι περισσότερες κινούνται στο επίπεδο του 1-2 εκατ. δρχ.

Σχετικά με τις αθλητικές διοργανώσεις, τα ποσά είναι αρκετά χαμηλότερα, 8-10 εκατ. δρχ. Οι διοργανώσεις αυτές αποτελούν ένα ευρύ φάσμα αθλημάτων από αγώνες αυτοκινήτου και μοτοσικλέτας μέχρι αγώνες στίβου.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ Τ.Α.Κ. ΣΕ Κ. Α.Ε.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

Τις διατάξεις:

1. Του άρθρου 5 του Ν. 1958/91 (ΦΕΚ 122 Α') «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις».
2. α) Του Α. Ν. 397/68 «περί επανασυστάσεως της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού».
β) Του άρθρου 24 παρ. 3 του εδαφίου Β' του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α') «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα».

γ) Του άρθρου 29 Α΄ του Ν. 1558/1985, που προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 και του άρθρου 1 παρ. 2 α του Ν. 2469/97 και το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος δεν προκαλείται δαπάνησε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

3. Του άρθρου 20 του Ν. 2339/1995 (ΦΕΚ 204 Α΄) «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών», όπως κωδικοποιήθηκε σε ενιαίο κείμενο με το Β. Δ. 174/1963 (ΦΕΚ 37 Α΄/30. 3. 1963) και προσαρμόστηκε προ το Κοινοτικό Δίκαιο με τα Π. Δ. 409/1986 (ΦΕΚ191 Α΄), 498/1987 (ΦΕΚ 236 Α΄) και όπως ισχύει σήμερα, και άλλες διατάξεις.

4. Την υπ΄ αριθμ. 703/32-10-96 εισήγηση της Ένωσης Σωματείων Αμειβομένων Καλαθοσφαιριστών (ΕΣΑΚ) για σύσταση Καλαθοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών.

5. Την υπ΄ αριθμ. 47968/9.10.96. (ΦΕΚ 937/14.10.96) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και των Υπουργών Πολιτισμού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Πολιτισμού Ανδρέα Αθ. Φούρα».

6. Την υπ. Αριθμ. 243/1997 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με πρόταση του Υφυπουργού Πολιτισμού αποφασίζουμε:

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΕΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Άρθρο 1

ΣΥΣΤΑΣΗ

α. Σκοπός της Κ. Α. Ε. που ιδρύεται είναι η δημιουργία, οργάνωση, διοίκηση επαγγελματικής αθλητικής ομάδας καλαθοσφαίρισης ανδρών, η οργάνωση επίσημων ή φιλικών αθλητικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα της ομάδας αυτής και η συμμετοχή τους σε κάθε είδους αγώνες, η οργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν στο άθλημα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τους ισχύοντες εκάστοτε κανονισμούς, τους σκοπούς και τις αποφάσεις της οικείας επαγγελματικής Ένωσης και της οικείας αθλητικής Ομοσπονδίας, καθώς και η εν γένει διαχείριση οποιωνδήποτε θεμάτων αφορούν στη δραστηριότητά της αυτή. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν. 1958/91).

α. Τα αθλητικά σωματεία που διατηρούν τμήματα αμειβομένων καλαθοσφαιριστών (ΤΑΚ και μετέχουν στο Πρωτάθλημα της ανώτατης κατηγορίας καλαθοσφαίρισης Ανδρών συνιστούν υποχρεωτικά Καλαθοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες (ΚΑΕ) κατά τις διατάξεις του Κ. Ν. 2190/20 «Περί

Ανωνύμων Εταιρειών» και της εν γένει εμπορικής νομοθεσίας, καθώς και τις διατάξεις του Ν. 1958/91 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις». (ΦΕΚ 122/Α/5. 8. 91), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

β. Η συνιστώμενη εταιρεία υποκαθίσταται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αθλητικού σωματείου από τη δραστηριότητα του ΤΑΚ, όπως ορίζεται ειδικότερα πιο κάτω. Κατά τα λοιπά δεν επηρεάζεται η υπόσταση και η λειτουργία του αθλητικού σωματείου το οποίο διατηρεί τα υπόλοιπα αθλητικά του τμήματα, συμπεριλαμβανομένων και των ερασιτεχνικών τμημάτων της καλαθοσφαίρισης, όπως είναι οι παίδες και οι έφηβοι.

γ. Για τη σύσταση της εταιρείας, απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης (Γ. Σ.) των μελών του σωματείου, η οποία λαμβάνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος. Με την παρουσία του ημίσεως τουλάχιστον των μελών του και την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση έλλειψη απαρτίας, η Γ. Σ. επαναλαμβάνεται μέσα σε οχτώ (8) ημέρες και αρκεί η παρουσία των δύο πέμπτων (2/5) των μελών του σωματείου. Αν και τότε δεν επιτευχθεί απαρτία, η Γ. Σ. επαναλαμβάνεται μέσα σε πέντε (5) ημέρες οπότε για την απαρτία αρκεί η παρουσία οσωνδήποτε μελών του σωματείου. Στην πιο πάνω απόφαση της Γ. Σ. εμπεριέχεται και εξουσιοδότηση στο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ. Σ.) του σωματείου να προχωρήσει στη διαδικασία ίδρυσης της εταιρείας, σύμφωνα με την ισχύουσα κάθε φορά υποχρεωτική για τη Γ. Σ. του σωματείου. Αν δεν καταστεί δυνατή η λήψη απόφασης για την σύσταση Κ. Α. Ε. μέσα στην προηγούμενη προθεσμία, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 παρ. α' εδάφια δεύτερο έως τέταρτο (Άρθρο 6 παρ. 4 Ν. 1958/91).

δ. Κάθε αθλητικό σωματείο, το Τ. Α. Κ. του οποίου αποκτά από τη δημοσίευση του παρόντος το δικαίωμα συμμετοχής στο Πρωτάθλημα της ανώτατης κατηγορίας καλαθοσφαίρισης Ανδρών, όπου επιτρέπεται η συμμετοχή μόνον Κ. Α. Ε., υποχρεούται, για τη διατήρηση και άσκηση του δικαιώματος αυτού, να συστήσει Κ. Α. Ε. έως την 31/7 του επομένου έτους από την επικύρωση του βαθμολογικού πίνακα της οικείας κατηγορίας.

Άρθρο 2

ΣΚΟΠΟΣ

β. Το καταστατικό της εταιρείας πρέπει να περιέχει με ποινή ακυρότητας ρητό όρο ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα το καταστατικό, τους κανονισμούς και τις αποφάσεις των υπερκείμενων αθλητικών αρχών και των λοιπών αρμόδιων αρχών ή οργάνων (Άρθρο 7. Παρ. 2 Ν. 1958/91).

Άρθρο 3

ΕΠΩΝΥΜΙΑ- ΕΔΡΑ - ΣΗΜΑ

α. Στην επωνυμία της εταιρείας αναφέρεται υποχρεωτικά ως πρώτο συνθετικό η επωνυμία του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου, καθώς και οι λέξεις «Καλαθοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία» (Κ. Α. Ε.) (Άρθρο 8 παρ. 1 Ν. 1958/91).

β. Η εταιρεία χρησιμοποιεί υποχρεωτικά ως σήμα της το έμβλημα του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου και τα διακριτικά γνωρίσματα εμφάνισής του για τους αγώνες της ομάδας της. Η εταιρεία έχει το δικαίωμα για την καθ' οιονδήποτε τρόπο χρήση του σήματος και διακριτικού τίτλου του σωματείου. Η χρήση αυτή δεν περιορίζει τα δικαιώματα του σωματείου στον τίτλο, στο έμβλημα, στο σήμα και στα διακριτικά εμφάνισης που εξακολουθούν να ανήκουν στο σωματείο και χρησιμοποιούνται ελεύθερα απ' αυτό σε όλα τα τμήματά του (Άρθρο 8 παρ. 2,3 Ν. 1958/91).

γ. Η έδρα της εταιρείας πρέπει να συμπίπτει κατά την ίδρυσή της με την έδρα του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου. Μεταγενέστερη μεταβολή της έδρας του σωματείου δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως μεταβολή της έδρας της εταιρείας (Άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1958/91).

Άρθρο 4

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

α. Το ύψος του ελαχίστου κεφαλαίου των Κ. Α. Ε. δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι κατώτερο του ποσού των εκατό εκατομμυρίων (100.000.000) δραχμών, ολοσχερώς καταβεβλημένου. Οι μετοχές στις οποίες διαιρείται το

μετοχικό κεφάλαιο των Κ. Α. Ε. είναι ονομαστικές και έχουν ίση αξία, η οποία ορίζεται στο καταστατικό της κάθε εταιρείας και η οποία δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερη του ποσού των πέντε χιλιάδων (5.000) δραχμών κατά μετοχή.

β. Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, με εξαίρεση το ποσοστό το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ. α του παρόντος, καλύπτεται με δημόσια εγγραφή, σύμφωνα με την κατωτέρω διαδικασία, χωρίς να απαιτείται άδεια της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και χωρίς την υποχρέωση εισαγωγής των μετόχων στο χρηματιστήριο. Η καταβολή της αξίας της μετοχής γίνεται αμέσως και ολοσχερώς σε μετρητά.

Γ. Για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου κατά τη σύσταση της εταιρείας έχουν, με την επιφύλαξη των περιορισμών που τίθενται στο επόμενο άρθρο, για την απόκτηση μετοχών, δικαίωμα προτίμησης τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή η ομάδα αυτών που αναφέρονται στη παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 1958/91, οι συμβάσεις των οποίων είναι σε ισχύ κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος και, εφόσον αυτά δεν υπάρχουν ή δεν το ασκήσουν, τα μέλη του ιδρυτικού της εταιρείας σωματείου.

δ. Το προσωρινό Δ. Σ. της Κ. Α. Ε., το οποίο ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. β του παρόντος, υποχρεούται όπως, μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την έγκριση του καταστατικού της, καλέσει με έγγραφη πρόσκληση το παραπάνω φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή την ομάδα αυτών, με το οποίο το ιδρυτικό σωματείο έχει καταρτίσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 3 του Ν. 1958/91 σύμβαση, προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης, που του παρέχεται κατά τα παραπάνω και που δικαιούται να το ασκήσει μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την περιέλευση σε αυτό του εγγράφου της πρόσκλησης, καταβάλλοντας ταυτόχρονα ολοσχερώς σε μετρητά την αξία των μετοχών τις οποίες επιθυμεί να αναλάβει καθένα από αυτά.

ε. Σε περίπτωση κατά την οποία το παραπάνω πρόσωπο δεν ασκήσει εν όλω ή εν μέρει το δικαίωμα προτίμησης, το προσωρινό Δ. Σ. της Κ. Α. Ε. υποχρεούται μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός, που αρχίζει από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας, να καλέσει με πρόσκληση τα μέλη του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου να ασκήσουν το δικαίωμά τους για το σύνολο ή το εναπομείναν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου σε ένα (1) μήνα από την δημοσίευση της πρόσκλησης, καταβάλλοντας ταυτόχρονα ολοσχερώς σε μετρητά

την αξία των μετοχών τις οποίες επιθυμεί να αναλάβει καθένα από αυτά. Η πρόσκληση δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες που εκδίδονται στην Αθήνα και, κατά την κρίση του προσωρινού Δ. Σ., έχουν ευρύτερη κυκλοφορία σε όλη τη Χώρα, οι οποίες επιλέγονται από τις εφημερίδες του άρθρου 3 του Ν. Δ. 3757/57, όπως ισχύει, και μία τοπική ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην περιοχή της έδρας του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου, εφόσον η έδρα του είναι εκτός του Νομού Αττικής. Σε περίπτωση υπεκάλυψης του μετοχικού κεφαλαίου από τα μέλη του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου, το κεφάλαιο διανέμεται στα μέλη που εγγράφησαν ανάλογα με το ποσό που κατέβαλε καθένα από αυτά.

στ. Εάν και τα μέλη του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου δεν ασκήσουν εν όλω ή εν μέρει το παραπάνω δικαίωμα προτίμησης, το προσωρινό Δ. Σ. της Κ. Α. Ε. υποχρεούται, μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός που αρχίζει από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας, να απευθυνθεί προς το κοινό για την κάλυψη με δημόσια εγγραφή του υπολειπόμενου μέρους του μετοχικού κεφαλαίου, με ταυτόχρονη καταβολή ολοσχερώς σε μετρητά της αξίας των μετοχών. Η προθεσμία για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου στην περίπτωση αυτή είναι ένας (1) μήνας από τη δημοσίευση, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. ε εδάφιο δεύτερο του παρόντος άρθρου, της σχετικής πρόσκλησης.

ζ. Εάν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, παραμείνει ακάλυπτο μέρος του μετοχικού κεφαλαίου, το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο υποχρεούται να το αναλάβει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, με ταυτόχρονη καταβολή της αξίας των μετοχών ολοσχερώς σε μετρητά. Η υποχρέωση ανάληψης από το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο του ακάλυπτου μέρους του μετοχικού κεφαλαίου ισχύει μόνο στην περίπτωση που δεν έχει καλυφθεί το ελάχιστο κεφάλαιο που προβλέπεται στην παρ. α του παρόντος άρθρου, διαφορετικά ακολουθεί, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από τη λήξη της αναφερόμενης στο τελευταίο εδάφιο της παρ. στ' μηνιαίας προθεσμίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ. Ν. 2190/20, η σύγκληση της Γ. Σ. των μετοχών της Κ. Α. Ε. για την τροποποίηση του περί μετοχικού κεφαλαίου άρθρου του καταστατικού της εταιρείας κατά την προσαρμογή αυτού στο ύψος του ποσού που πραγματικά καταβλήθηκε. Εάν το σωματείο δεν έχει συμβληθεί

κατά τη διαδικασία του άρθρου 3 του Ν. 1958/91, το πρώτο στάδιο της παραπάνω διαδικασίας παραλείπεται.

Σε περίπτωση κατά την οποία το προσωρινό Δ. Σ. της Κ. Α. Ε. δεν τηρήσει την πιο πάνω διαδικασία και τις προβλεπόμενες προθεσμίες, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 παρ. α εδάφια δεύτερο έως τέταρτο του παρόντος.

η. Οι μετοχές που αποκτώνται με την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης από το συνδεδεμένο με σύμβαση του άρθρου 3 Ν. 1958/91 φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα αυτών, καθώς και από τα μέλη του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου, είναι αμεταβίβαστες για μια τριετία.

Άρθρο 5

ΜΕΤΟΧΟΙ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

α. Μέτοχοι των εταιρειών μπορούν να είναι μόνο φυσικά πρόσωπα ελληνικής υπηκοότητας ή ομογενείς φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οργανισμοί ή εταιρείες στο κεφάλαιο των οποίων η ξένη συμμετοχή δεν υπερβαίνει το 25%. Με τα φυσικά πρόσωπα ελληνικής υπηκοότητας και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου εξομοιώνονται τα φυσικά πρόσωπα με υπηκοότητα κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής ζώνης Ελευθέρων συναλλαγών πλην της Ελβετίας και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών πλην της Ελβετίας και έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους σ' ένα από τα κράτη αυτά.

β. Απαγορεύεται και είναι απολύτως άκυρη η απόκτηση μετοχών Κ. Α. Ε. από αθλητές με ενεργό δράση, προπονητές, διαιτητές, παρατηρητές διαιτησίας του αθλήματος της καλαθοσφαίρισης, καθώς επίσης και από συζύγους των προσώπων αυτών και συγγενείς τους πρώτου βαθμού.

Απαγορεύεται και είναι απολύτως άκυρη η απόκτηση μετοχών Κ. Α. Ε. από άλλη Κ. Α. Ε., καθώς και από μετόχους άλλης Κ. Α. Ε., από το ιδρυτικό

αθλητικό σωματείο άλλης Κ. Α. Ε. ή από μέλη του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου άλλης Κ. Α. Ε.

γ. Απαγορεύεται η παροχή με το καταστατικό της Κ. Α. Ε. οποιουδήποτε προνομίου σε μετοχές της, πλην του προνομίου που προβλέπει το άρθρο 6 του παρόντος για τις αναφερόμενες σε αυτό μετοχές.

δ. Όλες οι νομικές πράξεις ή διαπραγματεύσεις των μετοχών μιας Κ. Α. Ε. που αφορούν στη μεταβίβαση των μετοχών της πρέπει να γνωστοποιούνται από την εταιρεία στην οικεία Επαγγελματική Ένωση μέσα σε ένα (1) μήνα από την υπογραφή τους.

(Άρθρο 11 Ν. 1958/91).

Άρθρο 6

ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ - ΠΑΓΙΟ ΜΕΡΙΣΜΑ

α. Η κατά το άρθρο 3 του παρόντος χρήση τη επωνυμίας και λοιπών διακριτικών γνωρισμάτων το ιδρυτικού αθλητικού σωματείου, ως στοιχείου της επωνυμίας της Κ. Α. Ε., θεωρείται αυτοδίκαιη με τη σύσταση της εταιρείας ως εισφορά σε είδος και αντιπροσωπεύει το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου αυτής. Η εισφορά αυτή τελεί υπό την προϋπόθεση ότι το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο διατηρεί σε λειτουργία και μετά τη σύσταση της Κ. Α. Ε. και άλλα αθλητικά τμήματα. Υπό την προϋπόθεση αυτή εκδίδονται στο όνομα του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου και παραδίδονται σε αυτό ονομαστικές μετοχές που αντιπροσωπεύουν το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας και οι οποίες είναι προνομιούχες κατά τα παρακάτω και αμεταβίβαστες.

β. Σε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας που θα προέλθει από την αύξηση αυτή θεωρείται ότι το καλύπτει αυτοδίκαια το ιδρυτικό της εταιρείας αθλητικό σωματείο, στο οποίο και παραδίδονται ονομαστικές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν το δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού της αύξησης του κεφαλαίου, ως αντάλλαγμα για την κατά την παρ. α εισφορά του. Η αξία των μετοχών που εκδίδονται κατά τα παραπάνω στο όνομα του σωματείου καταβάλλεται από τους εγγραφόμενους για την κάλυψη του κεφαλαίου της

αύξησης μετόχους, κατά το λόγο του αριθμού των αποκτώμενων από καθένα από αυτούς μετοχών ταυτόχρονα με την καταβολή της αξίας των μετοχών αυτών.

γ. Οι μετοχές που αποκτώνται κατά τα παραπάνω από το ιδρυτικό της εταιρείας αθλητικό σωματείο είναι προνομιούχες κατά την έννοια του άρθρου 13 του Ν. 1958/91.

Άρθρο 7

ΠΟΣΑ ΕΙΣΠΡΑΤΤΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΓΓΡΑΦΕΣ

Τα ποσά που εισπράττονται από την Κ. Α. Ε. για την μετεγγραφή αθλητών απαγορεύεται να διανεμηθούν με οποιονδήποτε τρόπο μεταξύ των μετόχων. Τα ποσά αυτά εγγράφονται σε ειδικό λογαριασμό και διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη δαπανών δημιουργίας ή βελτίωσης εγκαταστάσεων, απόκτησης νέων αθλητών και λειτουργίας της εταιρείας καθώς επίσης και για την εξόφληση οφειλών της εταιρείας προς τους εργαζόμενους ή προς τρίτους (άρθρο 14 παρ. 2 Ν. 1958/91).

Άρθρο 8

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ - ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

α. Δεν επιτρέπεται να είναι μέλη του Δ. Σ. της εταιρείας άτομα στο πρόσωπο των οποίων συντρέχει κώλυμα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 39 παρ. 5 του Ν. 1958/91, καθώς επίσης και πρόσωπα στα οποία έχει επιβληθεί τελεσίδικα και οιασδήποτε μορφής αθλητική ποινή δύο τουλάχιστον φορές μέσα σε δύο συνεχή έτη για οποιαδήποτε παράβαση του προαναφερόμενου νόμου ή της αθλητικής γενικά νομοθεσίας. Το κώλυμα αυτό ισχύει κάθε φορά για μια πλήρη τριετία από την επιβολή της δεύτερης ποινής. Σε περίπτωση ποινής έκπτωσης από το εταιρικό αξίωμα, το κώλυμα αρχίζει μετά την έκτιση της ποινής (Άρθρο 15 παρ. 2, 3 Ν. 1958/91).

β. Με το καταστατικό της εταιρείας ορίζεται προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε (5) τουλάχιστον μέλη και το οποίο έχει υποχρέωση ιδίως να μεριμνήσει για την τήρηση των διατυπώσεων που επιβάλλονται κατά την ίδρυση της εταιρείας, τη βεβαίωση καταβολής του

κεφαλαίου της και την προπαρασκευή για την άμεση σύγκληση της Γ.Σ. των μετόχων της προς εκλογή νέου Δ.Σ. μέσα σε χρονικό διάστημα τεσσάρων (4) μηνών από την έγκριση του καταστατικού της εταιρείας σε περίπτωση μερικής καταβολής του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου.

γ. Η εταιρική χρήση αρχίζει την 1^η Ιουλίου κάθε έτους και λήγει την 30η Ιουνίου του επομένου έτους. Ειδικά η πρώτη μετά τη σύσταση της εταιρείας χρήση λήγει την 30/6/ του μεθεπόμενου έτους από την ίδρυσή της, χωρίς να μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες (Άρθρο 16 παρ. 5 Ν. 1958/91).

Άρθρο 9

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

α. Κάθε Κ.Α.Ε. με την ίδρυση της υποκαθίσταται αυτοδίκαια και χωρίς οποιαδήποτε άλλη διατύπωση σε όλες τις ενοχικές υποχρεώσεις του ιδρυτικού αθλητικού σωματείου οι οποίες είχαν αναληφθεί από το Τ.Α.Κ. ή δημιουργήθηκαν από τη δραστηριότητα του και όπως προκύπτουν από τα επίσημα βιβλία αυτού, προς το δημόσιο, κάθε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και προς οποιονδήποτε τρίτο (Άρθρο 16 παρ. 1 Ν. 1958/91).

β. Εκκρεμείς δίκες οι οποίες αφορούν στις προαναφερόμενες ενοχικές υποχρεώσεις συνεχίζονται επ' ονόματι της εταιρείας, η οποία νομιμοποιείται παθητικά χωρίς να επέρχεται βίαιη διακοπή της δίκης (Άρθρο 1 Ν. 1958/91).

γ. Σε περίπτωση που το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας, όπως προσδιορίζονται στον ισολογισμό της, γίνει κατώτερο από το μισό (½) του μετοχικού κεφαλαίου της, το διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη λήξη της χρήσης που θα αποφασίσει τη λύση της εταιρείας ή την υιοθέτηση άλλου μέτρου.

Άρθρο 10

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Απαγορεύεται η εισφορά από το αθλητικό σωματείο της χρήσης των αθλητικών του εγκαταστάσεων στην εταιρεία ως εισφορά σε είδος στο μετοχικό της κεφάλαιο. Το ιδρυτικό της εταιρείας αθλητικό σωματείο υποχρεούται να παραχωρεί σε αυτή, στην περίπτωση που το ζητήσει τις αθλητικές του εγκαταστάσεις για την κάλυψη των αναγκών συμμετοχής της σε επίσημες ή φιλικές διοργανώσεις, καθώς και όλων των αγωνιστικών της αναγκών προπόνησης και προετοιμασίας των αθλητών της, έναντι ανταλλάγματος με ποσό ίσο προς το εκάστοτε ισχύον ποσοστό μισθώματος για τη χρήση των Εθνικών Γυμναστηρίων. Κατά τα λοιπά η χρήση και εκμετάλλευση των αθλητικών εγκαταστάσεων ανήκει στο ιδρυτικό αθλητικό σωματείο, με την επιφύλαξη του άρθρου 46 του Ν. 1958/91, όπως αυτός ισχύει, αναφορικά με τα δικαιώματα των διαφημίσεων.

Άρθρο 11

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ

Σε περίπτωση που ΚΑΕ υποβιβαστεί σε κατηγορία που δεν προβλέπεται η συμμετοχή ΚΑΕ, αυτή διαλύεται και τίθεται σε εκκαθάριση κατά τις ισχύουσες για τις Ανώνυμες Εταιρείες διατάξεις. Στην περίπτωση αυτή, καθώς και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση διάλυσης ΚΑΕ, η εργασιακή σχέση των καλαθοσφαιριστών με την εταιρεία ρυθμίζεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 50 του Ν. 1958/91.

Άρθρο 12

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Μετά την έναρξη της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος η επωνυμία του Ν.Π.Ι.Δ. Ένωση Σωματείων

Αμειβομένων Καλαθοσφαιριστών (ΕΣΑΚ) μετατρέπεται σε Ελληνικό Σύνδεσμο Ανωνύμων Καλαθοσφαιρικών Εταιρειών (ΕΣΑΚΕ).

Ο ΕΣΑΚΕ διατηρεί όλες τις αρμοδιότητες και υποχρεώσεις που προβλέπονται στον Ν. 1958/91 και στο Π.Δ. 61/92 όπως ισχύουν. Τακτικά μέλη του ΕΣΑΚΕ είναι όλες οι ΚΑΕ οι οποίες θα υποκαταστήσουν τα ΤΑΚ Α1 Εθνικής Κατηγορίας, πάρεδρα δε μέλη του όλα τα ΤΑΚ Α2 Εθνικής Κατηγορίας καθώς και οι ΚΑΕ που θα υποκαταστήσουν κατά τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 13

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

α. Τα κατά τη δημοσίευση του παρόντος σωματεία τα οποία διατηρούν Τ.Α.Κ. και οι ομάδες τους αγωνίζονται στην Α1 Εθνική Κατηγορία υποχρεούνται να συστήσουν Κ.Α.Ε. μέσα σε προθεσμία (15) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού, του Ν. 1958/91, του Κ.. 2190/1920 και της εν γένει ισχύουσα νομοθεσία. αν παρέλθει άπρακτη η πιο πάνω προθεσμία, υποβιβάζεται η παραπάνω ομάδα του σωματείου στην τελευταία θέση της αμέσως κατώτερης κατηγορίας καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου από την προκήρυξη αριθμού, εφόσον δεν συμπεριλαμβάνεται στις αγωνιστικά υποβιβαζόμενες. Τη θέση της στο πρωτάθλημα της επόμενης αγωνιστικής περιόδου της ανώτατης κατηγορίας καλαθοσφαίρισης καταλαμβάνει η πρώτη κατά σειρά βαθμολογίας ομάδα της αμέσως κατώτερης κατηγορίας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν συμπεριλαμβάνεται στις αγωνιστικά προβιβαζόμενες. Επιστροφή της κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. α του παρόντος άρθρου ομάδας στην κατηγορία από την οποία υποβιβάστηκε μπορεί να γίνει μόνο, εφόσον σε επόμενη αγωνιστική περίοδο καταλάβει μία από τις θέσει για τις οποίες προβλέπεται άνοδος στην εν λόγω κατηγορία και υπό την προϋπόθεση της σύστασης από αυτή Κ.Α.Ε. κατά τις διατάξεις του παρόντος.

β. Τα κατά τη δημοσίευση του παρόντος σωματεία τα οποία διατηρούν Τ.Α.Κ., οι ομάδες των οποίων αγωνίζονται στην Α2 Εθνική Κατηγορία, έχουν το δικαίωμα να συστήσουν Κ.Α.Ε., σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

γ. Κατά την αγωνιστική περίοδο 1998 - 1999 στο Πρωτάθλημα Α1 Εθνικής Κατηγορίας Καλαθοσφαίρισης ανδρών και εφόσον δεν έχει παρέλθει η

προθεσμία του άρθρου 13 παρ. α μετέχουν μόνον Κ.Α.Ε., εξαιρουμένων των Τ.Α.Κ. των σωματείων τα οποία προβιβάζονται στην κατηγορία αυτή από την Α2 και τα οποία υποχρεούνται να προβούν στην ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών ίδρυσης Κ.Α.Ε., σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 παρ. δ του παρόντος.

Στον Υφυπουργό Πολιτισμού αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΟΥΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Με τον όρο ερασιτεχνικός αθλητισμός εννοούμε την πρωτοβουλία ανάπτυξης αθλητικών δραστηριοτήτων χωρίς αμοιβή, παρά το γεγονός ότι πολλές φορές οι δραστηριότητες αυτές αναπτύσσονται και από επαγγελματίες εκπαιδευτές. Στην κατηγορία αυτή μπορεί να συγκαταλέγονται και σωματεία τα οποία πραγματοποιούν εισπράξεις από τους αγώνες, αλλά οι εισπράξεις αυτές να καλύπτουν τις δαπάνες που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία τους. επομένως εκείνα τα στοιχεία που προσδίδουν τον ερασιτεχνικό χαρακτήρα στα αθλητικά σωματεία είναι η μη κερδοσκοπία και η απασχόληση ερασιτεχνών αθλητών.

5.1 Ερασιτεχνικά σωματεία

Τα ερασιτεχνικά σωματεία στην Ελλάδα ανέρχονται σε 5.419. Τα σωματεία αυτά αναπτύσσουν από μία έως 13 αθλητικές δραστηριότητες και η περιφερειακή τους κατανομή παρουσιάζεται στον Πίνακα 5.1.

Η γεωγραφική κατανομή των ερασιτεχνικών σωματείων δεν είναι αντίστοιχη με την πληθυσμιακή κατανομή. Η ικανοποιητική κάλυψη από άποψη αριθμού και η χαμηλότερη αναλογία ατόμων ανά σωματείο στην πλειονότητα των Περιφερειών δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική εικόνα. Το μέγεθος των ερασιτεχνικών σωματείων και η ποικιλία των αθλητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν διαφέρει σημαντικά από Περιφέρεια σε Περιφέρεια.

Στον Πίνακα 5.2. παρουσιάζεται η κατανομή των αθλητικών δραστηριοτήτων των αθλητικών σωματείων.

Από την κατανομή των αθλητικών δραστηριοτήτων φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερασιτεχνικών σωματείων αναπτύσσει μία μόνο αθλητική δραστηριότητα ενώ το 50% περίπου των σωματείων περιλαμβάνει πάνω από μία δραστηριότητα και βρίσκεται στην Περιφέρεια Αττικής και στην Κεντρική Μακεδονία (όπου και τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθηνών και Θεσσαλονίκης).

Κυρίαρχη αθλητική δραστηριότητα είναι το ποδόσφαιρο, το οποίο εμφανίζεται σε 4.406 σωματεία (81% των σωματείων ή 62% των αναπτυσσόμενων δραστηριοτήτων). Ακολουθούν κατά σειρά το μπάσκετ σε 528 σωματεία (9,7 των σωματείων) και το βόλεϊ σε 139 σωματεία (2,6 των σωματείων). Πολύ περιορισμένος είναι ο αριθμός των σωματείων που ασχολούνται με αθλητικές δραστηριότητες όπως ορειβασία, χιονοδρομία, σκοποβολή, ξιφασκία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.

Περιφερειακή κατανομή ερασιτεχνικών αθλητικών σωματείων

Περιφέρεια	Αριθμός σωματείων	Πληθυσμός	Άτομα ανά σωματείο
Ανατ. Μακεδονία και Θράκη	452	574.311	1.271
Κεντρική Μακεδονία	1.098	1.729.581	1.575
Δυτική Μακεδονία	319	293.751	921
Ήπειρος	280	339.210	1.211
Θεσσαλία	533	731.230	1.372
Ιόνια Νησιά	140	191.003	1.364
Δυτική Ελλάδα	475	702.027	1.478
Στερεά Ελλάδα	450	578.876	1.286
Αττική	763	3.522.769	4.617
Πελοπόννησος	407	605.663	1.488
Βόρειο Αιγαίο	129	189.541	1.469
Νότιο Αιγαίο	122	262.522	2.152
Κρήτη	251	536.980	2.139
Σύνολο χώρας	5.419	10.256.464	1.893

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Από τη ΓΓΑ επιχορηγούνται 1.735 ερασιτεχνικά σωματεία διαφόρων αθλημάτων (στοιχεία 1992), τα ποδοσφαιρικά σωματεία (Δ' Εθνικής κατηγορίας και Α', Β' και Γ' Ερασιτεχνικής κατηγορίας) και τα σωματεία γυμναστικής και αθλημάτων στίβου.

Η Δ' Εθνική κατηγορία ποδοσφαίρου περιλαμβάνει 218 σωματεία, ενώ οι 3 ερασιτεχνικές κατηγορίες ποδοσφαίρου 3.415 σωματεία συνολικά. Τα σωματεία γυμναστικής είναι 81 και τα σωματεία στίβου 213.

Από τα σωματεία που επιχορηγούνται περίπου τα 100 χαρακτηρίζονται «μεγάλα», με ετήσιες επιχορηγήσεις από τη ΓΓΑ 5 εκατ. δρχ. και άνω, ενώ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2

Κατανομή αθλητικών δραστηριοτήτων

Αριθμός δραστηριοτήτων

Περιφέρειες	1	Αριθμός δραστηριοτήτων		Αθλητικές δραστηριότητες	Δραστηριότητες ανά σωματεία
		2-4	4+		
Ανατ. Μακεδονία και Θράκη	400	48	4	535	1,18
Κεντρική Μακεδονία	913	165	20	1.457	1,33
Δυτική Μακεδονία	289	29	1	359	1,13
Ηπειρος	248	30	2	337	1,20
Θεσσαλία	500	30	3	593	1,11
Ιόνια Νησιά	124	15	1	162	1,16
Δυτική Ελλάδα	392	74	9	631	1,33
Στερεά Ελλάδα	414	33	3	522	1,16
Αττική	508	225	30	1.302	1,71
Πελοπόννησος	340	59	8	530	1,30
Βόρειο Αιγαίο	90	31	8	210	1,63
Νότιο Αιγαίο	95	25	2	164	1,34
Κρήτη	220	26	5	312	1,24
Σύνολο χώρος	4.533	790	96	7.114	1,31

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

ενώ μερικά από αυτά έχουν ήδη οργανώσει Τμήματα αμειβομένων Καλαθοσφαιριστών (ΤΑΚ) ή / και Τμήματα Αμειβομένων Πετοσφαιριστών (ΤΑΠ), τα οποία όμως λειτουργούν ανεξάρτητα από τα ερασιτεχνικά σωματεία, έχουν οικονομική αυτοτέλεια και εντάσσονται στα επαγγελματικά αθλήματα. Τα υπόλοιπα χαρακτηρίζονται «μικρά».

Τα ποδοσφαιρικά σωματεία ανήκουν στις 51 περιφερειακές ενώσεις ποδοσφαίρου με τρίτοβάθμιο εποπτικό όργανο την ΕΠΟ. Τα σωματεία των λοιπών αθλημάτων εποπτεύονται από τις αντίστοιχες ομοσπονδίες, ο αριθμός των οποίων είναι 31.

5.2 Οικονομικά δεδομένα

5.2.1 Εισόδημα ερασιτεχνικών σωματείων - ομοσπονδιών

Το εισόδημα όλων των ερασιτεχνικών σωματείων εκτιμάται στα 11,6 δις δρχ. Στον Πίνακα 4.3. παρουσιάζεται το εισόδημα των σωματείων κατά πηγή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3

Πηγή	Εισόδημα ερασιτεχνικών σωματείων	
	Αξία σε εκατ. δρχ. 1992	%
Κρατική επιχορήγηση	5.246	45
Συνδρομές μελών	1.767	16
Εισπράξεις εισιτηρίων	365	3
Εισπράξεις από διαφημίσεις	40	-
Εισπράξεις από παραχώρηση αθλητικών εγκαταστάσεων	462	4
Άλλες πηγές εσόδων*	3.765	32
Σύνολο	11.645	100

* Περιλαμβάνονται έσοδα από λαχειοφόρους αγορές, φιλάθλους, δωρεές, διάφορες εκδηλώσεις.

Πηγή: Αποτελέσματα ερωτηματολογίων.

Από τον πίνα αυτό φαίνεται ότι το 45% του εισοδήματος των ερασιτεχνικών σωματείων προέρχεται από κρατικές επιχορηγήσεις. Το υπόλοιπο 55% προέρχεται από άλλες πηγές κυρίως από συνδρομές των μελών, δωρεές και διάφορες εκδηλώσεις.

Το αντίστοιχο εισόδημα των ομοσπονδιών πλησιάζει τα 9 δις δρχ. Το 93% του συνολικού εισοδήματος κατά μέσο όρο προέρχεται από κρατικές επιχορηγήσεις. Πολύ περιορισμένες είναι οι εισροές από συνδρομές μελών, αγώνων και διαφημίσεις.

5.2.2 Δαπάνες ερασιτεχνικών σωματείων - ομοσπονδιών

Οι δαπάνες των ερασιτεχνικών σωματείων στην Ελλάδα εκτιμάται ότι είναι της τάξεως των 19,6 δις δρχ. (στοιχεία 1992). Η διάρθρωση των δαπανών αυτών κατά είδος παρουσιάζεται στον Πίνακα 5.4.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4

Δαπάνες ερασιτεχνικών σωματείων κατά είδος, 1992

Είδος δαπάνης	Ποσό	(Σε εκατ. δρχ.) (%)
Οδοιπορικά	3.752	22
Διοικητικές δαπάνες	4.293	25
Μεταγραφές	1.474	9
Χρήση και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων	1.995	12
Λοιπές δαπάνες*	5.399	32
Σύνολο	16.913	100

* Ενοίκια, εξοπλισμός, ένδυση κλπ.

Πηγή: Αποτελέσματα ερωτηματολογίων.

Οι κυριότερες δαπάνες των ερασιτεχνικών σωματείων αφορούν διοικητικές δαπάνες (25%), οδοιπορικά αθλητών (22%) και δαπάνες χρήσης και συντήρησης αθλητικών εγκαταστάσεων.

Οι δαπάνες των ομοσπονδιών ανέρχονται στα 11,5 δις δρχ. Οι κυριότερες δαπάνες αφορούν αμοιβές προπονητών (31,3%), δαπάνες για αθλητικές διοργανώσεις στο εσωτερικό και το εξωτερικό (30% περίπου), αμοιβές διοικητικού προσωπικού και οδοιπορικά (Πίνακας 5.5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.5

Ποσοστιαία σύνθεση δαπανών ομοσπονδιών κατά είδος, 1992

Είδος δαπάνης	Ποσοστό (%)
Οδοιπορικά	8,7

Αμοιβές προπονητών	31,3
Αμοιβές διοικητικού προσωπικού	8,8
Αμοιβές λοιπού προσωπικού	0,5
Αθλητικό υλικό	1,4
Συντήρηση εγκαταστάσεων	0,1
Αθλητικές διοργανώσεις εσωτερικού	16,8
Αθλητικές διοργανώσεις εξωτερικού	8,1
Μεγάλες διοργανώσεις	6,1
Δαπάνες ανάπτυξης	2,6
Λοιπές δαπάνες	15,7
	<u>100,0</u>
Σύνολο δαπανών	11,5 δις δρχ.

Πηγή: Αποτελέσματα ερωτηματολογίων.

5.2.3 Κρατικές επιχορηγήσεις αθλητικών σωματείων

5.2.3.1 Κριτήρια επιχορηγήσεων

Σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες λειτουργεί ένα σύστημα επιχορηγήσεων των αθλητικών ομοσπονδιών. Το σύστημα αυτό ποικίλλει από χώρα σε χώρα ανάλογα με την πηγή χρηματοδότησης, τα κριτήρια χρηματοδότησης και το βαθμό ελέγχου που ασκούν στις ομοσπονδίες οι φορείς που τις χρηματοδοτούν. Οι επιχορηγήσεις που παίρνουν οι ομοσπονδίες προέρχονται από το κράτος ή από τις περιφερειακές κρατικές υπηρεσίες (κοινότητες - περιφέρειες) ή από τα έσοδα των διαφόρων μορφών οργάνωσης τυχερών παιχνιδιών (προγνωστικά αγώνων ποδοσφαίρου, ιπποδρομικά στοιχήματα, λαχεία).

Στην Ελλάδα οι επιχορηγήσεις των σωματείων στηρίζονται στη θέσπιση κριτηρίων, από τη δραχμοποίηση των οποίων εξαρτάται κάθε φορά το ύψος ποσού με το οποίο επιχορηγείται κάθε σωματείο.

Κάθε έτος συγκεντρώνονται από τις ομοσπονδίες τα στοιχεία βάσει των οποίων καθορίζεται το ύψος της ετήσιας επιχορήγησης και τα οποία αφορούν:

- Την αγωνιστική δραστηριότητα των σωματείων ανάλογα με τη θέση που οι ομοσπονδίες τα κατέταξαν ή την κατηγορία στην οποία αγωνίζονται και
- Το συνολικό αριθμό των αθλητών που έχουν τα σωματεία, καθώς επίσης και το συνολικό αριθμό νέων αθλητών και αθλητών που ενεγράφησαν κατά το συγκεκριμένο έτος.

Η συνολική επιχορήγηση κάθε σωματείο διαμορφώνεται από το άθροισμα της τακτικής και της πρόσθετης επιχορήγησης.

Ειδικότερα, η τακτική επιχορήγηση περιλαμβάνει:

- Κριτήριο αγωνιστικής δραστηριότητας των σωματείων: τα ποσά χορηγούνται με βάση την αγωνιστική δραστηριότητα των σωματείων.
- Συμμετοχή αθλητών σε πρωταθλήματα: 3.000 δρχ. ανά αθλητή που συμμετέχει σε πρωτάθλημα.
- Πριμ δραστηριότητας: προσαύξηση των ποσών που έχουν διαμορφωθεί από τα προηγούμενα κριτήρια κλιμακούμενο ως εξής:

Από	Επιχορήγηση 1992	
	Έως	Πριμ (%)
0	999.999	30
1.000.000	1.999.999	30
2.000.000	2.999.999	35
3.000.000	3.999.999	40
4.000.000	4.999.999	45
5.000.000	5.999.999	50
6.000.000	7.999.999	60
38.000.000	10.999.999	70
11.000.000	12.999.999	80
13.000.000	99.999.999	90

Επιχορήγηση 1991		
Από	Έως	Πριμ
0	2.000.000	20
2.000.000	3.000.000	30
3.000.000	5.000.000	37
5.000.000	7.000.000	45
7.000.000	9.000.000	53
9.000.000	11.000.000	60
11.000.000	16.000.000	68
16.000.000	και άνω	75

Η πρόσθετη επιχορήγηση περιλαμβάνει τη συμμετοχή της ΓΓΑ στα έξοδα των ερασιτεχνικών σωματείων που λαμβάνουν μέρος σε Πανευρωπαϊκούς Αγώνες, Παγκόσμια Πρωταθλήματα και Ολυμπιακούς Αγώνες, και ειδικότερα στις τελικές φάσεις, όπου προβλέπεται να καλύπτει όλα τα σχετικά με τη συμμετοχή έξοδα.

Για το 1992 δόθηκε έμφαση στο πρώτο κριτήριο και ειδικότερα ενισχύθηκαν σημαντικά τα σωματεία των Εθνικών Κατηγοριών και τα σωματεία που έχουν έντονη αγωνιστική παρουσία, τότε στον ελληνικό όσο και στο διεθνή χώρο, και ουσιαστική συμμετοχή των αθλητών τους στη συγκρότηση των Εθνικών Ομάδων όλων των αθλημάτων. Με αυτό τον τρόπο αναμένεται να γίνει αισθητή η βελτίωση της επιχορήγησής σε σωματεία που καλλιεργούν αθλητισμό υψηλού επιπέδου.

Η επιλογή αυτή κινείται επίσης στην κατεύθυνση να ευθυγραμμιστούν οι επιχορηγήσεις των αθλητικών σωματείων με την προσολυμπιακή προετοιμασία της χώρας μας και να ενισχυθούν περισσότερο τα σωματεία που είναι δυνατόν να βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση, όσο δηλαδή έχουν αθλητική ανάπτυξη αλλά και υψηλές επιδόσεις. Παράλληλα η οριζόντια ανάπτυξη του αθλητισμού, που στην ουσία αποτελεί μια μορφή μαζικοποίησης του αγωνιστικού αθλητισμού, δεν αγνοείται γιατί οι επιχορηγήσεις των μικρών σωματείων αυξάνονται μέσω του τρίτου κριτηρίου της προσαύξησης της επιχορήγησης.

Με τον παραπάνω τρόπο χρηματοδότησης αναμένεται να αναβαθμιστούν όλα τα Εθνικά Πρωταθλήματα μέσω της οικονομικής ενδυνάμωσης των μικρών

και κυρίως των επαρχιακών σωματείων που μετέχουν σε αυτά, ενώ τα κριτήρια που καθιερώνονται αποσκοπούν στην επιβράβευση της ποιοτικής δομής του αθλητισμού.

5.2.3.2 Επιχορηγήσεις αθλητικών σωματείων από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού

Με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια η Γενική Γραμματεία κατανέμει επιχορηγήσεις σε ποδοσφαιρικά σωματεία και σε σωματεία λοιπών αθλημάτων. Οι επιχορηγήσεις ποδοσφαιρικών σωματείων αφορούν τα ποδοσφαιρικά σωματεία Α', Β' και Γ' Ερασιτεχνικής κατηγορίας, τα ποδοσφαιρικά σωματεία Δ' Εθνικής κατηγορίας (ή Εθνικής ερασιτεχνικής κατηγορίας), ενώ πριν από το 1987 και τα σωματεία Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας.

Από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού ορίζεται το ποσό της χρηματοδότησης κάθε σωματείου ανάλογα με την κατηγορία στην οποία έχει καταταγεί. Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού κρατά επίσης ένα αποθεματικό, το οποίο αποτελεί ένα πολύ μικρό ποσοστό (1-2%) των συνολικών επιχορηγήσεων, για να καλύπτονται με αυτό οι υποχρεώσεις ενίσχυσης των συλλόγων όπως:

- αποστολή προπονητών στο εξωτερικό για απόκτηση εμπειρίας σε ειδικά θέματα,
- ειδικές κοινωνικές παροχές σε αθλητές,
- δαπάνες για νεοϊδρυόμενους συλλόγους,
- δαπάνες για τη διοργάνωση αγώνων συλλόγων,
- δαπάνες για συμμετοχή των συλλόγων σε έκτακτες διοργανώσεις δευτεροβάθμιων οργάνων,
- δαπάνες για συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα.

Για τα υπόλοιπα αθλήματα η κατανομή γίνεται με βάση τα κριτήρια αγωνιστικής δραστηριότητας, τη συμμετοχή των αθλητών και το πριμ αθλητικής δραστηριότητας.

Οι επιχορηγήσεις που δόθηκαν στα σωματεία από την Γενική Γραμματεία αθλητισμού στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας παρουσιάζονται στον Πίνακα 5.6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6.
Επιχορηγήσεις αθλητικών σωματείων*
από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού 1983-1992

(Σε χιλ. δρχ.)

Έτη	Επιχορηγήσεις ερασιτεχνικών σωματείων	Ετήσια μεταβολή (%)	Επιχορηγήσεις σωματείων **	Ετήσια μεταβολή (%)
1983	450.750	-	581.467	-
1984	709.594	57,4	862.215	48,3
1985	901.050	27,0	1.178.376	36,7
1986	960.000	6,5	1.300.000	10,3
1987	1.236.410	28,8	1.800.000	38,5
1988	1.800.000	45,6	1.800.000	0,0
1989	1.894.900	5,3	1.894.900	5,3
1990	2.600.000	37,2	2.600.000	37,2
1991	3.463.600	33,2	4.500.000	73,1
1992	3.846.285	11,0	5.100.000	13,3
Μεταβολή (%) 1983-92		753,3		777,1
Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής 1983-92		26,9		27,3

* Δεν περιλαμβάνονται τα σωματεία του ΣΕΓΑΣ.

** Περιλαμβάνονται:

- 1983-1987 τα ποδοσφαιρικά σωματεία Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας.
- έως το 1987 τα σωματεία Εθνικής ερασιτεχνικής κατηγορίας και ως το 1991-1992 τα ποδοσφαιρικά σωματεία Δ' Εθνικής κατηγορίας.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας παρατηρείται σημαντική αύξηση των επιχορηγήσεων των ερασιτεχνικών σωματείων, 753%, με αντίστοιχη περίπου αύξηση των συνολικών επιχορηγήσεων, 777%, όταν συμπεριληφθούν και οι επιχορηγήσεις των σωματείων Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας ή Δ' Εθνικής

κατηγορίας. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των επιχορηγήσεων των ερασιτεχνικών σωματείων ήταν 26,9%, ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός αύξησης των συνολικών επιχορηγήσεων ήταν 27,3% . Η ετήσια αύξηση παρουσιάζει σημαντικές αυξομειώσεις από χρόνο σε χρόνο.

Στον Πίνακα 5.7 παρουσιάζονται οι επιχορηγήσεις των σωματείων ποδοσφαίρου ανάλογα με την κατάταξή τους στις ερασιτεχνικές κατηγορίες και λοιπών αθλημάτων ανάλογα με τα κριτήρια χρηματοδότησης και εάν ευρίσκονται εντός ή εκτός Αττικής, για την τελευταία τριετία (1990-1992).

Τα ποδοσφαιρικά σωματεία αντλούν το 46-47% των συνολικών επιχορηγήσεων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα μη ποδοσφαιρικά σωματεία είναι περίπου 52%.

Οι τρεις ερασιτεχνικές κατηγορίες του ποδοσφαίρου μοιράζονται με την Δ΄ Εθνική κατηγορία τις επιχορηγήσεις των συλλόγων ποδοσφαίρου. Ένα πολύ μικρό ποσό διατίθεται για το γυναικείο πρωτάθλημα, στο οποίο συμμετέχουν λιγότερα από 20 σωματεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7

Επιχορηγήσεις σωματείων (ποδοσφαίρου και λοιπών αθλημάτων) 1990-1992

	1990	1991	1993
			(Σε χιλ. δρχ.)
Επιχορηγήσεις συλλόγων ποδοσφαίρου			
Α΄ Ερασιτεχνική	287.700	331.100	361.600
Β΄ Ερασιτεχνική	356.750	439.500	485.800
Γ΄ Ερασιτεχνική	253.400	285.500	336.900
Σύνολο ερασιτεχνών	897.850	1.056.100	1.184.300
Γυναικείο Πανελλήνιο	-	7.600	4.000
Πρωτάθλημα			
Δ΄ Εθνική *	-	1.044.000	1.160.000
Σύνολο ποδοσφαίρου	897.850	2.107.700	2.348.300
Επιχορηγήσεις συλλόγων λοιπών αθλημάτων			
Σύνολο	1.662.160	2.341.275	2.657.985
Αθλητική δραστηριότητα	939.640	1.438.340	1.568.180

Κριτήρια Β΄	268.880	286.870	294.035
Πριμ δραστηριότητας	453.640	616.065	795.770
Επιχορηγήσεις συλλόγων	645.460	909.895	954.075
Αττικής			
Επιχορηγήσεις συλλόγων εκτός Αττικής	1.016.700	1.431.380	1.703.910
Αποθεματικό για χρήση	39.790	51.025	93.715
Γενικό Σύνολο	2,600.000		5.100.000

* Υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε 1.100 εκατ. δρχ. η επιχορήγηση της Δ΄ Εθνικής κατηγορίας.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Το σύνολο των αθλητικών σωματείων των ερασιτεχνικών κατηγοριών ποδοσφαίρου το 1992 ανέρχεται σε 3.415, 904, 1.388 και 1.123 αντίστοιχα για την Α, Β΄ και Γ΄ ερασιτεχνική κατηγορία. Το κάθε σωματείο επιχορηγείται με βάση την κατάταξή του στις ερασιτεχνικές κατηγορίες. Το επίπεδο των επιχορηγήσεων που αντιστοιχούν σε κάθε ερασιτεχνική κατηγορία, όπως διαμορφώθηκαν κατά την τελευταία τριετία, παρουσιάζεται παρακάτω:

Κατηγορία	1990	1991	1992
Δ΄ Εθνική	-	4.500	5.000
Α΄ Ερασιτεχνική	300	400	400
Β΄ Ερασιτεχνική	250	300	350
Γ΄ Ερασιτεχνική	200	250	300
Γυναικείο	-	400	500
Πρωτάθλημα			

Από τις επιχορηγήσεις των λοιπών αθλημάτων ποσοστό περίπου 60% αφορά το κριτήριο της αγωνιστικής δραστηριότητας των συλλόγων, 11-12% τη συμμετοχή των αθλητών και 26-30% το πριμ δραστηριότητας. Η αντίστοιχη κατανομή μεταξύ συλλόγων που βρίσκονται στην Αττική ή εκτός Αττικής είναι 35-38% έναντι 62-65%.

Στον Πίνακα 5.8. παρουσιάζονται οι επιχορηγήσεις των ερασιτεχνικών ποδοσφαιρικών σωματείων από το 1983-1992. Κατά την τελευταία δεκαετία οι επιχορηγήσεις των ερασιτεχνικών κατηγοριών αυξήθηκαν κατά 510%, με μέσο

ετήσιο ρυθμό αύξησης 22%. Οι επιχορηγήσεις προς αυτή την κατηγορία των σωματείων φαίνεται να αυξάνονται με χαμηλότερους ρυθμούς από το σύνολο των επιχορηγήσεων.

Μια εικόνα για την κατανομή τω επιχορηγήσεων κατά είδος αθλήματος προκύπτει από τα στοιχεία για τις επιχορηγήσεις με βάση το κριτήριο της αγωνιστικής δραστηριότητας, με το οποίο κατανέμεται και το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχορηγήσεων. Οι επιχορηγήσεις αυτές από το 1985-1992 στον Πίνακα 5.9.

Περισσότερο από τα 3/4 των επιχορηγήσεων αντλούν το ποδόσφαιρο, η καλαθοσφαίριση και η πετοσφαίριση που συγκεντρώνουν και την πλειοψηφία των αθλητών (περίπου το 74% του συνολικού αριθμού για το 1992). Από τις επιχορηγήσεις αυτές το 55-60% κατευθύνεται στο ποδόσφαιρο. Από το 1989 και 1990 διαμορφώθηκαν γύρω στο 20% των συνολικών επιχορηγήσεων.

Η χειροσφαίριση και το πόλο ακολουθούν στην κατάταξη με αντίστοιχα ποσοστά 4,6% και 3,2%. Ποσοστό πάνω από 1% έχουν η ποδηλασία, η πάλη, η κολύμβηση, η ιστιοπλοΐα, η επιτραπέζια αντισφαίριση και το σκάκι. Τα υπόλοιπα αθλήματα φαίνεται να υστερούν και οι επιχορηγήσεις κυμαίνονται από 1-7 εκατ. δρχ. ετησίως.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.8

Επιχορηγήσεις ποδοσφαιρικών ερασιτεχνικών σωματείων
κατά κατηγορία (1983-1992)

Έτη	Επιχορηγήσεις			Σύνολο	Ετήσια μεταβολή (%)
	A'	B'	Γ'		
	Ερασιτεχνική	Ερασιτεχνική	Ερασιτεχνική		
1983	73.500	68.950	51.600	194.050	-
1984	86.040	81.440	75.870	243.350	25,4
1985	127.660	121.000	108.450	357.110	46,7
1986	122.050	130.240	116.550	368.840	3,3
1987	142.500	165.100	143.000	450.600	22,2
1988	196.000	234.180	225.920	656.100	45,6
1989	239.750	291.720	268.660	800.130	22,0

(Σε χιλ. δρχ.)

1990	287.700	356.750	253.400	897.850	12.2
1991	331.100	439.500	285.500	1.056.100	17,6
1992	361.600	485.800	236.900	1.184.300	12.1
Μεταβολή (%) 1983-92					510.3
Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής 1983-92					22,26

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.9

Επιχορηγήσεις από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού κατ' άθλημα
(μόνο κριτήριο αθλητικής δραστηριότητας), 1985-1992

Αθλήματα	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	(Σε χιλ. δρχ.)	
								1992	1992 (%)
1. Ποδόσφαιρο	357.11	357.11	450.60	656.10	800.00	898.05	2.107.7	2.348.30	59.96
	0	0	0	0	0	0	00	0	
2. Καλαθοσφαίριση	79.980	89.970	124.60	176.86	400.00	325.38	486.540	439.400	11.22
			0	0	0	0			
3. Πετοσφαίριση	57.580	72.780	90.980	148.90	260.00	185.59	296.980	263.500	6.73
				0	0	0			
4. Ποδηλασία	6.840	6.510	7.410	13.510	20.000	17.340	14.460	40.650	1.04
5. Άρση βαρών	6.710	4.280	7.190	12.250	25.000	14.000	26.620	38.210	0,98
6. Πάλη	13.130	11.180	14.600	19.500	50.000	27.100	38.040	46.770	1.19
7. Πυγμαχία	5.310	3.900	5.810	8.950	12.000	12.350	18.450	31.200	0.80
8. Κολύμβηση	16.200	23.760	32.170	60.600	100.00	43.650	55.030	70.250	1.79
					0				
9. Ιστιοπλοΐα	5.220	7.200	9.450	19.500	30.000	29.000	54.810	56.150	1.43
10. Ορειβασία	3.030	2.790	3.100	4.050	6.000	4.190	6.040	6.560	0.17
11. Σκοποβολή	2.310	2.460	2.880	5.310	7.000	6.840	18.790	26.670	0.68
12. Επιτραπέζια αντισφαίριση	7.420	8.150	15.440	25.790	35.000	29.330	41.590	51.670	1.32
13. Αντισφαίριση	2.870	3.820	4.080	8.989	12.000	7.880	13.900	17.850	0.46
14. Σκάκι	5.400	6.610	9.940	18.860	20.000	28.190	39.730	48.490	1.24
15. Χειροσφαίριση	17.030	21.960	2.700	50.200	65.000	99.270	135.420	178.380	4.55
16. Κωπηλασία	3.690	3.520	5.040	10.300	20.000	13.200	17.500	33.200	0.85
17. Κανόε Καγιάκ	-	-	-	-	-	-	4.800	3.900	0.10
18. Θαλάσσιο σκι	850	1.000	1.080	1.230	2.000	1.540	3.000	3.700	0.09
19. Χιονοδρομία	6.580	4.630	6.260	8.570	12.000	9.450	13.260	13.500	0,34
20. Ξιφασκία	990	820	1.270	1.870	3.000	2.500	5.550	6.600	0.17
21. Τζούντο	-	-	-	10.250	12.000	11.950	16.750	14.030	0.36
22. Υποβρύχια δραστηριότητα	360	720	1.070	1.660	2.000	2.480	3.180	4.680	0,12
23. Μπριτζ	60	420	560	980	1.200	1.200	1.760	2.690	0.07

24. Γκολφ	-	100	200	400	600	210	320	640	0.02
25. Take Kwon - Do	-	-	-	-	-	9.000	16.900	19.480	0.50
26. Πόλο	-	-	-	-	-	55.950	92.510	123.330	3.15
27. Καταδύσεις	-	-	-	-	-	2.050	4.200	3.950	0.10
28. Καλλιτεχνικό πατινάζ	-	-	-	-	-	-	1.400	2.200	0.06
29. Speed Skating	-	-	-	-	-	-	2.440	3.090	0.08
30. Συγχρονική Κολύμβηση	-	-	-	-	-	-	7.700	6.700	0.17
31. Χόκευ επί πάγου	-	-	-	-	-	-	980	1.620	0.04
32. Μπόουλινγκ	-	-	-	-	-	-	-	1.320	0.03
33. Καράτε	-	-	-	-	-	-	-	7.800	0.20
Σύνολο	598.690	646.22	820.74	1.264.	1.894.	1.837.	3.546.0	3.916.48	100.00
		0	0	620	800	690	40	0	

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Πολλά από αυτά έχουν μόλις την τελευταία τριετία χρηματοδοτηθεί για πρώτη φορά. Αν ληφθεί υπόψη και η χρηματοδότηση από τον ΟΠΑΠ η κατάσταση βελτιώνεται σε μερικές ομοσπονδίες, όχι σημαντικά όμως, ώστε να ανατραπεί η κυρίαρχη εικόνα.

Οι επιχορηγήσεις των μη ποδοσφαιρικών σωματείων αυξήθηκαν την τελευταία τριετία κατά 60% περίπου. Από την περιφερειακή κατανομή τους (Πίνακς5.10) φαίνεται ότι η Αττική και η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, όπου βρίσκονται τα δύο αστικά κέντρα αντλούν το 60% περίπου των συνολικών επιχορηγήσεων. Η κατανομή φαίνεται να ευνοεί τις περιφέρειες αυτές που, μολονότι συγκεντρώνουν το 44% των επιχορηγούμενων σωματείων (από το σύνολο των 1.733 το 1992, 556 η αττική και 207 η Κεντρ. Μακεδονία), αντλούν πολύ περισσότερες επιχορηγήσεις.

Η περιφερειακή των επιχορηγήσεων για το 1992,η οποία αφορά όλα τα ερασιτεχνικά σωματεία, ποδοσφαιρικά (μέσω ποδοσφαιρικών ενώσεων) και μη ποδοσφαιρικά (Πίνακας 5.11), διαφοροποιείται δείχνοντας κάπως βελτιωμένη την εικόνα των υπόλοιπων περιφερειών σε σχέση με την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία, οι οποίες απορροφούν πλέον επιχορηγήσεις που ξεπερνούν το 50% των συνολικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.10

Επιχορηγήσεις ερασιτεχνικών σωματείων * κατά περιφέρεια, 1990-1992

(Σε χιλ. δρχ.)

Περιφέρειες	Απόλυτα μεγέθη			Ποσοστιαία σύνθεση (%)		
	1990	1991	1992	1990	1991	1992
I. Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	80.855	124.095	138.860	4,86	5,30	5,22
II. Κεντρική Μακεδονία	402.340	569.150	619.420	24,21	24,31	23,30
III. Δυτική Μακεδονία	36.770	56.075	74.585	2,21	2,40	2,81
IV. Ήπειρος	43.140	57.765	68.590	2,60	2,47	2,58
V. Θεσσαλία	61.835	91.440	116.030	3,72	3,91	4,37
VI. Ιόνια Νησιά	18.680	26.595	36.915	1,20	1,14	1,39
VII. Δυτική Ελλάδα	106.875	148.205	179.825	6,43	6,33	6,77
VIII. Στερεά Ελλάδα	47.390	69.210	96.815	2,85	2,96	3,64
IX. Αττική	646.255	909.895	954.075	38,88	38,86	35,89
X. Πελοπόννησος	92.065	114.705	128.470	5,54	4,90	4,83
XI. Βόρειο Αιγαίο	43.285	61.265	85.455	2,60	2,62	3,22
XII. Νότιο Αιγαίο	22.020	36.425	46.995	1,32	1,56	1,77
XIII. Κρήτη Ακατανέμητα	51.330 9.310	76.450	11.950	3,09 0,56	3,27	4,21
Σύνολο	1.662.150	2.341.375	2.657.985	100,00	100,00	100,00

* Δεν περιλαμβάνονται σωματεία που χρηματοδοτούνται από το ΣΕΓΓΑΣ.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.11

Επιχορηγήσεις σωματείων κατά περιφέρεια

(Λοιπά αθλήματα - Ποδοσφαιρικές ενώσεις) *, 1992

(Σε χιλ. δρχ.)

Περιφέρειες	Απόλυτα μεγέθη			Ποσοστιαία σύνθεση (%)		
	Λοιπά Αθλήματα	Ποδοσφ ενώσεις	Σύνολο	Λοιπά Αθλήματα	Ποδοσφ ενώσεις	Σύνολο

I. Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	138.860	175.950	314.810	5,22	14,60	8,15
II. Κεντρική Μακεδονία	619.420	178.150	797.570	23,30	14,80	20,66
III. Δυτική Μακεδονία	74.585	76.900	151.485	2,81	6,39	3,92
IV. Ήπειρος	68.590	73.050	141.640	2,98	6,07	3,67
V. Θεσσαλία	116.030	127.650	243.680	4,37	10,61	6,31
VI. Ιόνια Νησιά	36.915	35.100	72.015	1,39	2,92	1,87
VII. Δυτική Ελλάδα	179.825	98.750	278.575	6,77	8,21	7,21
VIII. Στερεά Ελλάδα	96.815	117.100	213.915	3,64	9,73	5,54
IX. Αττική	954.075	94.400	1.048.475	35,89	7,84	27,15
X. Πελοπόννησος	128.470	103.490	231.920	4,83	8,60	6,01
XI. Βόρειο Αιγαίο	85.495	31.200	116.655	3,22	2,59	3,02
XII. Νότιο Αιγαίο	46.995	30.750	77.745	1,77	2,56	2,01
XIII. Κρήτη	111.950	60.950	172.900	4,21	5,06	4,48
Σύνολο	2.657.985	1.203.400	3.861.385	100,00	100,00	100,00

* Δεν περιλαμβάνονται σωματεία που χρηματοδοτούνται από το ΣΕΓΑΣ.

Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, με τη δυνατότητα που έχει να διαχειρίζεται τα κονδύλια των επιχορηγήσεων κατά άθλημα και περιφέρεια, μπορεί με τις κατάλληλες αποφάσεις να επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στην αθλητική πολιτική.

5.3 Αθλητές - απασχόληση

Στον Πίνακα 5.12 παρουσιάζεται ο αριθμός των αθλητών κατά άθλημα. Ο συνολικός αριθμός των αθλουμένων ανέρχεται σε 200 χιλ. περίπου αθλητές. Στον πίνακα αυτό περιλαμβάνονται οι αθλητές που συμμετέχουν στα πρωταθλήματα των αντίστοιχων αθλημάτων και έχουμε μία πρώτη ένδειξη για την κατανομή τους κατά είδος αθλήματος.

Το 74% περίπου των αθλουμένων ασχολούνται με το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ και το βόλεϊ. Σημαντική είναι η παρουσία των αθλητών στο Tae Kwon - Do και χειροσφαίριση. Ακολουθούν η κολύμβηση, το σκάκι, το τζούντο και το πόλο, ενώ περίπου 2.000 αθλητές εμφανίζονται στην ποδηλασία, την πάλη, την σκοποβολή και την επιτραπέζια αντισφαίριση. Πολύ περιορισμένος είναι ο αριθμός των αθλητών στις καταδύσεις, την συγχρονική κολύμβηση και το σκι. Ο μέσος αριθμός αθλουμένων ανά τμήμα είναι 17 αθλητές, κυμαίνεται δε από 2 αθλητές (πυγμαχία) - 117 αθλητές (Tae kwon - Do).

Ο πραγματικός αριθμός των αθλουμένων είναι αρκετά μεγαλύτερος, υπερδιπλάσιος αυτών που συμμετέχουν στα πρωταθλήματα. Από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων των ερασιτεχνικών σωματείων οι αθλούμενοι ανέρχονται σε 430 άτομα. Τα στοιχεία μας βέβαια δεν έχουν πληροφορίες για τη συχνότητα συμμετοχής των ατόμων αυτών, το φύλο και την ηλικία για να σχηματίσουμε μια πλήρη εικόνα των αθλουμένων στη χώρα μας. Οι αθλούμενοι έχουν κατανεμηθεί κατά προσέγγιση ως εξής:

98 Μεγάλα ερασιτεχνικά σωματεία X 548 άτομα κατά μέσο όρο = 53.704 άτομα.

5.321 μικρά ερασιτεχνικά σωματεία X 71 άτομα κατά μέσο όρο = 377.791 άτομα.

Συνολικός αριθμός αθλουμένων = 431.495 άτομα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.12 (Κατανομή αθλητών κατά άθλημα).

Αθλήματα	Αριθμός αθλητών		Αριθμός τμημάτων	Αθλητές ανά τμήμα
	1992	%		
1. Ποδόσφαιρο	85.000	42.12	3.655	23
2. Καλαθοσφαίριση	41.271	20.45	3.125	13
3. Πετοσφαίριση	22.423	11.11	1.496	15
4. Ποδηλασία	2.208	1.09	131	17
5. Άρση βαρών	759	0.38	150	5
6. Πάλη	2.124	1.05	265	8
7. Πυγμαχία	318	0.16	150	2
8. Κολύμβηση	4.650	2.30	367	13
9. Ιστιοπλοΐα	991	0.49	89	11
10. Ορειβασία	920	0.46	63	15
11. Σκοποβολή	1.847	0.92	124	15

12. Επιτραπέζια αντισφαίριση	1.965	0,97	531	4
13. Αντισφαίριση	1.272	0,63	78	16
14. Σκάκι	3.316	1,64	547	6
15. Χειροσφαίριση	7.552	3,74	574	13
16. Κωπηλασία	952	0,47	42	23
17. Κανόε - Καγιάκ	155	0,08	14	11
18. Θαλάσσιο Σκι	107	0,05	8	13
19. Χιονοδρομία	906	0,45	35	26
20. Ξιφασκία	513	0,25	24	21
21. Τζούντο	3.500	1,73	68	51
22. Υποβρύχια δραστηριότητα	664	0,33	31	21
23. Μπριτζ	360	0,18	36	10
24. Γκολφ	360	0,18	6	60
25. Tae Kwon - Do	12.500	6,19	107	117
26. Πόλο	3.686	1,83	250	15
27. Καταδύσεις	43	0,02	10	4
28. Καλλιτεχνικό πατινάζ	161	0,08	18	9
29. Speed skating	94	0,05	25	4
30. Συγχρονική κολύμβηση	83	0,04	21	4
31. Χόκεϊ επί πάγου	183	0,09	7	26
32. Μπόουλινγκ	530	0,26	11	48
33. Καράτε	379	0,19	80	5
Σύνολο	201.792	100,0	12.138	17
		0		

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Το σύνολο του αμειβόμενου προσωπικού στα αθλητικά σωματεία και ομοσπονδίες, σύμφωνα με εκτιμήσεις από τις απατήσεις των ερωτηματολογίων, ανέρχεται σε 10.000 άτομα. Το 17% των μικρών σωματείων δεν έχουν καθόλου αμειβόμενο προσωπικό, ενώ το 43,6% αυτών απασχολούν μόνο 1 άτομο. Το απασχολούμενο προσωπικό και εργάτες για τη συντήρηση των αθλητικών εγκαταστάσεων.

5.4 Κίνητρο για τους αθλητές

Στα πλαίσια της θέσπισης κινήτρων για την ενασχόληση με το αθλητισμό και για την ανταμοιβή των αθλητών που παρουσιάζουν καλές επιδόσεις, η

πολιτεία χορηγεί ειδικές υποτροφίες, για αθλητές και ειδικούς όρους εγγραφής σε πανεπιστημιακές σχολές. Έτσι:

1. Σε Έλληνες μαθητές των γυμνασίων και των λυκείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και σε Έλληνες σπουδαστές ΑΕΙ ή ΤΕΙ, οι οποίοι παρουσιάζουν ιδιαίτερη επίδοση στις σπουδές τους και τον αθλητισμό, χορηγούνται με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού μετά από πρόταση της οικείας ομοσπονδίας υποτροφίες διάρκειας ενός έτους, που μπορούν να ανανεώνονται, με δαπάνη της ΓΓΑ.
2. Επίσης είναι δυνατόν να χορηγούνται με σχετική απόφαση υποτροφίες για μετεκπαίδευση ή εξειδίκευση στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό σε θέματα που προωθούν τις επιλογές του εθνικού αθλητικού σχεδιασμού.

Οι διακρινόμενοι αθλητές εγγράφονται καθ' υπέρβαση στα ΑΕΙ ως εξής: 30% στις γυμναστικές ακαδημίες, 3% σε άλλες σχολές ΑΕΙ, 5% σε παιδαγωγικές, σχολές οικιακής οικονομίας κλπ.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι αθλητές που κατακτούν πρώτη, δεύτερη ή Τρίτη ατομική ή ομαδική νίκη στους Ολυμπιακούς Αγώνες ή σε 4 Παγκόσμιο ή σε Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα ή Μεσογειακούς ή Βαλκανικούς Αγώνες. Επίσης αυτοί που καταρρίπτουν ή κατέχουν πανελλήνια επίδοση ή είναι πρώτοι νικητές Πανελληνίων Αγώνων ή Πανελληνίων σχολικών αγώνων σε οποιοδήποτε ολυμπιακό, ατομικό ή ομαδικό άθλημα ή κατηγορία. Ανήκουν επίσης αυτοί που έχουν λάβει μέρος 2 φορές τουλάχιστον σε διεθνείς αγώνες Εθνικών Ομάδων ή σε διεθνείς σχολικούς αγώνες.

Οι αθλητές αυτοί έχουν και ιδιαίτερη μεταχείριση στις προσλήψεις στο Δημόσιο.

5.5 Εθελοντική εργασία

Η πιο σημαντική εισροή στα αθλητικά σωματεία και τις ομοσπονδίες είναι η προσφορά εθελοντικής εργασίας από τα μέλη και τα Διοικητικά Συμβούλια

τους. Η εργασία αυτή γίνεται συνήθως σε χρόνο έξω από την επαγγελματική απασχόληση και δεν υπόκειται σε νομικές ή οικονομικές υποχρεώσεις.

Ο αριθμός μελών των ερασιτεχνικών σωματείων που προσφέρουν μη αμειβόμενη εργασία προσδιορίζεται κατά βάση από τον αριθμό των εφόρων, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την κάθε αθλητική δραστηριότητα που αναπτύσσει το σωματείο. Ο αριθμός τους κυμαίνεται ανάλογα με τον αριθμό και το είδος των αθλητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσει το κάθε σωματείο. Από τα μέλη των Διοικητικών συμβουλίων των σωματείων ενεργό συμμετοχή συνήθως έχουν ο Πρόεδρος, ο Γραμματέας και ο Ταμίας.

Ο Πίνακας 5.13 παρουσιάζει εκτιμήσεις κατά προσέγγιση του αριθμού των ατόμων τα οποία προσφέρουν μη αμειβόμενη εργασία στο σύνολο των σωματείων που υπάρχουν στη χώρα, ανάλογα με τον αριθμό των αθλητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν.

Υπολογίζεται ότι πάνω από 40.000 άτομα προσφέρουν εθελοντική εργασία σε όλα τα αθλητικά σωματεία της χώρας.

Για την εκτίμηση της μη αμειβόμενης εργασίας είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε τις ώρες εργασίας των ενασχολουμένων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ο μέσος αριθμός ωρών ενασχόλησης ετησίως είναι 560 ώρες για τον έφορο, 60 ώρες για τον Πρόεδρο και το Γ. Γραμματέα, 90 ώρες για τον ταμία και 30 ώρες για τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. Με βάση τα πιο πάνω, η μη αμειβόμενη εργασία, που κατά μέσο όρο προσφέρεται σε κάθε ερασιτεχνικό σωματείο, εκτιμάται σε 1.821 ανθρωπόωρες ετησίως (Πίνακας 5.14).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.13

Αριθμός ατόμων που προσφέρουν εθελοντική εργασία

Αθλητικές δραστηριότητες	Σωματεία	Έφοροι	Πρόεδροι Γραμματείς Ταμίες	Λοιποί	Μη αμειβόμενα μέλη	
					Ανά σωματείο	Σύνολο
1	4533	2	3	2	7	
2-4	790	6	3	3	12	
> 4	96	12	5	3	20	
Σύνολο	5419	3*	3*	2*	8*	43.352

* μέσος σταθμικός

Πηγή: Στοιχεία ερωτηματολογίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.14

Εκτίμηση της μη αμειβόμενης εργασίας ανά ερασιτεχνικό σωματείο
κατά μέσο όρο

Κατηγορία ενασχολουμένων	Αριθμός ενασχολουμένων	Ωρες ενασχόλησης κατ' έτος	Ανθρωποώρες
Έφορος	3	560	1680
Πρόεδρος & Γραμματέας	2	60	120
Ταμίας	1	90	90
Λοιπά μέλη Δ.Σ.	2	30	60
Σύνολο			1950

Πηγή: Στοιχεία ερωτηματολογίων.

Επομένως η μη αμειβόμενη εργασία στο σύνολο των 5419 ερασιτεχνικών σωματείων υπολογίζεται σε 9.868 χιλιάδες ανθρωποώρες (1.821 ανθρωποώρες X 5.419 σωματεία).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

«ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004»

Ωρολογιακή βόμβα με κύρια συστατικά την ανησυχία, την αγωνία, την αμετροέπεια αλλά και την αισιοδοξία, θυμίζει ο φάκελος των Ολυμπιακών αγώνων, λιγότερες από 2.000 ημέρες πριν να ξεκινήσει η μεγαλύτερη αθλητική και εμπορική γιορτή στην Αθήνα. Η βόμβα θα σκάσει ή θα την προλάβουν; Το εγχείρημα θα προσφέρει στην Ελλάδα όσα ήλπιζε το 94% του ελληνικού λαού ή θα προσθέσει ακόμα κάποια τρις, στο χρέος της οικονομίας;

Καθυστερήσεις, άρα και αύξηση του κόστους, στα μεγάλα ολυμπιακά έργα, υπερβολική αισιοδοξία στα έσοδα από χορηγίες και εισιτήρια, αναβλητικότητα στο Ολυμπιακό Λαχείο, κακοί υπολογισμοί στα θέματα φιλοξενίας, αλλά και δυσλειτουργία στην κρατική μηχανή είναι μερικά από τα πολλά προβλήματα. Εκρηκτικό το μείγμα. Χορηγίες, εισιτήρια και φιλοξενία. Η Αθήνα ευελπιστεί ότι θα έχει έσοδα 311εκατ. δολάρια από τις χορηγίες, 200εκατ.δολ. Από τα εισιτήρια (περίπου το 32% των προβλεπόμενων εσόδων) ενώ καλείται να φιλοξενήσει περίπου 400.000 επισκέπτες την ημέρα.

Χορηγίες : Ο φάκελος προβλέπει έσοδα 111εκατ. δολαρίων από το εξωτερικό και 200εκατ. δολάρια από το εσωτερικό. Ωστόσο το Ολυμπιακό κίνημα και ο πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής κ. Σάμαρανγκ δέχονται συνεχή πλήγματα με αποτέλεσμα οι επίσημοι χορηγοί των Αγώνων να θέλουν να απομακρυνθούν ή να θέτουν σκληρούς όρους.

Εισιτήρια : Υπολογίζονται 6.000.000 θεατές για 16 ημέρες αγώνων. Αυτό σημαίνει περίπου 400.000 θεατές την ημέρα. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες η καλύτερη εβδομάδα θεωρείται αυτή του στίβου. Εάν υποθέσουμε ότι θα έχουμε 50.000 θεατές (οι υπόλοιποι είναι μέλη της ΔΟΕ επίσημοι) θα βρεθούν άλλοι 350.000 θεατές για να πιάσουμε το πλάνο που έχει μπει.

Στην Ατλάντα έγινε ρεκόρ θεατών. Οι Αμερικάνοι είχαν προβλέψει 11,5εκατ. εισιτήρια και έφτασαν τα 8.

Εμείς υπολογίζουμε δεκατ. εισιτήρια. Σημαντικό ρόλο παίζει και η πολιτική που θα ακολουθήσει για τα εισιτήρια. Το μεγαλύτερο ατού μας βρίσκεται κοντά στα 250εκατ. πλουσίων Ευρωπαίων που πιθανόν να μπορούν να αγοράσουν ακριβά εισιτήρια.

Φιλοξενία: Στο θέμα της φιλοξενίας έχουν υπολογισθεί ότι θα έχουμε περίπου 30.000 επίσημους, κριτές και διαιτητές. Που και πως θα φιλοξενηθούν αυτοί άλλα και περίπου 400.000 φίλαθλοι λαμβάνοντας υπόψιν ότι σε ακτίνα 150χλμ. Περίπου από την Αθήνα έχουμε 140.000 κλίνες σε ξενοδοχεία.

Επίσης υπάρχει το θέμα των αποστάσεων που είναι μεγαλύτερες από 90 λεπτά από το κέντρο. Μπορούμε να φθάσουμε για τα ξενοδοχεία μέχρι τα Καμένα Βούρλα,

το Αίγιο ή το Ναύπλιο γι' αυτό χρειάζονται οι νέες οδικές αρτηρίες για να μπορούν να έρθουν οι φίλαθλοι από τα ξενοδοχεία τους, σε λογικό χρόνο.

Νέο χρονοδιάγραμμα για τα έργα

Έργα : ο φάκελος διεκδίκησης προέβλεπε ότι τα έργα στο Ολυμπιακό χωριό θα ξεκινούσαν την άνοιξη του 1998 αλλά έχουν καθυστερήσει. Η πρόβλεψη κόστους αναφέρει 100δισ. Από αυτά τα 3 δισ. θα δίνονταν για απαλλοτριώσεις. Η πρόβλεψη τώρα για απαλλοτριώσεις στην περιοχή των Θρακομακεδόνων είναι περισσότερα από 10 δισ.

Λέγεται ότι θα υπάρξει μια εταιρεία η οποία θα καταγράψει πραγματικές αξίες έτσι ώστε να μειωθεί το κόστος όταν γίνει η απαλλοτρίωση. Επίσης ο φάκελος έλεγε ότι έπρεπε να γίνει αρχιτεκτονικός διαγωνισμός από πέρυσι, αλλά αποφασίστηκε να μην γίνει για να δουν οι αρμόδιοι πρώτα πως θα γίνει η αυτοχρηματοδότηση από ιδιώτες.

Επίσης ο φάκελος έγραφε ότι ο Ιππόδρομος θα γίνει στο Τατόι αλλά τώρα λένε ότι θα γίνει στο Μαρκόπουλο και παρατηρείται και εδώ μια μεγάλη καθυστέρηση. Η διυπουργική ομάδα η οποία διαπίστωσε ότι ο χώρος που χρειάζεται για το Ιππικό Κέντρο, συν τις εγκαταστάσεις τη σημερινού Ιπποδρόμου, ήταν τέτοιος που θα έπρεπε να γίνουν κτιριακές εγκαταστάσεις σε χώρους που είναι δασικοί. Δεύτερον θα έπρεπε να γίνουν κάποιες παρεμβάσεις στους παραπόταμους του Κηφισού που προστατεύονται από το νόμο. Σε περίπτωση ενστάσεων θα ήταν πολύ δύσκολα τα πράγματα και θα υπήρχε ο κίνδυνος να σταματούσαν τα έργα από το ΣτΕ (Συμβούλιο της Επικρατείας). Γι' αυτό αποφασίστηκε να μεταφερθεί ο Ιππόδρομος στο Μαρκόπουλο, όμως και εκεί θα υπάρξει πρόβλημα λόγω της γειτνίασης με το αεροδρόμιο. Το έργο του Ιπποδρόμου δεν το αναλαμβάνει η εταιρεία του «2004» αλλά ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος.

Ο κύριος λόγος είναι διότι στον ίδιο χώρο θα κατασκευάσουν τον Ιππόδρομο και θα κάνουν ένα είδος ιδιωτικοποίησης. Θα βρουν έναν ιδιώτη ο οποίος θα φτιάξει και το Ιππικό Κέντρο.

Πρόβλημα υπάρχει και με το κωπηλατοδρόμιο στον Σχινιά. Το κόστος ανέρχεται στα 10 δισ. Και οι εργασίες έπρεπε να είχαν ξεκινήσει πέρυσι τον Σεπτέμβριο αλλά εκκρεμεί ακόμη προσφυγή στο ΣτΕ. Αν το έργο δεν γίνει στον Σχινιά δεν υπάρχει εναλλακτική λύση εντός Λεκανοπεδίου που να μην χρειαστούν παρεμβάσεις οι οποίες από τους περιβαλλοντολόγους θα θεωρούνται απαράδεκτες.

Υπάρχει αυτή τη στιγμή ένα νέο χρονοδιάγραμμα έργων που θα ανακοινωθεί μέσα στο Μάρτιο περίπου.

Το σίγουρο είναι ότι θα υπάρξει σύμφωνα με τους υπεύθυνους μια αύξηση του κόστους.

Ολυμπιακό Λαχείο: Ο φάκελος διεκδίκησης προβλέπει έσοδα 235εκ.δολ από το Ολυμπιακό Λαχείο. Από αυτό το ποσό τα 15κατ.δολ έπρεπε ήδη να έχουν αποδοθεί το 1998 ενώ για το 1999 θα πρέπει να εισπραχτούν 25κατ.δολ. Τι έχει γίνει, Ακριβώς τίποτα. Αναμένεται να αρχίσει περίπου τον Οκτώβρη. Βεβαίως αν αρχίσει θα έχουμε πολύ μικρό κομμάτι από τα 25κατ.δολ.

Προοπτική Αθλητικού Κλάδου

Προτάσεις για άρση οικονομικών και θεσμικών αντικινήτρων.

- Αύξηση και έγκαιρη καταβολή των επιχορηγήσεων (μέσα στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους) έτσι ώστε να μπορούν να έχουν σωστή λειτουργία και ανάπτυξη των αθλητικών τμημάτων και επαρκή κάλυψη των λειτουργικών τους δαπανών.
- Να δοθούν κίνητρα σε μεγάλες επιχειρήσεις ώστε να αναλάβουν τη χορηγία των σωματείων.
- Δίκαιες αποφάσεις του αθλητικού δικαστή προς όλες τις ομάδες για να διαφυλάξουμε την αξιοπιστία των πρωταθλημάτων
- Η διαιτησία να γίνει επαγγελματική έτσι ώστε να λυθούν πολλά προβλήματα τόσο των ίδιων των διαιτητών αλλά και ως προς την αξιοπιστία των πρωταθλημάτων.
- Θέσπιση σωστών νόμων – πλαισίων και ισονομία προς όλες τις κατευθύνσεις
- Ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού
- Ειδική επιχορήγηση-σωματείων παραμεθόριων περιοχών
- Ενίσχυση των Ολυμπιακών Αθλημάτων
- Να δοθούν οι απαραίτητες πιστώσεις για την κατασκευή αλλά και την συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων
- Χορήγηση δανείων στα σωματεία από ΓΓΑ (μέσο τράπεζας) με μικρό τόκο για αγορά γηπέδων και αιθουσών για διάφορα αθλήματα που σε περίπτωση διάλυσης να περιέχονται στη ΓΓΑ
- Παροχή ιατρικών υπηρεσιών στους αθλητές και διοργάνωση ιατρικών σεμιναρίων για τους παράγοντες των σωματείων.
- Να γίνει ουσιαστική αθλητική αποκέντρωση διοικητική και νομική.
- Σχεδιασμός και κατάρτιση κατασκευαστικού προγράμματος αθλητικών εγκαταστάσεων με διεθνείς προδιαγραφές καθώς επίσης και ορθολογική των υπάρχοντων χώρων σύμφωνα με τις ανάγκες των διαφόρων αθλημάτων.
- Τουριστική προβολή επιλεγμένων χώρων και ιστορικών περιοχών της Ελλάδας με τη διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων σε συνεργασία των αντίστοιχων ομοσπονδιών με τον ΕΟΤ και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Νομοθετική ρύθμιση του θέματος των ειδικών αθλητικών αδειών απουσίας των μαθητών, φοιτητών, εργαζομένων και στρατευμένων αθλητών και παραγόντων.
- Προσπάθεια περιορισμού στις τιμές των εισιτηρίων που είναι ένας από τους λόγους που έχει απομακρυνθεί ο κόσμος από τα γήπεδα.
- Μείωση του υψηλού συντελεστή ΦΠΑ (18%) επί των μεταγραφών αλλά και για τις πάσης φύσεως δαπάνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ, ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ, ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

7.1 Εισαγωγή

Κάθε κλάδος οικονομικής δραστηριότητας δημιουργεί ζήτηση για το προϊόν άλλων κλάδων και έτσι οι συνολικές επιδράσεις του στην οικονομία ξεπερνούν κατά πολύ τη συμμετοχή του στο σχηματισμό του ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, όπως αυτό ορίζεται εθνικολογιστικά, καθώς και τη συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση.

Έτσι, για τον προσδιορισμό του μεριδίου ενός κλάδου δραστηριότητας στα εθνικολογιστικά σύνολα (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, απασχόληση, επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κλπ.) με την αυστηρή εθνικολογιστική έννοια του όρου, θα έπρεπε να περιοριστεί κανείς στις δραστηριότητες παραγωγής «αθλητικού προϊόντος», όπως π. χ. το αθλητικό θέαμα, ή οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα γυμναστήρια στους αθλούμενους. Κρίνεται όμως χρήσιμο στην πρώτη αυτή αναγνωριστική προσέγγιση και σύμφωνα με την τακτική που φαίνεται να έχει ακολουθηθεί και σε άλλες χώρες, όπως αναφέρεται σε προηγούμενα κεφάλαια, η εξέταση να επεκταθεί και σε δραστηριότητες που με την αυστηρή έννοια του όρου εντάσσονται σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, οι οποίες όμως συνδέονται στενά και άμεσα με τις αθλητικές δραστηριότητες και δε θα υπήρχαν δίχως αυτές, όπως π. χ. ορισμένες κρατικές υπηρεσίες που δεν συνιστούν γενική διοίκηση αλλά έχουν καθαρά αθλητικό αντικείμενο, ορισμένες μεταποιητικές δραστηριότητες που παράγουν προϊόντα η ζήτηση των οποίων συνδέεται άμεσα με τις αθλητικές δραστηριότητες κλπ.

Βέβαια με τη διασταλτική αυτή ερμηνεία η διαχωριστική γραμμή μεταξύ του κλάδου παραγωγής «αθλητικών υπηρεσιών» και των λοιπών δραστηριοτήτων δεν καθίσταται απόλυτα σαφής και θα μπορούσαν να υπάρξουν οριακές περιπτώσεις η κατάταξη των οποίων να είναι αμφιλεγόμενη. Γίνεται όμως δεκτό στην παρούσα προσέγγιση ότι οι ποσοτικές εκτιμήσεις αποτελούν εν πάση

περιπτώσει τάξεις μεγέθους που θα μπορούσαν να αλλάξουν σε κάποιο βαθμό ανάλογα με τις υποθέσεις που υιοθετούνται και για το λόγο αυτό, όπως γίνεται σαφές πιο κάτω, τα στοιχεία δίνονται σε αρκετές περιπτώσεις με τρόπο που να επιτρέπει εύκολα την πραγματοποίηση εναλλακτικών εκτιμήσεων, με βάση εναλλακτικές υποθέσεις όσον αφορά την οριοθέτηση του αθλητικού κλάδου.

7.2 Απασχόληση

Στον Πίνακα 7.1 που ακολουθεί δίνονται εκτιμήσεις του αριθμού των θέσεων απασχόλησης που υπάρχουν στην περίοδο 1992 -1993 στις διάφορες αθλητικές δραστηριότητες, καθώς και στις δραστηριότητες που συνδέονται στενά και άμεσα με τον αθλητισμό. Στις περιπτώσεις που πρόκειται για μερική απασχόληση οι αριθμοί υποδηλώνουν ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης:

Πηγές των στοιχείων αυτών αποτελούν:

- Οι πληροφορίες που μας έχουν δοθεί από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (ΓΓΑ) ,από άλλες υπηρεσίες με αθλητικό αντικείμενο όπως π.χ. της ΕΟΑ (Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων), τον ΟΔΙΕ (Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος) κλπ.
- Δεδομένα από την Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.
- Τα στοιχεία των τεσσάρων κατηγοριών ερωτηματολογίων που με τη συνδρομή της ΓΓΑ διενεμήθησαν στις διάφορες κατηγορίες αθλητικών Α.Ε., Αθλητικών Σωματείων κλπ.
- Στοιχεία από άλλες πηγές όπως οι επιχειρήσεις παραγωγής αθλητικών ειδών, τα ιδιωτικά γυμναστήρια, κλπ.

Οι αριθμοί που δίνονται στον πίνακα δεν προήλθαν άμεσα από τις πιο πάνω πηγές. είναι αποτέλεσμα επεξεργασία των στοιχείων που προήλθαν από αυτές τις πηγές και μιας σειράς υπολογισμών και υποθέσεων που είναι απαραίτητες σε εργασία αυτού του είδους, αφού τα πρωτογενή στοιχεία δεν είναι

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1

Αριθμός απασχολούμενων κατά αθλητική δραστηριότητα

Είδος αθλητικής δραστηριότητας	Άτομα
1. ΠΑΕ Πρώτης Εθνικής Κατηγορίας (18 ΠΑΕ με μέσο αριθμό απασχολούμενων 45 άτομα)	810
2. ΠΑΕ Δεύτερης Εθνικής κατηγορίας (18 ΠΑΕ με μέσο αριθμό απασχολούμενων 40 άτομα)	720
3. ΠΑΕ Τρίτης Εθνικής Κατηγορίας (36 ΠΑΕ με μέσο αριθμό απασχολούμενων 25 άτομα)	900
4. Τμήματα Αμειβόμενων Καλαθοσφαιριστών (ΤΑΚ) (28 Σωματεία με μέσο αριθμό απασχολούμενων 20 άτομα)	560
5. Τμήματα Αμειβόμενων Πετοσφαιριστών (ΤΑΠ) (20 Σωματεία με μέσο αριθμό απασχολούμενων 15 άτομα)	300
6. Μεγάλα αθλητικά σωματεία (98 Σωματεία με μέσο αριθμό απασχολούμενων 2 άτομα)	196
7. Μικρά αθλητικά σωματεία (6.000 Σωματεία με μέσο αριθμό απασχολούμενων επ' αμοιβή το λιγότερο 1 άτομο)	6.000
8. Αθλητικές ομοσπονδίες (35 ομοσπονδίες με μέσο αριθμό απασχολούμενων 10 άτομα)	350
9. Γυμναστήρια (300 γυμναστήρια με μέσο αριθμό απασχολούμενων 5 άτομα)	1.500
10. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	300
11. Ισοδύναμο ωρομισθίων Γεν. Γραμματείας Αθλητισμού και άλλων	200
12. Αναγνωρισμένα Ιδιωτικά Γυμναστήρια (300 Γυμναστήρια Αττικής με μέσο όρο απασχολούμενων 4 άτομα)	1.200
(300 γυμναστήρια εκτός Αττικής με μέσο όρο απασχολούμενων 3 άτομα)	900
13. Μη αναγνωρισμένα ιδιωτικά γυμναστήρια (600 γυμναστήρια με μέσο όρο απασχολούμενων 1 άτομο)	600
14. ΟΠΑΠ (προσωπικό συνεχούς απασχόλησης)	225
(αριθμός εκτάκτως απασχολούμενων και άλλων, περιοδικά απασχολούμενων ανηγμένος σε ισοδύναμα συνεχώς απασχολούμενων)	1.750
15. Πρακτορεία ΠΡΟΠΟ (υπολογισμένο ισοδύναμο συνεχώς απασχολούμενων)	1400
16. Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΟΑ)	130
17. ΟΔΙΕ και Φίλιππος Ένωσης (προσωπικό συνεχούς απασχόλησης)	357
(Αριθμός μη συνεχώς απασχολούμενων ανηγμένος σε ισοδύναμα συνεχώς απασχολούμενων)	400
18. Μονάδες παραγωγής αθλητικών ειδών (μέρος της συνολικής απασχόλησης σε μεταποιητικές μονάδες παραγωγής αθλητικών ειδών που αντιστοιχεί στην εγχώρια κατανάλωση)	2.150
19. Εμπόριο αθλητικών ειδών (υπολογιζόμενη απασχόληση σε εμπορικά καταστήματα που ειδικεύονται σε αθλητικά είδη καθώς και σε τμήματα αθλητικών ειδών μεγάλων καταστημάτων)	2.000
20. Αθλητική ενημέρωση (υπολογιζόμενη απασχόληση σε αθλητικά έντυπα και στην αθλητική ενημέρωση στα μέσα μαζικής επικοινωνίας)	450
21. Κατασκευή αθλητικών έργων και εγκαταστάσεων σε ΠΑΕ, Αθλητικά Σωματεία, κλπ.	1.000
22. Κατασκευή έργων αθλητικής υποδομής	1.200
23. Αθλητικές Υπηρεσίες Δήμου Αθηναίων	194
24. Αθλητικές Υπηρεσίες λοιπών δήμων	220
Σύνολο	24.012

πλήρη ούτε απαλλαγμένα σφαλμάτων, έτσι ώστε να απαιτείται η επεξεργασία, υπολογισμοί και αναπλήρωση των κενών που αναπόφευκτα παρουσιάζονται με βάση εύλογες υποθέσεις και τη σχετική εμπειρία. Πάντως ήδη, όπως φαίνεται και από τον πίνακα, η συνολική εικόνα συντίθεται από πολλά επιμέρους στοιχεία και πηγές, είναι πιθανόν τα τυχόν σφάλματα να αλληλοεξουδετερώνονται εν μέρει, έτσι ώστε τα τελικά συνολικά συμπεράσματα να είναι αξιόπιστα.

Ειδικά για την απασχόληση στην κατασκευή αθλητικών έργων διαφόρων ειδών, σημειώνεται ότι οι αριθμοί αποτελούν ενδεικτικούς μέσους όρους ενός αριθμού ετών μάλλον παρά το συγκεκριμένο αριθμό θέσεων για το 1992 - 1993, για το οποίο δεν υπάρχουν στοιχεία. Η απασχόληση στις κατασκευές κυμαίνεται κατά πολύ από έτος σε έτος και ο μέσος όρος περισσότερων ετών αποτελεί αντιπροσωπευτικότερο μέγεθος.

Είναι συνηθισμένο φαινόμενο, όταν διεξάγεται δειγματοληπτική έρευνα με αποστολή ερωτηματολογίων, μόνο ένα σχετικά μικρό μέρος του συνολικού αριθμού των ερωτηματολογίων που αποστέλλονται να συμπληρώνεται. Αυτό όμως δεν περιορίζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων, εφόσον ο αριθμός των ερωτηματολογίων που τελικά απαντώνται ικανοποιεί τα κριτήρια της στατιστικής αξιοπιστίας. Η συνθήκη αυτή πληρούται στην παρούσα περίπτωση και η προσπάθεια να ληφθούν και άλλες απαντήσεις απλά αντικατοπτρίζει την επιθυμία τα αποτελέσματα να είναι όσο το δυνατό περισσότερο αξιόπιστα.

Στον Πίνακα 2 παρέχεται μια συνοπτική εικόνα για την απασχόληση που συνδέεται με τον αθλητισμό, ενώ στον Πίνακα 7.3 δίνονται συγκριτικά στοιχεία για ορισμένες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, για τις οποίες είναι διαθέσιμα, εκφρασμένα ως ποσοστό της αντίστοιχης συνολικής απασχόλησης.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 7.3, το σύνολο των απασχολουμένων στον αθλητισμό ως ποσοστό % της συνολικής απασχόλησης στη χώρα ανέρχεται σε 1% περίπου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2

Απασχολούμενοι σε αθλητικές δραστηριότητες

	Αριθμός απασχολουμένων	Αριθμός απασχολουμένων ανηγμένος σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης
Πλήρως απασχολούμενοι	17.443	17.443
Μερικώς απασχολούμενοι	18.531	6.569
Σύνολο	35.974	24.012

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3

Απασχολούμενοι σε αθλητικές δραστηριότητες ως ποσοστό % της συνολικής απασχόλησης

Σύνολο απασχολουμένων	Πλήρως απασχολούμενοι
-----------------------	-----------------------

Ελλάδα	1,0	0.5
Αγγλία	1,8	1.2
Ιταλία	2,7	

Το μέγεθος αυτό είναι συγκριτικά χαμηλότερο από ότι φαίνεται να είναι σε άλλες περισσότερο αναπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, όπου η συμμετοχή της απασχόλησης στον αθλητισμό και τις στενά συνδεδεμένες με αυτόν δραστηριότητες φτάνει το 2% ή και περισσότερο. Οι διαφορές αυτές μπορεί εν μέρει να οφείλονται στο γεγονός ότι η προσπάθεια στατιστικής τεκμηρίωσης του αθλητισμού είναι ακόμα σε νηπιακό στάδιο, με αποτέλεσμα να μην έχει ακόμα αναπτυχθεί μεθοδολογία συλλογής και ταξινόμησης των στοιχείων, η οποία να εξασφαλίζει συγκρισιμότητα. Κατά πάσα όμως πιθανότητα οι διαφορές που φαίνονται στους αριθμούς του πίνακα 7.3 είναι, κατά μέγα τουλάχιστον μέρος, πραγματικές. Αυτό δεν πρέπει να εκπλήσσει. Αν υπήρχαν στοιχεία για την απασχόληση στον αθλητικό κλάδο συγκρίσιμα με τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα για το 1980 ή το 1970, μπορεί να θεωρηθεί βέβαιο ότι η απασχόληση στον κλάδο ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης θα ήταν πολύ μικρότερη από ότι το 1992-1993 δεδομένου ότι η δημιουργία του επαγγελματικού αθλητισμού στα πρόσφατα χρόνια οδήγησε σε γρήγορη αύξηση της απασχόλησης.

Φαίνεται, δηλαδή, ότι οι εξελίξεις στον αθλητικό κλάδο, σε συνδυασμό με το επίπεδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος στη χώρα, συντείνουν ώστε να βρισκόμαστε σε φάση όπου η εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης στον αθλητισμό είναι ακόμη στην Ελλάδα σχετικά υψηλή. Είναι Δε πιθανόν ότι η απασχόληση στον αθλητικό κλάδο θα συνεχίσει να αυξάνεται γρήγορα για ένα διάστημα, καθώς θα αυξάνει το κατά κεφαλήν εισόδημα, για να φτάσει σε επίπεδα συγκρίσιμα με αυτά των περισσότερων αναπτυγμένων χωρών. Η αύξηση αυτή είναι πιθανόν να προέλθει τόσο από την αύξηση των εργαζομένων στον επαγγελματικό και ερασιτεχνικό αθλητισμό με τη στενή έννοια, αλλά ακόμη περισσότερο από την αύξηση των εργαζομένων στην παραγωγή αθλητικών ειδών για εγχώρια κατανάλωση και εξαγωγές καθώς και υπηρεσιών που συνδέονται με τις αθλητικές δραστηριότητες (μεταφορές, υπηρεσίες αναψυχής κλπ.).

Άλλο βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής απασχόλησης με τις αθλητικές δραστηριότητες, όπως έχει αποτυπωθεί στους πιο πάνω πίνακες, είναι ότι σημαντικό μέρος της λαμβάνει τη μορφή μερικής ή συμπληρωματικής απασχόλησης μάλλον παρά τη μορφή νέων θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Το φαινόμενο παίρνει σχετικά μεγαλύτερη έκταση στην Ελλάδα, όπου ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων είναι ίσος περίπου με τον αριθμό των πλήρως απασχολούμενων, σε αντίθεση π.χ. με την Αγγλία, όπου οι μερικά απασχολούμενοι δεν υπερβαίνουν το ήμισυ των πλήρως απασχολούμενων. Αυτό συνδέεται τόσο με το χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας όσο και με το επίπεδο ανάπτυξής της. Η μερική και ακόμα περισσότερο η συμπληρωματική απασχόληση εξυπηρετεί πολλούς εργαζομένους για την ενίσχυση του εισοδήματός τους, ενώ είναι πιθανό ότι μειώνει το αντίστοιχο κόστος εργασίας για τους αθλητικούς φορείς, αφού τους απαλλάσσει από το μεγαλύτερο κόστος που συνεπάγονται μισθωτοί πλήρους απασχόλησης (υψηλότερες συνολικές αμοιβές, ασφαλιστική κάλυψη, κλπ.).

7.3 Αθλητικό προϊόν

Εύλογα μπορεί κανείς να υποθέσει ότι η μεγάλη μάζα των 24 περίπου χιλιάδων εργαζομένων - σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης - στις αθλητικές δραστηριότητες έχει αμοιβές που δεν διαφέρουν σημαντικά, κατά μέσο όρο, από τις αμοιβές της μεγάλης μάζας των εργαζομένων στους άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Με το σκεπτικό αυτό η συμμετοχή των αθλητικών δραστηριοτήτων, όπως αυτές ορίζονται εδώ, στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν δεν πρέπει να διαφέρει σημαντικά από την αντίστοιχη συμμετοχή του κλάδου στην συνολική απασχόληση.

Είναι βέβαια προφανές ότι τα στοιχεία των ερωτηματολογίων ως προς τις αμοιβές των επαγγελματιών, ιδιαίτερα στο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ, δεν είναι πάντοτε αντιπροσωπευτικά, αφού είναι γνωστό ότι τα μεγάλα ονόματα εισπράττουν πολύ υψηλές αμοιβές, το ακριβές ύψος των οποίων είναι σχεδόν αδύνατο και συχνά φυλάττεται και από τις δύο πλευρές ως επαγγελματικό απόρρητο. Σε σχέση όμως με το σύνολο των θέσεων πλήρους απασχόλησης που

εκτιμάται ότι υπάρχουν στις αθλητικές δραστηριότητες, τα άτομα που εισπράττουν αμοιβές, οι οποίες υπερβαίνουν κατά πολύ τη μέση αμοιβή του Έλληνα εργαζόμενου δεν ξεπερνούν τις ολίγες δεκάδες, όπως άλλωστε καθίσταται σαφές και από τα στοιχεία που έχουν παρατεθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο. Έτσι, κάνοντας εναλλακτικές υποθέσεις για τις πραγματικές αμοιβές των αστέρων, σύμφωνα με όσα κατά καιρούς εμφανίζονται στον Τύπο ή δηλώνονται, τα αντίστοιχα εθνικολογιστικά σύνολα δεν επηρεάζονται παρά μόνο οριακά, λόγω του μικρού αριθμού των ατόμων με υψηλές αμοιβές σε σύγκριση με τα σύνολα Ι. Άλλωστε σε όλους ή τουλάχιστον στους περισσότερους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, στην κορυφή της πυραμίδας των αμοιβών βρίσκεται ένας πολύ μικρός αριθμός ατόμων με πολύ υψηλά εισοδήματα, έτσι ώστε από την άποψη αυτή οι συνθήκες στις αθλητικές δραστηριότητες να μην διαφοροποιούνται ριζικά σε σύγκριση με άλλους κλάδους. Μπορεί λοιπόν κανείς να συμπεράνει ότι το αθλητικό προϊόν καλύπτει ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος της τάξης του 0,75% - 0,80% και ίσως ελαφρά υψηλότερο ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, δεδομένου ότι μεταξύ των υψηλά αμειβομένων βρίσκεται σημαντικός αριθμός μη Ελλήνων υπηκόων.

Η συγκριτική εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι βέβαια παραπλήσια με αυτή για την απασχόληση, αφού, ελλείψει άλλων στοιχείων για την προστιθέμενη αξία στον αθλητικό κλάδο, η συμβολή του στο σχηματισμό του ΑΕΠ έχει υπολογιστεί με αφετηρία την απασχόληση. Έτσι για την Ιταλία και την Αγγλία, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, η συμβολή του αθλητικού κλάδου στο σχηματισμό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) υπολογίζεται σε 2% και 1,7% αντίστοιχα.

Η εικόνα αυτή ως προς τη συμμετοχή του αθλητικού κλάδου στο σχηματισμό του ΑΕΠ επιβεβαιώνεται και με βάση εκτιμήσεις για την αξία των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών στον αθλητικό τομέα. Στον Πίνακα 7.4 που ακολουθεί δίνεται η σχέση μεταξύ ΑΕΠ και της αξίας αυτής, η οποία περιλαμβάνει την αξία των παραγόμενων αθλητικών ειδών, το συνολικό ποσό της χορηγίας, το συνολικό ποσό που καταβάλλεται για τηλεοπτικά δικαιώματα και τη συνολική καταναλωτική δαπάνη για αθλητικές υπηρεσίες εξαιρουμένων των δαπανών για συνδρομές και στοιχήματα. Όπως φαίνεται από τον πίνακα, η σχέση αυτή για την Ελλάδα είναι μικρότερη απ' ό,τι σε όλες τις άλλες χώρες που

αναφέρονται και σε βαθμό ανάλογο με το βαθμό που προκύπτει με βάση τις πιο πάνω εκτιμήσεις για την απασχόληση και το ΑΕΠ.

7.4 Κατανάλωση

Οι τάξεις μεγεθών της απασχόλησης και του προϊόντος που συνδέονται στενά με τις αθλητικές δραστηριότητες σε σύγκριση και με άλλες χώρες, φαίνεται να επιβεβαιώνονται και από μία ανεξάρτητη πηγή στατιστικής πληροφόρησης, δηλαδή την καταναλωτική δαπάνη για τις αθλητικές δραστηριότητες που πηγάζει από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών. Πάντοτε με την επιφύλαξη ότι τα στοιχεία δεν είναι απόλυτα συγκρίσιμα μεταξύ χωρών, όπως φαίνεται και από το συνοπτικό Πίνακα 7.5 που ακολουθεί, η συμμετοχή της καταναλωτικής δαπάνης για τον αθλητισμό στην Ελλάδα στη συνολική καταναλωτική δαπάνη γύρω στο 1990 ανέρχονταν στα 2/3 περίπου της αντίστοιχης δαπάνης σε χώρες όπως η Αγγλία και η Ιταλία, για τις οποίες διαθέτουμε συγκριτικά στοιχεία. Έτσι οι πιο πάνω εκτιμήσεις για τη συμμετοχή του αθλητισμού στο σχηματισμό του εθνικού προϊόντος και στη συνολική απασχόληση και τα συγκριτικά χαμηλά μεγέθη στην Ελλάδα, σε σχέση με άλλες πλουσιότερες ευρωπαϊκές χώρες, φαίνεται να επιβεβαιώνονται από την αντίστοιχα χαμηλή καταναλωτική δαπάνη για τον αθλητισμό, η οποία κατά μέγα μέρος είναι γενεσιουργός αιτία απασχόλησης και παραγωγής στον τομέα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.4

Αξία προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών στον αθλητισμό ως ποσοστό % στο ΑΕΠ. 1990

Χώρα	Ποσοστό %
Ελλάδα	0,1
Ιταλία	0,86
Αγγλία	0,98
Γαλλία	0,79
Δανία	0,26
Αυστρία	0,64
Βέλγιο	0,59
Σουηδία	0,42
Φιλανδία	0,92

Σχετικά με τη σύνθεση της καταναλωτικής δαπάνης αξίζει να παρατηρηθεί ότι, αν αφαιρεθεί από το σύνολο η δαπάνη για στοιχήματα, τότε το σχετικό ύψος για την Ελλάδα γίνεται πολύ μικρότερο και φαίνεται να κυμαίνεται γύρω στο 1/3 - 1/4 των αντίστοιχων μεγεθών σε άλλες χώρες. Φαίνεται δηλαδή ότι οι καταναλωτικές δαπάνες στην Ελλάδα για αθλητικές δραστηριότητες, εξαιρουμένων των στοιχημάτων, ως ποσοστό της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης είναι κατά πολύ μικρότερες από ότι σε περισσότερο αναπτυγμένες χώρες. Αυτό εν μέρει δικαιολογείται από το χαμηλότερο επίπεδο κατά κεφαλήν εισοδήματος στην Ελλάδα, το οποίο ύστερα από την ικανοποίηση των βασικών αναγκών αφήνει μικρότερα περιθώρια δαπανών για τον αθλητισμό. Μπορεί όμως να συνδέεται και με άλλους παράγοντες όπως οι ελλείψεις σε αθλητική υποδομή που περιορίζουν τις δυνατότητες μαζικής άθλησης ή ακόμα και η νοοτροπία που περιορίζει πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού σε μία «παθητική» συμμετοχή στον αθλητισμό μέσω των στοιχημάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.5

Ιδιωτική καταναλωτική δαπάνη για τον αθλητισμό ως ποσοστό % επί της συνολικής ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης

Χώρα	Συνολική δαπάνη	Δαπάνη για στοιχήματα	Δαπάνη εκτός στοιχημ.
Ελλάδα	1,9	1,17	0.73
Αγγλία	2,8	0,85	1.95
Ιταλία	3,3	0,40	2.90

7.5 Εξωτερικό εμπόριο

Η συγκριτικά χαμηλή συμμετοχή των αθλητικών δραστηριοτήτων στην παραγωγή και την απασχόληση συνδέεται και με το χαμηλό βαθμό ανάπτυξης των κλάδων παραγωγής αθλητικών ειδών με εξαίρεση, όπως συνάγεται και από τα στοιχεία που παρατίθενται στο Κεφάλαιο 5.1., τις αθλητικές φόρμες όπου πολύ σημαντικό μέρος της ελληνικής παραγωγής εξάγεται στο εξωτερικό και όπου η χώρα έχει πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο (βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από εξαγωγές, δηλαδή σχέση εξαγωγών προς εισαγωγές 2,76).

Ενδεικτικά του χαμηλού βαθμού ανάπτυξης των κλάδων παραγωγής αθλητικών ειδών είναι και τα συγκριτικά δεδομένα του Πίνακα 6.6 που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.6

Βαθμός κάλυψης εισαγωγών αθλητικών ειδών από εξαγωγές, 1990

Χώρα	Λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές
Ελλάδα	
Σύνολο	0,19
Ενδύματα - υποδήματα	0,29
Πορτογαλία	0,16
Ιταλία	
Σύνολο	3,16
Ενδύματα - υποδήματα	4,25
Δανία	5,44
Γαλλία	0,59
Σουηδία	0,46
Αγγλία	0,61
Αυστρία	0,47

Όπως φαίνεται από τον πίνακα αυτόν, ενώ χώρες όπως η Ιταλία και η Δανία παράγουν και εξάγουν πολύ μεγαλύτερες ποσότητες αθλητικών ειδών από ότι εισάγουν, άλλες έχουν παθητικό εμπορικό ισοζύγιο αθλητικών ειδών με τις εισαγωγές να είναι περίπου διπλάσιες από ότι οι εξαγωγές. Μόνο για την Πορτογαλία και την Ελλάδα οι εισαγωγές είναι περίπου πενταπλάσιες από τις εξαγωγές. Η στέρηση της Ελλάδας είναι τόσο μεγάλη, ώστε να μην μπορεί να αποδοθεί στις αδυναμίες και την περιορισμένη συγκρισιμότητα των στοιχείων για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί. Η δυσμενής αυτή εικόνα αντανακλά ίσως το γενικά χαμηλά βαθμό ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας άλλα και τα πολύ χαμηλά επίπεδα δαπάνης για αθλητικά είδη συγκριτικά με άλλες χώρες, με αποτέλεσμα την πολύ περιορισμένη αγορά, η οποία με τη σειρά της δεν συμβάλει στην ανάπτυξη των αντίστοιχων κλάδων παραγωγής.

7.6 Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Με βάση τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων από τα σωματεία και τις ομοσπονδίες, οι μέσες ετήσιες δαπάνες για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου για την περίοδο 1988-1992 ανήλθαν σε 7 δις δρχ. και χρηματοδοτήθηκαν κατά τα 2/3 περίπου από επιδοτήσεις του Δημοσίου (μέσω ΓΓΑ, ΟΠΑΠ, κ.α.) και κατά το υπόλοιπο από ίδιους πόρους των οργανώσεων αυτών.

Οι δαπάνες για τα μεγάλα έργα αθλητικής υποδομής κυμαίνονται κατά πολύ από έτος σε έτος ανάλογα με τις προτεραιότητες και τη συγκυρία. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που κατέστη δυνατόν να συλλέγουν και με επιφύλαξη μπορεί να λεχθεί ότι, κατά μέσο όρο, το σχετικό μέγεθος είναι περίπου το διπλάσιο από το κονδύλι που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, αν και το συγκεκριμένο μέγεθος για δεδομένο χρόνο μπορεί να συμβεί να είναι πολύ μεγαλύτερο ή και μικρότερο.

Με βάση τις εκτιμήσεις αυτές, το σύνολο των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου για την αθλητική υποδομή και ανωδομή, με εξαίρεση τις καθαρά ιδιωτικές δραστηριότητες, πρέπει να ανέρχεται κατά μέσο όρο στο 1% των συνολικών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στη χώρα.

7.7 Η χρηματοδότηση του αθλητισμού με πόρους του Δημοσίου

Στον Πίνακα 7.7 που ακολουθεί δίνεται μια συνοπτική εικόνα της χρηματοδότησης των αθλητικών δραστηριοτήτων από πόρους του Δημοσίου, με βάση τα λεπτομερέστερα στοιχεία που δίνονται σε προηγούμενα κεφάλαια. Οι πόροι αυτοί προέρχονται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους (90% περίπου), από τα έσοδα του ΟΠΑΠ και άλλων αθλητικών στοιχημάτων (ΟΔΙΕ) και κατά το υπόλοιπο από τον κρατικό προϋπολογισμό (τρέχοντα και Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων). Τα μεγέθη δεν είναι απολύτως ακριβή, είναι δε ενδεχόμενο να μην εξαντλούν πλήρως την έκταση των επιδοτήσεων του Δημοσίου προς τις αθλητικές δραστηριότητες. Καλύπτουν όμως ασφαλώς το μέγιστο τμήμα τους και δίνουν αντιπροσωπευτική εικόνα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.7

Χρηματοδότηση αθλητικών δραστηριοτήτων από οικονομικούς πόρους του Δημοσίου

(Σε εκατ. δρχ., τρεχ. τιμές)

Αντικείμενο	1991		1992	
ΠΑΕ	4.100		4.400	
Αθλητικά έργα	13.735		11.859	
Αθλητικά Σωματεία	7.366	(1.845)	6.510	(2.105)
Αθλητικές Ομοσπονδίες	7.388	(370)	8.009	(435)
Εθνικά Στάδια	6.395	(1.784)	5.701	(2.070)
Μαζικός αθλητισμός	1.440		1.333	
Σχολικός αθλητισμός	1.025		830	
Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΕΜΑ)	6.000		100	
Ελλ. Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (ΕΠΟ)	1.065		1.102	
ΣΕΓΑΣ	1.065		1.102	
Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αμαρουσίου (ΟΑΚΑ)	1.612		1.528	
Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ)	580		380	
Εξυπηρέτηση δανείων	2.851		4.708	
Λοιπά	2.080	(1.325)	2.488	(1.443)
Σύνολο	56.672		50.050	

Σημείωση: Τα μεγέθη εντός παρενθέσεως αποτελούν χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΓΓΑ και περιλαμβάνονται στα σύνολα εκτός παρενθέσεως.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Σε σύγκριση με το ύψος του ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) των ετών 1991 και 1992, το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης των αθλητικών δραστηριοτήτων με πόρους του Δημοσίου, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, καλύπτει ποσοστό της τάξης του 0,4% - 0,5%. Δεδομένου ότι, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, οι αθλητικές δραστηριότητες καλύπτουν ποσοστό του ΑΕΠ της τάξης του 0,75% - 0.80%, είναι φανερό ότι το ύψος της χρηματοδότησης του Δημοσίου αντιστοιχεί προς το ήμισυ περίπου του προϊόντος του κλάδου.

Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της δημόσια χρηματοδότησης προέρχεται από στοιχήματα, μέρος των οποίων συνδέεται με αθλητικές δραστηριότητες, δεν αίρει το χαρακτήρα της δημόσιας χρηματοδότησης, αφού

αποτελεί προνόμιο του Δημοσίου η παραχώρηση αδείας εκμετάλλευσης στοιχημάτων παντός είδους και αφού, όπως άλλωστε έδειξε και η πείρα του πρόσφατου παρελθόντος με την κάμψη των εισπράξεων του ΠΡΟΠΟ, πηγή των εσόδων από τα παντός είδους τυχερά παιχνίδια δεν είναι το ακριβές είδος του παιχνιδιού και η σύνδεσή του με τον αθλητισμό, αλλά κατά μέγα μέρος τουλάχιστον η τάση του κοινού να δαπανά τυχερά παιχνίδια διαφόρων μορφών.

Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι η φύση των αθλητικών δραστηριοτήτων σε σχέση με άλλους παραγωγικούς κλάδους παρουσιάζει ιδιομορφίες. Ιδιαίτερα ο χαρακτήρας ορισμένων τουλάχιστον δραστηριοτήτων του τομέα ως δημοσίου αγαθού και ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης του κλάδου μπορεί ως ένα σημείο να δικαιολογούν ένα σχετικό υψηλό βαθμό επιδότησης.

Συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες η δημόσια χρηματοδότηση των αθλητικών δραστηριοτήτων εκφρασμένη ως ποσοστό του ΑΕΠ εμφανίζεται υψηλή. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 6.8 που ακολουθεί, σε αρκετές χώρες το ποσοστό αυτό είναι περίπου το ήμισυ του ελληνικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.8

Δημόσια Χρηματοδότηση αθλητικών δραστηριοτήτων ως ποσοστό % του ΑΕΠ, 1990

Χώρα	Ποσοστό %
Ελλάδα	0.45
Ιταλία	0,18
Αγγλία	0,21
Γαλλία	0.22
Ισπανία	0.33
Δανία	0.23
Αυστρία	0.23

Εκεί που οι διάφορες σχέσεις του δημοσίου με τον αθλητικό τομέα μεταξύ της χώρας μας και ορισμένων τουλάχιστον άλλων χωρών φαίνεται να είναι πράγματι μεγάλες είναι ο τομέας των δημοσίων εσόδων. Τα διαθέσιμα στοιχεία για τα δημόσια έσοδα από τις αθλητικές δραστηριότητες όπως ορίζονται στην παρούσα εργασία, είναι ελλιπή. Πάντως, τα έσοδα από το ΦΠΑ στα εισιτήρια των αθλητικών αγώνων, από τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τα δικαιώματα

πινακίδων, ορισμένα άλλα έσοδα στον τομέα των Ιπποδρομιών κλπ., δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 2-3 δις ετησίως τα τελευταία χρόνια. Μαζί με τα έσοδα ΦΠΑ από τις πωλήσεις αθλητικών ειδών και υπηρεσιών, εκτός από αυτές που αναφέρονται πιο πάνω και τους φόρους εισοδήματος και τις ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων στον αθλητισμό, το σύνολο δεν είναι πιθανόν να υπερβαίνει τα 10 δις, μπορεί δε να είναι και αρκετά μικρότερο δεδομένης της εκτεταμένης φοροδιαφυγής στα καταστήματα πώλησης αθλητικών ειδών από τις αθλητικές δραστηριότητες, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, είναι κατά πολύ μικρότερα από τις δημόσιες δαπάνες στήριξης των αθλητικών δραστηριοτήτων.

Αντίθετα, σε χώρες όπως η Αγγλία και η Ιταλία τα δημόσια έξοδα από τις αθλητικές δραστηριότητες είναι μεγαλύτερα από τα έσοδα. Στην Αγγλία το 1990 τα έσοδα του Δημοσίου ήταν 2,5 φορές μεγαλύτερα από τα έξοδα και στην Ιταλία 1,3 φορές μεγαλύτερα. Έτσι ο αθλητικός κλάδος, όπως και οι άλλοι παραγωγικοί κλάδοι, είναι δημοσιονομικά πλεονασματικός, ώστε το κράτος να εξασφαλίζει έσοδα για τη χρηματοδότηση κλάδων που είναι ελλειμματικοί από τη φύση τους, όπως η άμυνα, η υγεία και η παιδεία.

Συμπερασματικά πρέπει να τονιστούν τα εξής:

Οι αθλητικοί θεσμοί, η αθλητική λειτουργία, η μορφή και η έκταση της κρατικής παρέμβασης στον αθλητικό τομέα διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ χωρών. Παράλληλα, επειδή η οικονομική τεκμηρίωση των αθλητικών δραστηριοτήτων ευρίσκεται ακόμη σε νηπιακό στάδιο, η σύγκριση των στατιστικών δεδομένων είναι σε μεγάλο βαθμό επισφαλής. Στα προηγούμενα επιχειρήθηκε μια πρώτη παρουσίαση του οικονομικού προφίλ του αθλητικού κλάδου στην Ελλάδα και ορισμένες συγκρίσεις με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες μπορεί να είναι χρήσιμες για το σχηματισμό μιας εικόνας για τη σχετική μας θέση.

Με όλες τις επιφυλάξεις που δικαιολογούνται για τους λόγους που μόλις αναφέρθηκαν, μπορεί να λεχθεί ότι ο αθλητικός κλάδος στην Ελλάδα δεν είναι ακόμη σε σχετικά χαμηλό στάδιο ανάπτυξης, όπως συνάγεται από τη συγκριτικά χαμηλή συμμετοχή στο σχηματισμό του ΑΕΠ και στην απασχόληση. Αυτό είναι εν μέρει φυσική συνέπεια του γεγονότος ότι η ελληνική οικονομία είναι γενικά λιγότερο αναπτυγμένη από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Δεδομένου ότι οι

αθλητικές υπηρεσίες δεν αποτελούν είδος πρώτης ανάγκης, η ζήτησή τους και επομένως και η παραγωγική ανάπτυξη του κλάδου είναι σχετικά χαμηλή.

Εκτός όμως από το σχετικά χαμηλό βαθμό ανάπτυξης που ως ένα σημείο μπορεί να θεωρηθεί φυσικός, φαίνεται να υπάρχουν και σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες. Η σοβαρότερη ίσως είναι ο υψηλός βαθμός εξάρτησης του κλάδου από την κρατική στήριξη και παρέμβαση, πράγμα που, δεδομένων των σοβαρών δημοσιονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα και των μεγάλων αναγκών των κλάδων που παράγουν δημόσια αγαθά, αποτελεί και γενικότερα πρόβλημα. Το ενδεδειγμένο ύψος της κρατικής επιχορήγησης των αθλητικών δραστηριοτήτων δεν είναι του παρόντος. Εκείνο πάντως που μπορεί να λεχθεί είναι ότι, και αν ακόμη το παρόν ύψος κρίνεται ενδεδειγμένο για λόγους που έχουν να κάνουν με το χαμηλό στάδιο ανάπτυξης του κλάδου και την προτεραιότητα που του δίνεται. Είναι ανάγκη να εξετάζεται με περισσή προσοχή η αξιοποίηση των δημόσιων πόρων που απορροφώνται από τον κλάδο με αποδοτικούς τρόπους, δεδομένου του αυξημένου βάρους τους και της σημασίας των άλλων αναγκών σε άλλους τομείς που θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν με τους σχετικούς πόρους.

Άλλο σοβαρό διαρθρωτικό πρόβλημα είναι ο πολύ χαμηλός βαθμός κάλυψης της εγχώριας ζήτησης αθλητικών ειδών από εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι, σε μια χώρα όπου γενικά οι εισαγωγές αγαθών είναι κατά πολύ μεγαλύτερες από τις εξαγωγές αγαθών, το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο στα αθλητικά είδη θα ήταν αναμενόμενο. Αυτό όμως δεν αποτελεί ικανοποιητική απάντηση, δεδομένου ότι τα περισσότερα αθλητικά είδη ανήκουν στην κατηγορία των σχετικά απλώς μεταποιητικών προϊόντων (αθλητικά ενδύματα και υποδήματα), στα οποία υποτίθεται ότι η χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Φαίνεται δηλαδή ότι ο ελληνικός μεταποιητικός τομέας δεν κατέστη δυνατόν να αξιοποιήσει τη γρήγορη αυξανόμενη ζήτηση γι' αυτά τα είδη.

Ένα άλλο σοβαρό διαρθρωτικό πρόβλημα συνδέεται με τη σύνθεση της καταναλωτικής δαπάνης για τον αθλητισμό, πολύ μεγάλο μέρος της οποίας απορροφάται από τα στοιχήματα. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, αυτό συνδέεται με τη στενότητα της αθλητικής υποδομής κυρίως για μαζικό αθλητισμό καθώς και με τη νοοτροπία και τον τρόπο ζωής. Σε σύγκριση με

άλλους ευρωπαϊκούς λαούς, οι έλληνες φαίνεται ότι προτιμούν αντί να αθλούνται να στοιχηματίζουν και να παρακολουθούν αθλητικά θεάματα που παράγονται, σε σημαντικό βαθμό, από εισαγόμενους αθλητές.

Κάτω από συνθήκες όπου το κράτος δαπανά συγκριτικά μεγάλα ποσά για τη στήριξη του αθλητισμού εδώ και πολλά χρόνια, η αθλητική αδράνεια ενός πολύ μεγάλου μέρους του πληθυσμού δημιουργεί την εντύπωση ότι η αποτελεσματικότητα των πόρων που έχουν διατεθεί δεν υπήρξε ικανοποιητική.

A. Μεταποιητικές επιχειρήσεις

Ενδύματα αθλητικά

1. ΑΘΛΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΕ
2. ΒΙΕΛ, Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Α.Ε.Β.Ε
3. GRIFO, Δ. ΠΑΤΗΝΙΩΤΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε
4. ΔΙΑΝΑΤΕΞ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΙ, ΕΠΕ
5. ΔΟΥΡΟΣ, Α.Ε
6. ΕΛΒΙΕΝ Ε.Π.Ε
7. ΚΟΝΤΟΕΣ ΦΙΛΙΠΠΙΟΣ, Α.Ε
8. CREST, Κ. ΠΡΕΒΕΝΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε
9. ΟΡΘΟΔΥΝΑΜΙΚΗ, Α.Ε.Β.Ε
10. ΟΡΜΗ, Α.Ε.Β.Ε
11. PRO- SPORTS HELLAS Α.Ε.Β.Ε
12. SELISPORT, ΑΦΟΙ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ – Α. ΖΑΦΕΙΡΙΑΔΟΥ Ο.Ε
13. ΣΠΙΤΖΕ, ΝΙΚΗ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε
14. SPORTEX Α.Ε
15. ΤΣΑΒΕΑΣ ΦΙΛΙΠΠΙΟΣ & ΣΙΑ Ε.Β.Ε.Ε
16. ΧΑΙΚΟ, ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΕΙΔΗ Ε.Π.Ε

Είδη σπορ (κυνηγίου, αλιείας, σκι κλπ)

17. DISPAN, Α.Ε,Β & Β.Ε
18. POLO, Α.Ε
19. ΜΟΥΤΣΟΥ ΑΦΟΙ, Ο.Ε
20. ΤΟΞΟΤΗΣ, ΗΛΙΑΣ Χ. ΜΟΥΤΣΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε

Φόρμες αθλητικές

21. ΑΛΜΑΚΟ Ε.Π.Ε
22. ΑΛΦΑ ΤΕΞΤΙΛ, Ε.Π.Ε
23. ΑΛΦΑ & ΩΜΕΓΑ, Ε.Π.Ε
24. ΑΝΤΗΟΤΕΧ, ΓΡΗΓ. ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Ο.Ε
25. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, FALCON Α.Β.Ε.Ε
26. ARSA, ΑΡΓΥΡΟΣ Α.Ε & Β.Ε
27. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. & ΣΙΑ Ε. Ε
28. ΒΙ.Ε.Τ.Ε, Α.Ε
29. BONY Α.Β.Ε.Ε
30. ΕΛΒΙ, Ε.Π.Ε
31. ΕΞ-ΕΝ, Α.Β.Ε.Ε

32. ΕΞΠΟΝΙΤ, Α.Ε.
33. ΖΑΡΚ, Λ. ΖΑΡΚΑΔΑΣ Ε.Π.Ε
34. INTERMODE HELLAS, Ι. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε
35. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ & ΣΙΑ Ε.Ε
36. CARAVEL ΑΦΟΙ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΙ, Ε.Ε
37. ΚΑΤΣΑΡΚΑ ΑΦΟΙ, Ε.Π.Ε
38. ΚΕΝΤΑ, Ε.Π.Ε
39. ΚΟΜΠΕΛ, Α.Β.Ε.Ε
40. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥΣ Β., Α.Ε & Β.Ε
41. ΛΑΣΚΟΥ Α.Β.Ε.Ε
42. ΛΕΟΜΑΡ ΠΛΕΚΤΑ, Ε.Π.Ε
43. MAGUSTA Ε.Π.Ε
44. ΜΑΣΣΑΡΑΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ, Α.Β & Ε.Ε
45. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ,& ΣΙΑ Ο.Ε
46. ΜΕΝΤΑ Ε.Π.Ε
47. ΜΕΤΑΞΑ Μ. & ΣΙΑ Ε.Π.Ε
48. ΜΟΔΑ Ε.Π.Ε
49. ΜΟΝΤΕΛΕΝΑ Ε. ΘΕΟΧΑΡΙΔΟΥ
50. ΜΠΕΛΟΝΙ, Α.Ε
51. ΝΤΟΥΛ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε
52. ΟΥΡΑΓΑΝ, ΕΜΜ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ & ΥΙΟΙ Α.Ε.Β.Ε.
53. SAL, Σ. ΠΑΝΟΥΣΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε
54. ΣΙΑΛΔΑ ΕΛΠΙΔΑ
55. SPORT IMPREX ΓΕΝΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε
56. ΣΠΟΤ. Α.Ε
57. SPRINT, Α. ΛΟΥΚΑΡΗ-Β.ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ Ε.Π.Ε
58. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Μ. Α.-ΧΑΤΖΗΑΓΓΕΛΟΥ INTER STYLE CLOTHING Α.Ε
59. ΦΑΝΤΑΣΤΙΚ ΕΠΕ
60. ΦΟΡΑ, ΑΕ
61. ΑΘΛΟΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΕ
62. DREAMY FORM, Γ & Θ. ΚΑΡΑΚΑΤΣΟΥΛΗΣ Ο.Ε

Υποδήματα αθλητικά

63. ΑΛΥΣΙΔΑ ΑΒΕΕ
64. ΖΙΤΑ ΕΛΛΑΣ, ΑΦΟΙ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΙ ΑΒΕ
65. ΟΡΜΗ ΑΕΒΕ
66. ΤΖΑΜΠΟ ΣΠΟΡ Ε.Π.Ε

Αθλητικά είδη

67. BALCO, Α. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Ν. ΜΠΑΛΛΑΣ Α.Β & Ε.Ε
68. ΓΛΑΡΟΣ, Β. ΡΟΚΑΣ & ΥΙΟΣ Α.Β& Ε.Ε
69. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ & ΥΙΟΣ Ε.Π.Ε
70. FLORIDA, Π. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Β &

71. ΠΙΤΜΑ, Α.Ε.Β.Ε
72. ΕΜΤΑ, Α. ΣΕΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε
73. ΣΕΝΝΗΣ Α.Μ, Α.Ε.Ε

Όργανα γυμναστικής και όργανα

74. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΠΟΡ, ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΣ, Ε.Π.Ε
75. ΕΡΜΗΣ, Ε.Π.Ε
76. ΚΥΡΙΛΗΣ ΗΛΙΑΣ & ΥΙΟΣ, SUPER SPOR., Ο.Ε
77. ΡΩΣΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡ. & ΣΙΑ Ε.Ε
78. ΣΑΜΠΑΝΗΣ ΣΠΟΡ, Ε.Π.Ε
79. ΚΩΤΟΥΔΗ ΑΦΟΙ, Ο.Ε
80. RECORDMAN, ΔΗΜ. ΜΗΛΛΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε

Β. Εμπορικές επιχειρήσεις

Αθλητικά ενδύματα- υποδήματα

1. ΑΦΟΙ ΧΑΤΖΗΠΡΟΔΡΟΜΟΥ Α.Ε
2. ΦΛΟΥΡΗ, Α.Ε
3. ΑΘΛΗΤΙΚΗ Α.Ε
4. ΑΣΤΙΟΝ Α.Ε
5. ΕΛΞΑΝ Α.Ε.Β.Ε
6. ΚΕΠΕΣΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ., Ε.Π.Ε
7. ΟΡΜΗ Α.Ε.Β.Ε
8. ΕΓΝΑΤΙΑ, Ε.Π.Ε
9. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ Ι, Α.Ε & Β.Ε
10. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ., Α.Β.Ε.Ε
11. ALMA SPORT Α.Ε
12. ΑΦΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΙ Α.Ε
13. ΒΕΤΟ Α.Β.Ε.Ε
14. Π. ΦΙΔΑΝΟΓΛΟΥ Α.Ε
15. ELDICO SPORT Α.Ε
16. ΚΟΣΜΑΚ Α.Ε
17. ELMEC SPORT Α.Ε
18. Κ.Π. ΚΟΥΝΕΛΗΣ Α.Ε
19. ΡΟΜ Α.Ε
20. SPORTSMAN Α.Ε
21. ΑΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ Α.Ε.Β.Ε.Ε
22. Κ. ΧΑΙΤΑΣ Α.Ε

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εκθέσεις 24 ομάδα μελέτης Κ. Ε. Π. Ε. , Οικονομία και αθλητισμός
- Υπουργείο Πολιτισμού-Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, "Κατανομή Επιχορηγήσεων για Αθλητικούς Σκοπούς" , 1987-1992
- Υπουργείο Πολιτισμού- Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, "Κατάσταση Υπαλλήλων Γ.Γ.Α." 1986-1992
- "Επιχείρηση Οποδόσφαιρο" Περιοδικό STATUS
- Εφημερίδα τα ΝΕΑ
- Β. Πατσουράτης, Ο κλάδος του sport wear στην Ελλάδα, Αθήνα 1987